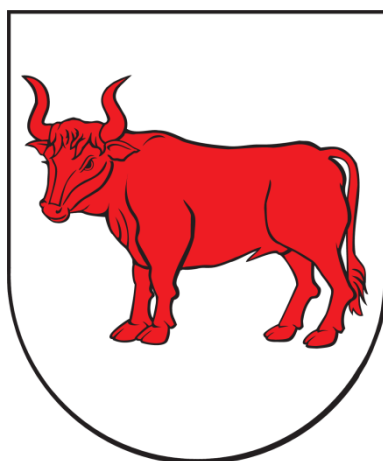

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia2015 r.

MIASTO BIELSK PODLASKI

LOKALNY PROGRAM

REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

ZAMAWIAJĄCY	MIASTO BIELSK PODLASKI
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING BARBARA MOLEWSKA
SPRAWDZAJĄCY OPRACOWANIE	KIEROWNIK PROJEKTU KATARZYNA WAŚKIEWICZ

Bielsk Podlaski 2015

Spis treści

1.	Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	5
1.1	Prezentacja metody sporządzania LPR.....	5
1.2	Opis głównych potrzeb rewitalizacyjnych miasta	7
1.3	Obszary objęte programem rewitalizacji	11
1.3.1	Zasięg terytorialny obszaru rewitalizowanego	11
1.3.2	Metodologia wyznaczania granic obszaru do rewitalizacji.....	12
1.4	Określenie obszaru wsparcia	13
1.5	Główne problemy występujące na terenie obszaru do rewitalizacji.....	14
1.6	Cele programu rewitalizacji.....	16
1.7	Okres realizacji LPR i jego etapy	19
1.8	Streszczenie raportu z konsultacji społecznych	21
1.9	Inicjatywy społeczne i zasada empowerment	22
2.	Planowane działania na obszarze wskazanym do rewitalizacji	23
2.1	Kryteria wyboru projektów.....	24
2.2	Plan realizacji zadań	24
2.2.1.	Plan działań przestrzennych	25
2.3.2.	Plan działań społecznych	29
3.	Plan finansowy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	36
4.	System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	37
5.	System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji i komunikacji społecznej ..	40
	Załączniki LPR.....	42
1.	Wykaz projektów.....	42
2.	Opisy projektów zawartych w Wykazie projektów	44
4.	Diagnoza stanu wyjściowego	61
4.1	Charakterystyka społeczno-gospodarcza miasta na tle otoczenia	62
4.1.1	SFERA SPOŁECZNA	62
1.1.1.1.	Lokalizacja i położenie geograficzne Bielska Podlaskiego	62
1.1.1.2.	Rys historyczny	64
4.1.1.3.	Charakterystyka ludności miasta Bielsk Podlaski.....	66
4.1.1.4.	Rynek pracy	74
4.1.1.5.	Mieszkalnictwo	77
4.1.1.6.	Edukacja	80

4.1.1.7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	84
4.1.1.8. Kultura i sztuka	87
4.1.1.9. Sport.....	89
4.1.1.9. Potrzeby osób niepełnosprawnych	91
4.1.1.10. Uzależnienia	92
4.1.1.11. Bezpieczeństwo publiczne	95
4.1.1.12. Potrzeby imigrantów, mniejszości narodowych i etnicznych oraz uchodźców	97
4.1.1.13 Zidentyfikowane problemy sfery społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski	97
4.1.2 SFERA GOSPODARCZA	98
4.1.2.1. Gospodarka.....	98
4.1.2.2. Turystyka.....	102
4.1.2.3. Zidentyfikowane problemy sfery gospodarczej na terenie miasta Bielsk Podlaski	106
4.1.3 SFERA ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNA	106
4.1.3.1.Powierzchnia miasta Bielsk Podlaski.....	106
4.1.3.2.Obszary funkcjonalno-przestrzenne miasta Bielsk Podlaski	107
4.1.3.3.Środowisko przyrodnicze	108
4.1.3.4. Zidentyfikowane problemy sfery środowiskowo - przestrzennej na terenie miasta Bielsk Podlaski	108
4.1.4 SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	108
4.1.4.1. Sieć komunikacyjna	108
4.1.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa oraz zaopatrzenie w gaz ziemny	109
4.1.4.3. Gospodarka odpadami.....	111
4.1.4.4. Energia ciepła	112
4.1.4.5. Energia elektryczna	112
4.1.4.6. Efektywność energetyczna	113
4.1.4.7. Zidentyfikowane problemy sfery infrastruktury technicznej na terenie miasta Bielsk Podlaski	113
4.2 Analiza SWOT	114
4.3 Analiza zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych	116

4.3.1	w sferze społeczno-gospodarczej.....	116
4.3.2	w sferze środowiskowo-przestrzennej	121
4.3.3	w sferze infrastruktury technicznej i społecznej.....	122
4.3.4.	Wnioski z analizy zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych.....	123
4.4	Podsumowanie diagnozy stanu wyjściowego i wnioski do Lokalnego Programu Rewitalizacji 124	
Spis tabel		127
Spis wykresów		129
Spis rysunków.....		130

1. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

1.1 Prezentacja metody sporządzania LPR

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski został opracowany zgodnie z „Narodowym Programem Rewitalizacji 2022” oraz „Krajową Polityką Miejską”.

Zgodnie z definicją rewitalizacji wg K. Skalskiego: *„Rewitalizacja to kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze, najczęściej dawnej dzielnicy miasta w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych – jak np. remonty – z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach, m.in. bezrobocia, przestępczości, brak równowagi demograficznej. Niewłaściwym jest więc mówić o „rewitalizacji” jednego budynku, czy „rewitalizacji” placu miejskiego, jeżeli te działania dotyczą jedynie modernizacji budynków czy rewaloryzacji zabytków”¹.*

Istotę procesu rewitalizacji zawarto w „Narodowym Programie rewitalizacji 2022”, zgodnie z którym „Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzenie ze stanu kryzysu obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

W związku z powyższym należy zauważyć, iż rewitalizacja to nie tylko odbudowa, renowacja, czy też przywracanie stanu pierwotnego lub minimum stanu używalności określonego obiektu lub terenu, lecz przede wszystkim dążenie do przywrócenia ożywienia społeczno – gospodarczego danego regionu. Adekwatnie do tegoż stwierdzenia należy podkreślić, iż obszary wymagające rewitalizacji to nie obiekty czy zabytki wymagające kompleksowych remontów lub też renowacji, lecz obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno – gospodarczych. Proces renowacji ma za zadanie przede wszystkim przezwyciężyć kryzys społeczny, zastój gospodarczy oraz uatrakcyjnić obecnym i przyszłym mieszkańcom oraz inwestorom dany obszar, konsekwentnie dążąc do ponownego uruchomienia procesów rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta. Niniejszy proces bowiem niewątpliwie tworzy szanse zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz

1

stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów. Ożywienie danego obszaru w wyniku przeprowadzonej rewitalizacji, szczególnie w sferze społecznej i gospodarczej, powinno być osiągnięte w oparciu o specyficzne dla danego miasta zasoby i kompetencje, uwzględniając jednocześnie specyficzne cechy miasta we wszystkich obszarach jego funkcjonowania – od infrastruktury komunalnej, poprzez gospodarkę mieszkaniową, aż po politykę społeczną.

Rewitalizacja to również proces kompleksowy oraz długotrwały, w związku z czym dotyczy on wybranego obszaru zamieszkanego przez grupę społeczną dotkniętą określonymi problemami oraz musi być konsekwentnie realizowany przez władze miasta w dłuższym okresie czasu. Tylko wtedy osiągane są cele niniejszego procesu oraz widoczny rozwój społeczno – gospodarczy miasta.

Rewitalizacja ma umożliwić w zdegradowanych miastach tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym także podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań obejmujących:

- poprawę estetyki przestrzeni miejskiej;
- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zabudowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem;
- rewaloryzację obiektów infrastruktury społecznej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym;
- zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez budowę i przebudowę infrastruktury (dróg, budynków, parkingów) aby dostosować się do działalności i potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny;
- współpracę różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w mieście, poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości;
- aktywizacji organizacji kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych dla rozwoju czy usprawnienia ich działalności poprzez remont lub przebudowę obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego lub kulturalnego.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski (zwany dalej Lokalnym Programem Rewitalizacji lub LPR) ma na celu ukierunkowanie opisanych powyżej przemian. Jest on kompleksowym dokumentem przeciwdziałania degradacji wydzielonych obszarów miejskich oraz trwałej marginalizacji określonych grup społecznych. Lokalny Program

Rewitalizacji obejmuje szereg projektów i zadań inwestycyjnych o bardzo zróżnicowanym charakterze. Program ten bazuje na współdziale finansowym mieszkańców, właścicieli nieruchomości, jednostki samorządu terytorialnego przy zapewnieniu wieloletniego, określonego, co do zasad i wielkości, przeznaczania środków samorządu i zewnętrznych źródeł finansowania (np. Fundusze Strukturalne UE oraz środki prywatne).

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski jest dokumentem planistycznym, określającym cele i programy działań, przy założeniu, że znamionuje się on „żywym” charakterem oraz możliwością aktualizacji.

1.2 Opis głównych potrzeb rewitalizacyjnych miasta

Na podstawie przeprowadzonej dla potrzeb opracowania niniejszego dokumentu, diagnozy stanu wyjściowego obejmującej cztery sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-ekologiczną i infrastrukturalną w latach 2008-2012 (w niektórych obszarach do roku 2013) oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych zidentyfikowano wiele problemów, z którymi boryka się miasto Bielsk Podlaski.

W celu dokładniejszego zbadania obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej miasta diagnozę stanu wyjściowego miasta Bielsk Podlaski przeprowadzono na tle powiatu bielskiego oraz województwa podlaskiego.

Na podstawie przeprowadzonych analiz zidentyfikowano następujące problemy zgrupowane w poszczególnych strefach funkcjonalnych:

Sfera społeczna.

Jednym z istotnych problemów Bielska Podlaskiego jest odnotowana niepokojąca tendencja spadku lokalnej ludności, której odzwierciedleniem jest ujemne saldo migracji. W prognozie liczby ludności opublikowanej przez GUS, przewidywany jest dalszy spadek liczebności populacji Bielska Podlaskiego do roku 2035, co jednak nie ma bezpośredniego odniesienia do procesów rewitalizacji. W strukturze wiekowej spadek następuje w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a w wieku poprodukcyjnym - wzrost liczby ludności. W związku z powyższym na terenie miasta zidentyfikowano zjawisko „starzenia się” społeczeństwa. Niniejszą niekorzystną tendencję zidentyfikowano również w regionie oraz kraju.

Najważniejszym problemem w tej sferze jest nadal wysoki poziom bezrobocia, który zostaje pogłębiony przez tendencję rosnącą liczby bezrobotnych, w tym osób młodych

i z wykształceniem wyższym. W związku z powyższym nadal bez pracy pozostaje duża część mieszkańców miasta.

Z punktu widzenia rewitalizacji istotnym zjawiskiem jest utrzymujący się wysoki udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej – zgodnie z danymi GUS to 7,6%. Świadczy to o zidentyfikowanym na terenie miasta Bielsk Podlaski zjawisku ubóstwa (co jest bezpośrednio powiązane z problemem bezrobocia), które niesie ze sobą wiele zagrożeń społecznych, m.in. powstawanie wszelkiego rodzaju patologii oraz zmniejszenie aktywności zawodowej ludności „uzależnionej” od uzyskiwanej pomocy publicznej. Warto zaznaczyć, że wśród osób korzystających z pomocy społecznej znaczącą grupę tworzą osoby niepełnosprawne.

Na terenie miasta brak uczelni wyższych, dlatego mieszkańcy Bielska Podlaskiego, kontynuują naukę na uczelniach zlokalizowanych w innych miastach, gdzie często się osiedlają.

Wraz ze spadającą liczbą mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, spada również niekorzystnie liczba uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz średnich zlokalizowanych na terenie miasta Bielsk Podlaski.

Istotnym problemem są również ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu – na terenie miasta funkcjonuje tylko jedna biblioteka publiczna, której księgozbiór jest niewystarczający. Także oferta kulturalna domu kultury jest ograniczona. Na terenie miasta nie funkcjonuje kino, ani teatr. Jednocześnie występują wolne przestrzenie, np. w okolicach rzeki, które mogą zostać zagospodarowane na cele rekreacji.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie wszelkich możliwych działań, zarówno z zakresu infrastruktury technicznej, jak i działań społecznych, tzw. „miękkich”, mających na celu niwelację niekorzystnego stanu miasta Bielsk Podlaski, a przede wszystkim obszaru rewitalizacji w sferze społecznej.

Sfera gospodarcza.

W sferze gospodarczej miasta Bielsk Podlaski dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – w 2013 roku stanowiły one 81% wszystkich podmiotów gospodarczych działających na terenie miasta. Zidentyfikowana w gospodarce Bielska Podlaskiego dominacja handlu w strukturze gospodarki oraz stosunkowo duży udział podmiotów zajmujących się działalnością branży budowniczej związana jest z zaobserwowanym od kilku lat rozwojem miasta pod względem mieszkalnictwa. Niewystarczająca i malejąca liczba podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na opisywanym areale powoduje pogłębianie się niekorzystnego zjawiska bezrobocia, które jest skutkiem niewystarczającej ilości miejsc pracy w stosunku do liczby osób poszukujących zatrudnienia.

Niewątpliwym problemem zidentyfikowanym na terenie miasta Bielsk Podlaski jest także niski stopień rozwoju usług turystycznych i infrastruktury turystycznej pomimo znacznych walorów kulturowych.

W celu zniesienia barier rozwoju gospodarczego miasta, konieczne jest wdrożenie inwestycji mających na celu zwiększenie atrakcyjności opisywanego miasta pod względem inwestycyjnym. Planowane przedsięwzięcia powinny dotyczyć zarówno infrastruktury technicznej (drogi, parkingi, sieć wodociągowa – kanalizacyjna, sieć gazociągowa), niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej, ale również ułatwień prawnych, takich jak np. wyznaczenie terenów pod działalność inwestycyjną, zastosowanie ulg podatkowych dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą na terenie miasta, itp.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna.

Na podstawie przeprowadzonej „Diagnozy stanu wyjściowego” miasta Bielsk Podlaski oraz odbytych konsultacji społecznych, jednoznacznie stwierdzono, że największe inwestycje pod względem funkcjonalno – przestrzennym powinny mieć miejsce w centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem. Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski*, obszar ten podlega pod tereny mieszkaniowo-usługowe o średniej intensywności zabudowy, tereny produkcyjno usługowe oraz tereny zieleni i wypoczynku. Ponadto centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem pełni rolę centrum administracyjno – usługowo – gospodarczego nie tylko miasta, ale również sąsiednich miejscowości oraz gmin. Na niniejszym areale znajduje się również największe skupisko zabytków, obiektów o walorach historyczno – archeologicznych, placówek oświatowo – rekreacyjnych, służby zdrowia i bezpieczeństwa.

W związku z powyższym obszar ten powinien znamionować się odpowiednim łaodem przestrzennym i estetyką, dobrym stanem technicznym zabytków i obiektów użyteczności publicznej oraz rozbudowaną siecią komunikacyjną, charakteryzującą się dobrym stanem technicznym nawierzchni, oświetleniem ulicznym, licznymi parkingami, chodnikami, ścieżkami rowerowymi oraz odpowiednim oznakowaniem zwiększającym bezpieczeństwo jej użytkowników. Elementy te są niezbędne do zapewnienia funkcji miasta jako ośrodka administracyjno – usługowo – gospodarczego nie tylko dla mieszkańców Bielska Podlaskiego, ale również sąsiednich miejscowości oraz gmin. Ponadto utrzymanie ładu funkcjonalno – przestrzennego miasta, a przede wszystkim jego centralnej części decyduje o jego atrakcyjności osiedleńczej, inwestycyjnej oraz turystycznej.

Sfera infrastruktury technicznej na terenie miasta Bielska Podlaskiego

Wśród głównych problemów sfery infrastruktury technicznej na terenie miasta Bielsk Podlaski, można odnotować przede wszystkim brak pełnego skanalizowania i wodociągowania miasta. Pomimo przeprowadzanych systematycznie prac mających na celu rozbudowę sieci wodno – kanalizacyjnej, część mieszkańców nie posiada dostępu do niniejszej sieci. Ponadto część już istniejącej sieci wodociągowej znamionuje się złym stanem technicznym, wymagającym modernizacji. Na tym terenie brak jest natomiast sieci gazowej, w związku z czym mieszkańcy zmuszeni są do samodzielnego zaopatrzenia się w niniejsze media. Także zły stan techniczny i termoizolacja niewielkiej części budynków mieszkalnych zlokalizowanych głównie w centrum miasta Bielsk Podlaski jest zjawiskiem niepożądanym.

Bardzo ważnym problemem, zidentyfikowanym na terenie miasta, jest również zły stan nawierzchni bitumicznych części dróg lokalnych oraz niewystarczająca ilość parkingów miejskich. Sytuacja ta stwarza ogromne niebezpieczeństwo w ruchu ulicznym oraz obniża atrakcyjność miasta pod względem osiedleńczo – turystycznym.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań, mających na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej na terenie miasta, mających na celu przede wszystkim wzrost jakości życia lokalnej społeczności oraz poprawę atrakcyjności miasta pod względem osiedleńczym, inwestycyjnym oraz turystycznym.

1.3 Obszary objęte programem rewitalizacji

1.3.1 Zasięg terytorialny obszaru rewitalizowanego

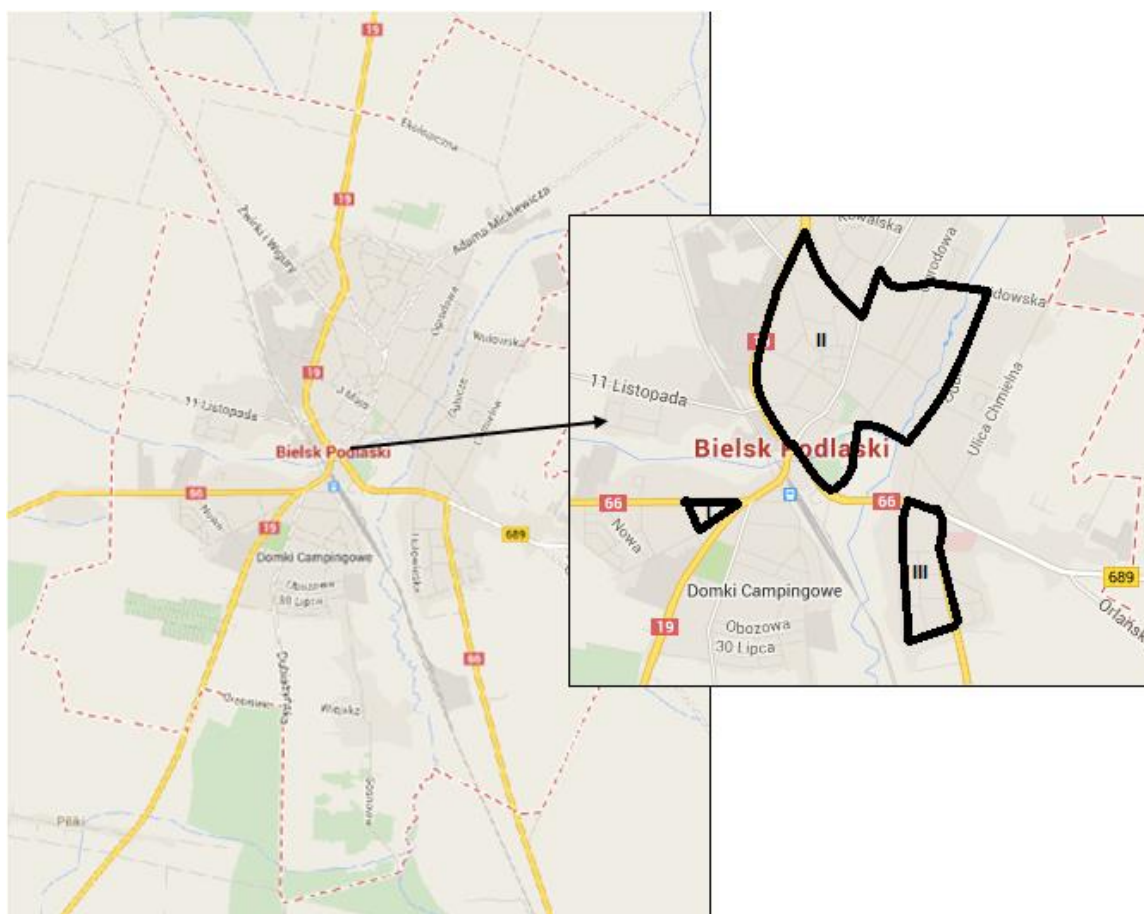
Obszar rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski obejmuje w całości centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem. Zgodnie ze „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski*” obszar rewitalizacji obejmuje następujące sfery polityki przestrzennej:

- część terenów mieszkaniowo-usługowych o średniej intensywności zabudowy – zespół śródmiejski północny i zachodni oraz **małe zespoły zabudowy** wielorodzinnej obejmujące ul. 3 maja, ul. Poświętną, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza, plac Ratuszowy, ul. Hołowieską oraz ul. Mickiewicza, ul. Żarniewicza;
- część **terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej z usługami podstawowymi i elementarnymi - kompleks północno-zachodni obejmujący ul Jana Pawła II;**
- część **terenów administracji i usług publicznych ponadpodstawowych – budynki** Starostwa Powiatowego, Urzędu Miasta, Urzędu Gminy Bielsk Podlaski, Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej, Izby Skarbowej, Wojskowej Komendy Uzupełnień, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Powiatowej Komendy Policji zlokalizowane są w śródmieściu gł. przy ul. Mickiewicza, 3-go Maja i Kopernika;
- część **terenów produkcyjno-usługowych - zespół centralny oraz Zespół południowo-zachodni** w rejonie ul. Jana Pawła II;
- **część terenów zieleni i wypoczynku** - zieleń nieurządzona głównie w dolinach rzeki Białej.

Granice obszaru rewitalizacji wyznaczają następujące ulice:

- I. Brańska, Alfonsa Erdmana, Jana Pawła II, Wojska Polskiego,
- II. Aleja Józefa Piłsudskiego, Żwirki i Wigury, Adama Mickiewicza, Widowska, Dubicze, Stefana Batorego, Zamkowa, Białowieska,
- III. Hołowieska, Kleszczelowska, Białowieska.

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji

Źródło: <https://www.google.pl/maps/>

1.3.2 Metodologia wyznaczania granic obszaru do rewitalizacji

Zakłada się, że zjawiska kryzysowe w miastach nie są powszechne, zatem nie występują w skali całych miast. Niezbędne jest zatem określenie w strukturze miasta obszaru lub obszarów, które będą objęte programem rewitalizacji. Tak też postąpiono w przypadku wyznaczania obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski.

W trakcie prac nad określeniem konkretnego obszaru rewitalizacji rozwładze poddano następujące wskaźniki odnoszące się do społecznych, gospodarczych oraz infrastrukturalnych kryteriów wyboru:

- poziom długotrwałego bezrobocia badanego za pomocą wskaźnika liczby bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej na 1000 mieszkańców;
- poziom ubóstwa i wykluczenia badanego przy pomocy wskaźnika liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności;
- niestabilne trendy demograficzne, wyliczone wskaźniki dynamiki (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców;

- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń obliczony za pomocą ilości przestępstw stwierdzonych ogółem;
- poziom aktywności gospodarczej badany wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- poziom szczególnie zniszczonego otoczenia badany wskaźnikiem obszarów zdegradowanej struktury miejskiej;
- poziom wartości zasobu mieszkalnego badany wskaźnikiem liczby budynków wybudowanych przed 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych.

Szczegółowa metodologia wyznaczania granic obszaru do rewitalizacji została szerzej opisana w rozdziale 4.3 „*Analiza zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia zjawisk kryzysowych*”, zawartym w Załączniku nr 4 do niniejszego dokumentu pt.: „*Diagnoza stanu wyjściowego*”.

Określeniu proponowanych granic zasięgu terytorialnego rewitalizacji przyświecały zróżnicowane cele i z tego powodu objęto nimi:

- sferę ochrony historycznego układu urbanistycznego i ochrony archeologicznej,
- obszary nieekonomicznie wykorzystanej przestrzeni o dużym potencjale społeczno - gospodarczym,
- obszar o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, m.in. infrastruktury drogowej wraz z parkingami;
- tereny znamionujące się największą liczbą budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r., znamionujących się złym stanem technicznym i termoizolacyjnym;
- obszar centralnej części miasta w zakresie modernizacji istniejącej infrastruktury komunikacyjnej.

1.4 Określenie obszaru wsparcia

Przyjmuje się, że obszary wsparcia i obszary wskazane do rewitalizacji uważa się za tożsame, ze względu na brak podstaw do wydzielenia na obszarach wskazanych do rewitalizacji obszarów wsparcia. Wskazanie całego obszaru centrum miasta wraz z najbliższym jego obrębem do wsparcia jest zasadne dla osiągnięcia zakładanych rezultatów rewitalizacji oraz z uwagi na spójność funkcjonalną obszaru.

1.5 Główne problemy występujące na terenie obszaru do rewitalizacji

Na podstawie wyników przeprowadzonej diagnozy stanu wyjściowego i konsultacji społecznych zidentyfikowano główny problem obszaru rewitalizacji wraz ze wskazaniem jego przyczyn i skutków w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Umożliwiło to z kolei definicję celów bezpośrednich i pośrednich rewitalizacji oraz działań, które należy podjąć w celu realizacji zamierzonych celów. Na tej podstawie sporządzono drzewo problemów.

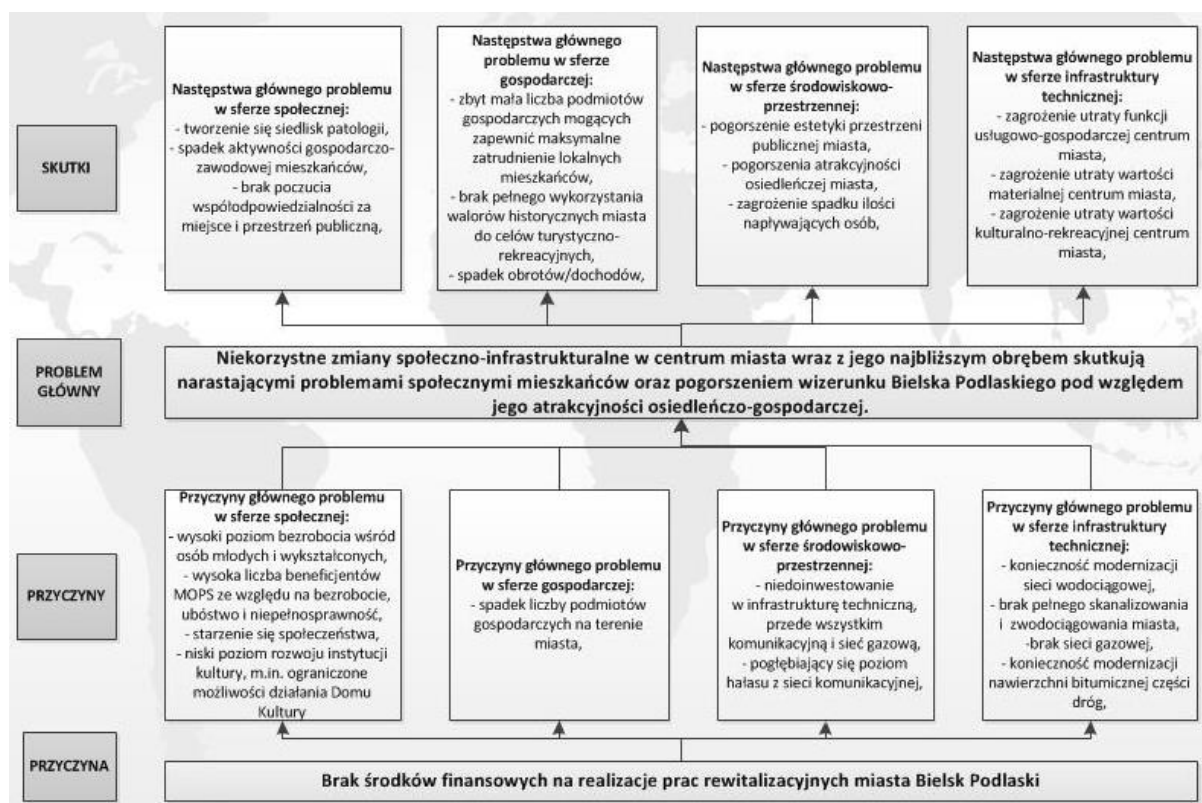
Jest to kompleksowy diagram, przedstawiający logiczne związki przyczynowo – skutkowe pomiędzy sytuacjami postrzeganymi jako negatywne w danym obszarze oraz wskazujący problem główny, jego przyczyny i skutki.

W konsekwencji drzewo problemów umożliwia określenie efektywnego kształtu rewitalizacji zdegradowanych pod względem społeczno – gospodarczym obszarów miasta pozwalając jednocześnie na zniwelowanie problemów wynikających z istniejącej sytuacji.

Głównym problemem rewitalizowanego obszaru Miasta Bielsk Podlaski jest:

Niekorzystne zmiany społeczno – infrastrukturalne w centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem skutkują narastającymi problemami społecznymi mieszkańców oraz pogorszeniem wizerunku Bielska Podlaskiego pod względem jego atrakcyjności osiedleńczo – gospodarczej.

Rysunek 2. Drzewo problemów

Źródło: opracowanie własne

Efektom tego niekorzystnego stanu rzeczy jest obserwowalna dysfunkcjonalność centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem w kontekście jego roli centrum usługowo – administracyjno – gospodarczego miasta Bielsk Podlaski oraz sąsiednich miejscowości i gmin.

Funkcjonalność obszarów miasta zależy głównie od dobrze zagospodarowanych przestrzeni publicznych pod rozwój usług centrotwórczych, w tym kultury, gastronomii, obsługi ruchu turystycznego, rekreacji i wypoczynku. Brak takich przestrzeni skutkuje dysfunkcjonalnością jego obszarów, a w konsekwencji prowadzi do ich marginalizacji i utraty posiadanego znaczenia społeczno – gospodarczego.

W przypadku centrum miasta Bielsk Podlaski, znamionującego się największym natężeniem zjawisk kryzysowych w stosunku do obszaru całego miasta nabiera to szczególnego znaczenia. Niniejszy obszar bowiem, na którym zlokalizowano sferę ochrony historycznego układu urbanistycznego i ochrony archeologicznej, a także największe skupisko obiektów użyteczności publicznej (m.in. obiekty edukacyjno – sportowe, Urząd Miasta, Urząd Gminy, Komenda Powiatowa Policji,), stanowi nie tylko wizytówkę miasta, promującą jego liczne historyczne walory, ale przede wszystkim tworzy centrum usługowo – administracyjno –

gospodarcze miasta, sąsiednich miejscowości i gmin. Zidentyfikowane na obszarze centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem, liczne zjawiska kryzysowe, zarówno w sferze społeczno – gospodarczej, przestrzenno – środowiskowej, jak i infrastrukturalnej (wskaźniki zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia zjawisk kryzysowych szczegółowo opisano w punkcie 4.3. „Analiza zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia zjawisk kryzysowych” zamieszczonym w Załączniku nr 4 do niniejszego dokumentu) nie tylko tworzą niekorzystny wizerunek miasta, ale również wpływają na niskie warunki życia lokalnej społeczności, borykającej się z licznymi problemami, patologiami i barierami o podłożu społecznym, związanymi z bezrobociem, ubóstwem i przestępczością. Skutkuje to pauperyzacją społeczności zamieszkującej obszar i utratą przez nią zdolności rozwiązywania problemów i wychodzenia z kryzysu.

Ponadto zidentyfikowane na terenie centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem braki w zakresie stanu technicznego infrastruktury technicznej (głównie niewystarczająca w stosunku do potrzeb liczba parkingów oraz brak sieci gazociągowej), zły stan techniczny i termoizolacji części budynków mieszkalnych oraz stan niektórych obiektów zabytkowych wymagających modernizacji, skutkują utratą walorów, które stanowią o potencjale całego obszaru, w tym szczególnie walorów dziedzictwa kulturowego.

1.6 Cele programu rewitalizacji

Zgodnie z logiką interwencji cel główny powinien odnosić się do zidentyfikowanego powyżej głównego problemu rewitalizowanego miasta Bielsk Podlaski. W związku z powyższym celem głównym rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski jest:

Wzrost jakości życia mieszkańców oraz rozwój społeczno – gospodarczy centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem, wpływając na poprawę wizerunku Bielska Podlaskiego pod względem jego atrakcyjności osiedleńczo – gospodarczej.

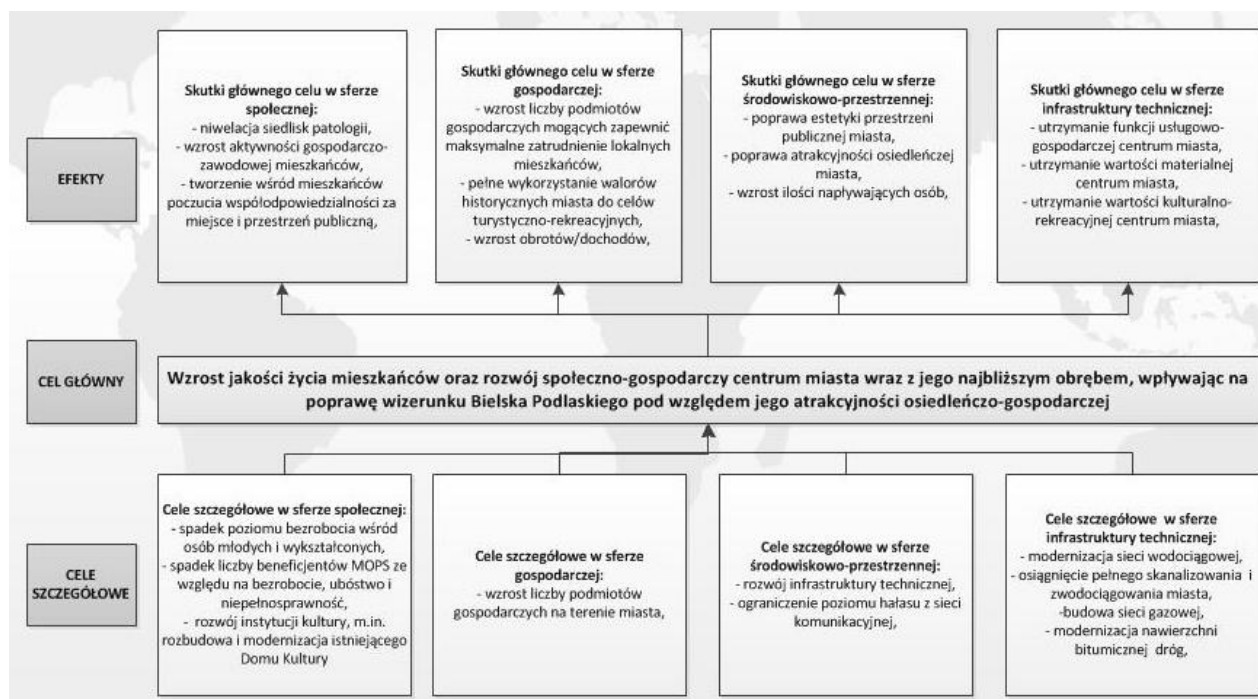
Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- rozwój zasobów ludzkich w celu redukcji patologii społecznych oraz dla przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem;
- wzrost dostępności mieszkańców do infrastruktury technicznej wraz z poprawą jakości usług komunalnych, dążąc do zwiększenia atrakcyjności obszaru centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem pod względem osiedleńczym, a tym samym poprawy obecnej sytuacji demograficznej obszaru;

- odnowa architektoniczno-urbanistyczna przestrzeni oraz obiektów zabytkowych dla zwiększenia atrakcyjności miasta, w tym kulturalnej i rekreacyjnej;
- rozwój infrastruktury technicznej dla zwiększenia atrakcyjności lokalizacyjnej działalności gospodarczej oraz poprawy funkcjonalności centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem;
- poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa publicznego i socjalnego w centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem.

Cele związane z realizacją przedmiotowej inwestycji zostały zaprezentowane w formie drzewa celów (rysunek 3).

Rysunek 3. Drzewo celów

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski będą przede wszystkim realizowane przez planowane projekty do realizacji na obszarze wskazanym do rewitalizacji, tożsamym z obszarem wsparcia w zakresie mieszkalnictwa, w tym szczególnie projekty planowane do realizacji przy współfinansowaniu ze środków zewnętrznych.

Zdefiniowane powyżej cele szczegółowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski opisano poprzez ich skwantyfikowanie wskaźnikami, z określonymi wartościami bazowymi, a także wartościami docelowymi do osiągnięcia. Wskaźniki te odnoszą się do kryteriów wskazanych przy wyznaczaniu obszaru objętego programem rewitalizacji,

zawartych w punkcie 4.3. „Analiza zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych” w Załączniku nr 4 „Diagnoza stanu wyjściowego” niniejszego dokumentu. W związku z powyższym, aby zagwarantować spójność między wskaźnikami realizacji LPR zawartymi w poniższej tabeli z kryteriami wskazanymi przy wyznaczaniu obszaru objętego LPR, zastosowano ten sam rok bazowy, tj. 2014.

Tabela 1. Podstawowe wskaźniki realizacji celów szczegółowych LPR Miasta Bielsk Podlaski

Cele	Wskaźniki realizacji	Źródło danych o wskaźniku
1.Odnowa architektoniczno-urbanistyczna przestrzeni oraz obiektów zabytkowych dla zwiększenia atrakcyjności miasta, w tym kulturalnej i rekreacyjnej;	Udział wydatków z budżetu miasta na ochronę dziedzictwa kulturowego (w tym dotacje z Urzędu Marszałkowskiego) w wydatkach inwestycyjnych ogółem (%)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
	Udział budynków poddanych renowacji w centrum miasta Bielsk Podlaski w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych (%)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
2.Wzrost dostępności mieszkańców do usług infrastruktury technicznej wraz z poprawą jakości tych usług, dążąc do zwiększenia atrakcyjności obszaru centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem pod względem osiedleńczym, a tym samym poprawy obecnej sytuacji demograficznej obszaru	Dynamika (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji (centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
	Dynamika (wzrostu) liczby ludności w wyniku napływu i urodzeń na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji (centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
3.Rozwój infrastruktury technicznej dla zwiększenia atrakcyjności lokalizacyjnej działalności gospodarczej oraz poprawy funkcjonalności centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem	Udział wydatków z budżetu miasta na budowę i remonty ulic w centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem w wydatkach inwestycyjnych ogółem (w %)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji (centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
4.Rozwój zasobów ludzkich w celu redukcji patologii społecznych oraz dla przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem	Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji (centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem)	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności obszaru rewitalizacji (centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku

		Podlaskim
5. Poprawa stanu i poczucia bezpieczeństwa publicznego i socjalnego w centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności obszaru rewitalizacji (centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem)	Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim

1.7 Okres realizacji LPR i jego etapy

1.7.1. Okres przygotowania LPR

Okres przygotowywania LPR z podziałem na poszczególne etapy przedstawiono poniżej:

Etap I. Diagnoza stanu wyjściowego:

Etap ten obejmował zbieranie informacji ze wszystkich dostępnych źródeł na temat stanu obecnego miasta (zwłaszcza w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-środowiskowej i infrastrukturalnej), ze szczególnym uwzględnieniem problemów będących podstawą określenia obszaru wskazanego do rewitalizacji.

Źródła pozyskiwania informacji niezbędnych do opracowania diagnozy stanu obecnego miasta oraz jego zróżnicowania pod względem natężenia występowania zjawisk kryzysowych:

- ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców potencjalnego obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski;
- dane meldunkowe, ewidencji gospodarczej i zagospodarowania przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski udostępnione przez Urząd Miasta;
- strona internetowa Urzędu Miasta Bielsk Podlaski;
- dokumenty strategiczne Miasta Bielsk Podlaski, w tym „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski”;
- dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Etap II. Określenie obszaru rewitalizacji:

Na niniejszym etapie przygotowania LPR Miasta Bielsk Podlaski określono granice obszaru rewitalizacji na podstawie wniosków z diagnozy stanu wyjściowego (obecnych problemów miasta) oraz szczegółowych wskaźników do kryteriów wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz obszaru wsparcia, na których realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa, w oparciu o które został wyznaczony dany obszar rewitalizacji (tożsamy z obszarem wsparcia) miasta Bielsk Podlaski.

Wskaźniki do kryteriów wyznaczania obszaru rewitalizacji (obszaru wsparcia), na podstawie, których wyznaczono obszar rewitalizacji (obszar wsparcia) miasta Bielsk Podlaski:

a) sfera społeczno – gospodarcza:

- poziomu długotrwałego bezrobocia badanego za pomocą wskaźnika liczby bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej na 1000 mieszkańców dla obszaru;
- poziom ubóstwa i wykluczenia badanego przy pomocy wskaźnika liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności;
- niestabilne trendy demograficzne, wyliczone wskaźniki dynamiki (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców;
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń obliczony za pomocą ilości przestępstw stwierdzonych ogółem;
- poziom aktywności gospodarczej badanego wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców;

b) sfera środowiskowo – przestrzenna:

- poziom szczególnie zniszczonego otoczenia badanego wskaźnikiem obszarów zdegradowanej struktury miejskiej;

c) sfera infrastruktury technicznej i społecznej:

- poziom wartości zasobu mieszkalnego badanego wskaźnikiem liczby budynków wybudowanych przed 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych.

Etap IV. Planowanie działań na obszarze rewitalizacyjnym:

Etap ten objął określenie celów rewitalizacji dzięki zidentyfikowanym wcześniej problemom występującym na danym obszarze rewitalizacyjnym, określenie zadań niezbędnych do osiągnięcia tych celów oraz ustalenie harmonogramu ich realizacji i źródła finansowania.

Etap V. Konsultacje społeczne:

W ramach niniejszego etapu przedstawiono do wglądu mieszkańcom miasta projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji w siedzibie Urzędu Miasta. Na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta w Bielsku Podlaskim zamieszczono informację o miejscu zamieszczenia projektu LPR do wglądu mieszkańców oraz sposobu i miejscu zgłaszania ewentualnych uwag, co do jego treści. Uwagi mieszkańcy mogli zgłaszać w budynku Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

Etap VI. Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu.

Etap ten polega na opracowaniu dokumentu LPR w ostatecznej wersji, po uwzględnieniu wszystkich uwag i wniosków zgłoszonych w fazie konsultacji społecznych, oraz przedłożeniu dokumentu Radzie Miasta do zatwierdzenia.

1.7.2. Okres realizacji LPR

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski, odnoszącego się do zdegradowanego obszaru centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem, wyróżniono jeden okres programowania środków: 2015-2020.

Niniejszy Program ma charakter strategiczno-operacyjny, w związku z powyższym przyjmuje się, że rok 2020 wyznacza okres obowiązywania zapisów Programu głównie w zakresie: założonych celów rewitalizacji na wskazanych obszarach, zakresu interwencji oraz priorytetowych typów projektów.

Na każdym etapie prac nad przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski odbywały się konsultacje społeczne z różnymi przedstawicielami Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim, które miały na celu określenie najbardziej trafnego obszaru do rewitalizacji, stworzenie listy projektów do realizacji na tym obszarze oraz wnoszenie uwag i wniosków odnośnie zakresu LPR i jego struktury.

1.8 Streszczenie raportu z konsultacji społecznych

Przez cały okres przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski prowadzone były konsultacje społeczne. Celem niniejszych konsultacji było uzyskanie wniosków, uwag, opinii od instytucji, jednostek miejskich, organizacji pozarządowych, mieszkańców dla przygotowania programu, który zostanie przedłożony do uchwalenia Radzie Miasta.

W trakcie opracowywania projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji prowadzone było badanie ankietowe, w którym udział wziąć mogli wszyscy zainteresowani: mieszkańcy, przedstawiciele jednostek gospodarczych z terenu miasta, itp. Ankieta miała na celu zobrazowanie problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz elementy przestrzeni infrastrukturalno – gospodarczej obszaru wpływającej na jakość życia społeczności lokalnej.

Kolejnym etapem konsultacji społecznych było przedstawienie do wglądu mieszkańcom miasta projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji w siedzibie Urzędu Miasta w Bielsku

Podlaskim oraz na stronie internetowej Urzędu. Na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta zamieszczono informację o miejscu zamieszczenia projektu LPR do wglądu mieszkańców oraz sposobu i miejscu zgłaszania ewentualnych uwag, co do jego treści. Uwagi mieszkańcy mogli zgłaszać w budynku Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim oraz poprzez specjalny formularz na stronie internetowej. Ze względu na brak jakichkolwiek uwag mieszkańców do projektu LPR Miasta Bielsk Podlaski na tym etapie konsultacji społecznych, opracowany dokument został przedłożony Radzie Miasta Bielsk Podlaski do podjęcia.

Szczegółowy raport z konsultacji znajduje się w części Programu „Załączniki”.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski będzie ciągle żywy i otwarty na wszelkie nowe inicjatywy lokalne. Celem komunikacji społecznej będzie informowanie mieszkańców o realizacji Programu, uzyskiwanie propozycji zadań, których realizacja jest pożądana przez społeczność, partycypacja społeczności lokalnej w rewitalizacji, zachęcenie do aktywnego udziału w programowaniu, wdrażaniu i ocenie skutków realizacji Programu.

Ponadto, komunikacja społeczna będzie miała na celu:

- zapewnienie równego dostępu do informacji wszystkim partnerom,
- zachęcanie do aktywnego uczestniczenia w procesie rewitalizacji w różnych formach dostępnych dla poszczególnych partnerów,
- prowadzenie do budowania wzajemnego zaufania i sieci współpracy wśród partnerów nakierowanej na wyszukiwanie wspólnych celów i dążenie do skutecznego ich osiągnięcia,
- opieranie się na ciągłej wymianie informacji między podmiotami, która powinna niwelować ewentualne konflikty oraz prowadzić do zawierania kompromisów, w których każda ze stron coś zyskuje.

1.9 Inicjatywy społeczne i zasada empowerment

Projekty zaplanowane do realizacji przy wsparciu środkami unijnymi zostały wypracowane z udziałem jednostek i instytucji miejskich, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych w trakcie sporządzania projektu dokumentu realizując zasadę empowerment.

Dla osiągnięcia rzeczywistego wpływu LPR na sytuację społeczno-gospodarczą obszaru rewitalizacji przedsięwzięciom infrastrukturalnym będą towarzyszyły zaplanowane działania społeczne współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zgodnie z zasadą *empowerment*, czyli udziału grup, których dotyczą problemy społeczne, w działaniach i decyzjach podejmowanych w ramach realizowanych na ich rzecz projektów, planowane działania społeczne będą skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji (wsparcia), dotkniętych zjawiskami kryzysowymi zidentyfikowanymi w rozdziale 4.3 „Analiza

zróźnicowania miasta z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych” Załącznika nr 4 niniejszego dokumentu. Są to m.in. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość oraz niekorzystne trendy demograficzne mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski.

Przewidywane działania zgodnie z opisywaną zasadą mają na celu zaangażowanie i podniesienie rzeczywistej zdolności tych grup do wpływania na sprawy, które ich dotyczą oraz zwiększenia w ten sposób efektywności projektów społecznych.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski zaplanowano m.in. następujące projekty społeczne:

- objęcie zakresem działań kulturalnych dzieci i młodzieży z rodzin niezamożnych z terenu Bielska Podlaskiego w celu aktywizacji społecznej, dostępu do kultury wysokiej oraz możliwości zdobycia umiejętności przydatnych w planowanym w przyszłości życiu zawodowym, co wydatnie wpłynie na rewitalizację dzieci ze środowisk zagrożonych ubóstwem i bezrobociem.
- włączanie w aktywne życie kulturalne osób tzw. 50+, w celu zapobiegania wykluczeniu osób starszych oraz umożliwianiu rozwoju intelektualnego i kulturalnego, co ma na celu aktywizację mającą na celu podniesienie jakości życia lokalnych społeczności oraz poprawy dostępu do życia społecznego, zdobyczy techniki oraz kultury.

Projekty społeczne wypracowane zostały i zgłoszone w trakcie sporządzania projektu dokumentu przez beneficjenta - Miasto Bielsk Podlaski.

Zakres działań określony w planowanych projektach oraz grupy docelowe wsparcia wynikają z dobrej znajomości środowiska w obszarze wskazanym do rewitalizacji, z bieżącej pracy społecznej oraz z obecnie realizowanych projektów, których grupy docelowe inspirują do przygotowania dalszych działań.

Projekty społeczne opisane zostały w Załączniku nr 1. „Wykaz projektów” oraz w Załączniku nr 2. „Opisy projektów zawartych w Wykazie projektów” niniejszego dokumentu. W związku z powyższym zaniechano szczegółowego opisu ww. projektów społecznych w niniejszym punkcie LPR.

2. Planowane działania na obszarze wskazanym do rewitalizacji

Plan działań został przedstawiony według dwóch zasadniczych typów:

- plan działań przestrzennych,
- plan działań społecznych,

w podziale na sfery wsparcia oraz projekty inwestycyjne i społeczne. Plany działań składają się z celów przyjętych dla rewitalizacji w poszczególnych typach działań i sferach wsparcia, zakresów wsparcia oraz priorytetowych typów projektów.

Aktualnie beneficjentem projektów w Lokalnym Programie Rewitalizacji będzie Miasto Bielsk Podlaski oraz Parafia Najświętszej Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim. Prócz tego żaden podmiot gospodarczy, podmiot prywatny oraz żadna organizacja pozarządowa, kościół i związek wyznaniowy nie wykazały chęci realizacji jakiegokolwiek przedsięwzięcia w ramach rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, ani też bycia partnerem miasta we wdrażaniu zamierzonych działań na obszarze rewitalizacji.

Realizacja projektów wskazanych w planach działań ma zapewnić podstawową wykonalność założeń Programu.

2.1 Kryteria wyboru projektów

Przy wyborze projektów do realizacji na obszarze rewitalizowanym miasta Bielsk Podlaski kierowano się przede wszystkim następującymi kryteriami:

- położenie w priorytetowym obszarze rewitalizacji lub w ścisłym powiązaniu z tym obszarem,
- zadania objęte pilotażem wyznaczono w terenach stanowiących własność gminy lub będących w dyspozycji gminy w drodze porozumień zawieranych z innymi podmiotami,
- wybór terenów, które charakteryzują się dużym stopniem degradacji,
- oddziaływanie projektu na znaczną grupę społeczności centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem, objętych rewitalizacją,
- projekty rozwiązujące problemy społeczne, gospodarcze, ekologiczno-przestrzenne,
- projekty poprawiające wizerunek i estetykę miasta,
- wybór terenów reprezentatywnych dla najszerzego zaprezentowania możliwych efektów rewitalizacji,
- możliwość przygotowania dokumentacji projektowo – kosztorysowej ze stosownymi uzgodnieniami i pozwoleniami.

2.2 Plan realizacji zadań

Dla obszaru wskazanego do rewitalizacji określono plany działań przestrzennych i społecznych, które zawierają listę planów inwestycyjnych i społecznych. Plany działań wraz z celami, które realizowane są za pomocą projektów są podstawą do prowadzenia polityki

rewitalizacji na wskazanym obszarze. Na potrzeby realizacji polityki rewitalizacji zostaną uruchomione mechanizmy wdrażania i finansowania zadań rewitalizacyjnych. Dostęp do środków będzie zależał przede wszystkim od tego, czy cele planowanych projektów rewitalizacyjnych zgodne są z celami oraz priorytetowymi typami projektów.

2.2.1. Plan działań przestrzennych

W ramach Planu działań przestrzennych będą realizowane projekty ze sfer:

- Społeczność,
- Kultura i Ochrona Dziedzictwa Kulturowego,
- Handel i Usługi,
- Infrastruktura techniczna,
- Infrastruktura społeczna,
- Bezpieczeństwo.

Tabela 2. Plan działań przestrzennych LPR Miasta Bielsk Podlaski

Sfera wsparcia	Infrastruktura techniczna / Bezpieczeństwo
Tytuł projektu	„Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	W ramach projektu pn. „Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski” powstaną chodniki w celu wyeliminowania ruchu pieszego z jezdni oraz nastąpi likwidacja kolizji ruchu na skrzyżowaniach poprzez zastosowanie kanalizacji ruchu, sygnalizacji świetlnej oraz dostosowanie przejść dla pieszych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Niniejsza inwestycja jest częścią kompleksowej rewitalizacji centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem oraz znaczącym elementem jego promocji rozwoju społeczno – gospodarczego.
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	Bezpośrednimi celami realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia są: <ul style="list-style-type: none">• poprawa jakości infrastruktury drogowej, w tym przede wszystkim zwiększenie ilości odpowiednio oznaczonych miejsc postojowych;• poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej, przede wszystkim na obszarze rewitalizacji;• poprawa bezpieczeństwa na terenie miasta, w tym również bezpieczeństwa w ruchu drogowym;• poprawa jakości życia społeczności lokalnej;• stworzenie korzystniejszych niż obecnie warunków do inwestowania w pobliskim otoczeniu projektu, niwelując bariery

	rozwaju gospodarczego miasta.
Okres realizacji	2015-2020r.
Sfera wsparcia	Infrastruktura techniczna
Tytuł projektu	„Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski- modernizacja parku”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	Przedmiotowa inwestycja obejmuje nasadzenia drzew i krzewów, zamontowanie lamp, ławek i koszy stylowych na terenie Parku Aleksandra Jagiellończyka, stanowiącego własność Miasta Bielsk Podlaski. Ławeczki ogrodowe zostaną przytwierdzone do podłoża, podobnie jak kosze na śmieci z metalowym wkładem. Ponadto inwestycja ta przewiduje zagospodarowanie części placu pod cele placu zabaw, odpowiednio wyposażonego oraz zapewniającego komfortowe i bezpieczne warunki zabaw dla najmłodszej części mieszkańców.
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	Do bezpośrednich celów opisywanego projektu należą: <ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej miasta, w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji; • rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej na terenie miasta, w tym przede wszystkim na obszarze rewitalizacji; • zapewnienie równego dostępu wszystkim mieszkańcom do usług kultury i rekreacji; • wzrost bezpieczeństwa na terenie miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim na obszarze rewitalizacji.
Okres realizacji	2015-2020 r.
Sfera wsparcia	Infrastruktura społeczna/społeczeństwo
Tytuł projektu	„Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	<p>Miasto Bielsk Podlaski posiada niezagospodarowane tereny w dolinie rzeki Białej, które mogą zostać wykorzystane na cele rekreacji i sportu stwarzając mieszkańcom miasta miejsce aktywnego wypoczynku, co poszerzy obecną ofertę sportowo – rekreacyjną na terenie miasta i zaspokoi zgłaszane przez lokalną społeczność potrzeby.</p> <p>Projekt polegać będzie na rozbudowie bazy sportowo-rekreacyjnej, budowie bulwaru śródmiejskiego oraz budowie ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki Białej.</p> <p>Podjęte działania przewidują również zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych, gwarantując im komfortowe warunki do rehabilitacji ruchowej oraz integracji</p>

	ze społeczeństwem lokalnym.
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Przedsięwzięcie to niewątpliwie przyczyni się do rozwiązania problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski poprzez osiągnięci następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie komfortowych i atrakcyjnych sposobów na spędzenie czasu wolnego, niwelując tym samym problem przestępczości wśród nieletnich – młodzież, posiadająca efektywnie zagospodarowany czas wolny zdecydowanie rzadziej dopuszcza się wszelkich popełnianych przestępstw; • poprawę atrakcyjności przestrzeni publicznej; • rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla lokalnych mieszkańców, wpływając tym samym na poprawę jakości ich życia i promowania aktywnego spędzania czasu wolnego; • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury i rekreacji, poprzez zastosowanie w ramach projektu rozwiązań technologicznych i architektonicznych, umożliwiających równy dostęp do niniejszego obiektu sportowego, również osobom niepełnosprawnym; • zwiększenie atrakcyjności turystyczno – rekreacyjnej obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta, przyczyniając się do jego rozwoju społeczno – gospodarczego.
Okres realizacji	2015-2020.
Sfera wsparcia	Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego/Infrastruktura społeczna
Tytuł projektu	„Modernizacja Bielskiego Domu Kultury”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	<p>Projekt pn. „Modernizacja Bielskiego Domu Kultury” zawiera elementy składowe tj. powiększenie powierzchni użytkowej BDK – budowa sali kinowej oraz wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynku.</p> <p>Konieczność rozbudowy istniejącego budynku BDK wynika z jej zbyt małej pojemności osób oraz braku miejsca na zorganizowanie kina. Na terenie miasta nie ma kina, ani teatru, zaś zajęcia teatralne prowadzone przez BDK cieszą się popularnością. Budowa Sali kinowej pozwoliłaby miłośnikom kina rozwijać swoje pasje bez konieczności ponoszenia kosztów na dojazd do większych miejscowości. Jednocześnie większa powierzchnia użytkowa budynku pozwoli na organizację większego zakresu zajęć zarówno dla osób młodych, jak i starszych.</p> <p>Termomodernizacja budynku pozwoli na</p>

	zapewnienie efektywności energetycznej budynku i przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza.
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Realizacja przedmiotowego projektu przyczyni się do niwelacji problemów obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, poprzez wdrożenie następujących celów inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji, niwelując problem szczególnie zniszczonego otoczenia przestrzennego miasta; • rozszerzenie oferty kulturalnej na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, przyczyniając się do zapewnienia komfortowych warunków spędzania czasu wolnego mieszkańców, a tym samym poprawy jakości ich życia; • efektywne zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży, przyczyniając się do zmniejszenia zjawiska przestępczości na terenie miasta; • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury wszystkim mieszkańcom Bielska Podlaskiego przyczyniając się do pogłębienia wewnętrznej integracji wewnętrznej społeczeństwa lokalnego;
Okres realizacji	2015-2020
Sfera wsparcia	Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego/Infrastruktura społeczna
Tytuł projektu	„Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	<p>Projekt pn. „Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego” obejmuje wykonanie kompleksowej renowacji budynku wraz z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne przyległych terenów.</p> <p>Renowacja obiektu pozwoli na odtworzenie i zachowanie jego walorów kulturowych, zaś zagospodarowanie terenów przyległych przyczyni się do powstania kolejnego miejsca rekreacji.</p>
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Realizacja przedmiotowego projektu przyczyni się do niwelacji problemów obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, poprzez wdrożenie następujących celów inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji, niwelując problem szczególnie zniszczonego otoczenia przestrzennego miasta;

	<ul style="list-style-type: none"> • rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla lokalnych mieszkańców, wpływając tym samym na poprawę jakości ich życia i promowania aktywnego spędzania czasu wolnego; • zwiększenie atrakcyjności turystyczno – rekreacyjnej obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta, przyczyniając się do jego rozwoju społeczno – gospodarczego
Okres realizacji	2015-2020
Sfera wsparcia	Społeczność
Tytuł projektu	„Rewitalizacja Miasta Bielsk Podlaski w obszarze ul. 3 Maja, ul. Poświętna, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza i Pl. Ratuszowego”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	<p>Przedmiotowe przedsięwzięcie obejmuje następujące elementy składowe: docieplenie ścian i wymianę pokrycia dachowego w wielorodzinnych budynkach komunalnych oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej.</p> <p>Obecne elewacja budynków objętych niniejszą inwestycją jest w złym stanie. Znajdują się one w ścisłym miastie i „szpecąc” swym wyglądem oraz pogarszając estetykę przestrzeni publicznej miasta.</p>
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Wdrożenie zaplanowanych działań przyczyni się do niwelacji problemów, z którymi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • estetyzacja otoczenia głównej przestrzeni publicznej miasta; • osiągnięcie oszczędności energetycznej, wpływającej na zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków; • poprawa jakości życia lokalnej społeczności; • zwiększenie atrakcyjności centrum miasta Bielsk Podlaski pod względem osiedleńczym i turystycznym.
Okres realizacji	2015-2020

2.3.2. Plan działań społecznych

W ramach Planu działań społecznych będą realizowane projekty ze sfery Społeczność

Tabela 3. Plan działań społecznych LPR Miasta Bielsk Podlaski na lata 2015 - 2020

Sfera wsparcia	Społeczność
Tytuł projektu	„Aktywizacja osób w wieku 50+”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	Zasadniczym celem projektu jest zrealizowanie działań, pozwalających na rozwijanie i propagowanie różnych form twórczej

	<p>działalności osób po 50 roku życia, aktywizację zawodową oraz integrowanie i aktywizowanie osób starszych na rzecz społeczności lokalnych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Projekt będzie dotyczył obszaru działań o charakterze edukacyjnym, rekreacyjnym, turystycznym i kulturalnym. Projekt zakłada zaktywizowanie osób 50+, główne działania skierowane będą do osób mieszkających lub przebywających na terenie Bielska Podlaskiego, przede wszystkim na obszarze rewitalizacji.</p>
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Wdrożenie niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja zawodowa osób 50+; • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej oraz wzrost integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa, zwiększająca standard życia lokalnego społeczeństwa; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, dążąca do poprawy jakości życia na terenie obszaru rewitalizacji;
Okres realizacji	2015-2020.
Sfera wsparcia	Społeczność
Tytuł projektu	„Uzupełnienie oferty kulturalnej i zajęć Bielskiego Domu Kultury”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	<p>Celem projektu jest poszerzenie istniejącej oferty kulturowo-edukacyjnej dla dzieci i młodzieży. Zasadniczym elementem przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społecznym jest zagospodarowanie czasu wolnego uczniów oraz organizacja dla nich zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, zajęć sportowych i rekreacyjnych. Jest to inwestycja, która zaowocuje większą świadomością społeczną osób młodych i większą wiedzą i umiejętnościami przyszłych pracowników.</p> <p>W wyniku realizacji projektu w dłuższym planie czasowym nastąpi wdrożenie młodzieży do aktywnego zdobywania wiedzy i rozumienia przez nią, że jest to prosta i pewna droga do zajęcia dobrej pozycji na rynku pracy.</p>
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Wdrożenie niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej oraz wzrost integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa, zwiększająca standard życia lokalnego społeczeństwa; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, dążąca

	<p>do poprawy jakości życia na terenie obszaru rewitalizacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa wyników w nauce uczestników projektu; • wzrost umiejętności i zdolności uczestników projektu; • zmniejszenie przestępczości wśród młodzieży, poprzez efektywne zagospodarowanie ich czasu wolnego.
Okres realizacji	2015-2020.
Sfera wsparcia	Społeczność
Tytuł projektu	„Szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne”
Krótki opis projektu wraz z zakresem wsparcia	<p>Główny cel projektu: Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, które pozostają w rejestrach bezrobotnych do 24 miesięcy, zidentyfikowanie i nabycie nowych umiejętności poprzez uczestnictwo w szkoleniach.</p> <p>W ramach projektu zostanie udzielone możliwie pełne wsparcie osobom bezrobotnym, poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie oraz samozatrudnienie młodzieży, w tym absolwentów wszystkich typów szkół, aby nie stawali się i nie pozostawali bezrobotnymi.</p>
Cele rewitalizacji, realizowane przez projekt	<p>Wdrożenie niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej oraz wzrost integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa, zwiększająca standard życia lokalnego społeczeństwa; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, w tym nabycie nowych umiejętności poprzez uczestników projektu, dążąca do poprawy jakości życia na terenie obszaru rewitalizacji; • poprawa funkcjonowania rodzin uczestników projektu i pomoc w wychodzeniu z „ubóstwa”.
Okres realizacji	2015-2020.

Przyjęty Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski nie jest dokumentem zamkniętym. Władze samorządowe oczekują od potencjalnych partnerów społecznych zgłaszania zadań, które mogłyby być zrealizowane w ramach rewitalizacji.

Plan realizacji zadań wówczas będzie mógł być uzupełniony o te z zadań, które wpisywać się będą w niżej wymienione kryteria:

- działania, których miejscem realizacji będzie obszar rewitalizacji (wsparcia) miasta Bielsk Podlaski,

- działania mające na celu przywrócenie pierwotnego układu urbanistycznego,
- działania służące ochronie środowiska,
- działania służące zwiększeniu dostępności komunikacyjnej na rewitalizowanym terenie,
- działania służące poprawie wizerunku i estetyki miasta,
- działania spełniające szerokie oczekiwania społeczne,
- działania mające na celu poprawę i zwiększenie bazy turystycznej,
- możliwość przygotowania dokumentacji projektowo - kosztorysowej ze stosownymi uzgodnieniami i pozwoleniami.

Warunkiem realizacji inwestycji będzie pozyskanie na nie środków strukturalnych oraz możliwości finansowe partnerów społecznych.

Partnerami, którzy mogą zgłaszać projekty są:

- Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną;
- Podmioty działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego wybrane zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych;
- Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- Osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe;
- Jednostki kultury;
- Organizacje pozarządowe;
- Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych;
- Instytucje otoczenia biznesu;
- Administracja rządowa;
- Partnerzy społeczni i gospodarczy;
- Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;
- Porozumienia w/w podmiotów;
- Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno - prywatnym.

Partnerzy będą mogli zgłaszać swoje propozycje zadań na kartach zadań, uzupełnione o rubryki mające na celu wskazanie celów, które mają zostać osiągnięte z jednoznacznym wskazaniem uzasadnienia jego wykonania. Wzór karty zadań przeznaczonych dla partnerów społecznych określono w załączniku do niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Działania w ramach rewitalizacji mogą obejmować niżej wymienione zakresy prac:

- Porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem;
- Remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele gospodarcze, szkoleniowe lub kulturalne, w tym: remont, przebudowa instalacji: grzewczych, elektrycznych, gazowych i wodno-kanalizacyjnych w budynkach wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń);
- Renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym (z wyjątkiem indywidualnych mieszkań) znajdujących się na rewitalizowanym terenie powiązana z ich adaptacją na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy. Obejmować może m.in. działania wspierające prace konserwatorskie, odnowienie zabudowań itp.;
- Prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniające się do podniesienia atrakcyjności turystycznej i kulturalnej terenu objętego działaniami rewitalizacyjnymi;
- Wyburzanie budynków pod cele: usługowe, kulturowe, edukacyjne, gospodarcze, turystyczne lub rekreacyjne;
- Remont lub przebudowa lub przystosowanie budynków i infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych;
- Budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury służącej bezpieczeństwu na rewitalizowanym terenie, w tym m.in. budowa lub remont oświetlenia oraz zakup i instalacja systemów monitoringu;
- Adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjno-społeczne znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym m.in. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkolne stołówki, domy dziecka, ośrodki walki z patologiami społecznymi, poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną. Priorytetowo będą traktowane projekty zakładające adaptacje budynków, które przyczynią się do rozwoju działalności gospodarczej i wzrostu zatrudnienia. Możliwa jest m.in.: izolacja, remont, przebudowa fasad i dachów budynków; remont, przebudowa, adaptacja pomieszczeń; budowa, remont, przebudowa instalacji: grzewczych, wodnokanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych

w budynkach; zagospodarowanie przyległego terenu (np. budowa, remont, przebudowa ogrodzeń i małej architektury);

- Przebudowa, wymiana lub remont infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, grzewczej i gazowej w rewitalizowanych obiektach publicznych, usługowych;
- Regeneracja, rehabilitacja zabudowywanie pustych przestrzeni publicznych, w tym remont lub przebudowa: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet miejskich, małej architektury (np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), miejsc rekreacji, terenów zielonych (zieleń wysoka, niska i trawniki) oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków;
- Remonty lub przebudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska na obszarze rewitalizowanym, w tym:
 - budowa, remonty lub przebudowa sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,
 - budowa, remonty lub przebudowa kanalizacji deszczowej,
 - wymiana elementów konstrukcyjnych zawierających azbest w budynkach publicznych (poza celami mieszkaniowymi) w przypadku, gdy nie wymaga to przebudowy całego obiektu i po spełnieniu wymagań przekazania powstałych odpadów zawierających azbest podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki takimi odpadami,
 - budowa, remonty lub przebudowa sieci wodociągowych, ujęć wody i urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulujących ciśnienie wody;
- Poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym:
 - budowa, rozbudowa, modernizacja lub remont dróg lokalnych na rewitalizowanym terenie i ich połączeń z siecią dróg publicznych,
 - budowa, remonty lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych oraz wszelkiej infrastruktury pozwalającej na zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów (np. ścieżki rowerowe), wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia;
- Remont lub przebudowa obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego, kulturalnego.
- Remont, przebudowa lub przystosowanie budynków i przestrzeni dla potrzeb tworzenia parków naukowo-technologicznych;

- Przedsięwzięcia promocyjne, doradcze, szkoleniowe, edukacyjne, kulturalne, mające na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym – tylko w ramach projektu inwestycyjnego przy uwzględnieniu zasad projektu;
- Renowacja i adaptacja istniejących na terenie rewitalizowanym budynków stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, w celu przygotowania do użytkowania nowoczesnych socjalnych budynków mieszkalnych o dobrym standardzie tylko w przypadku, kiedy jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego;
- Renowacja wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych – tylko w przypadku, kiedy jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego.

Przy kwalifikowaniu zgłaszanych projektów do umieszczenia w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski w pierwszej kolejności (po spełnieniu kryteriów formalnych) będą brane pod uwagę działania dotyczące budynków wpisanych do rejestru zabytków lub też wobec których postulowane jest ich wpisanie na tę listę. Dodatkowym kryterium, które będzie brane pod uwagę będzie również wiek obiektu (popierane będzie odnawianie budynków zbudowanych przed 1989 r.).

Ocenie przydatności poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych będzie służył również zestaw poniższych wskaźników.

Wskaźniki wkładu odnoszą się do zasobów zaangażowanych przez beneficjenta w trakcie wdrażania danego zadania (działania, priorytetu). Chociaż najczęściej wkład odnosi się do środków finansowych, obejmuje on również zasoby ludzkie, materialne czy też organizacyjne, zaangażowane na kolejnych etapach wdrażania. Większość z tych wskaźników można skwantyfikować w ramach systemu monitoringu. W odniesieniu do strony finansowej są to wskaźniki wykorzystywane do finansowego monitorowania postępu wdrażania. Monitoring finansowy odbywa się poprzez porównanie dokonywanych płatności z zobowiązaniami. Wskaźniki pozafinansowe obejmują np. liczbę organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu.

Wskaźniki produktu odnoszą się do konkretnych przedsięwzięć przeprowadzonych w ramach danego zadania. Opisują one wszystkie produkty materialne i usługi, które otrzymuje beneficjent w trakcie realizacji zadania (działania, priorytetu) ze środków finansowych przeznaczonych na dane zadanie (działanie, priorytet). Mierzone są w jednostkach fizycznych lub finansowych (np. długość zbudowanej drogi, liczba budynków poddanych renowacji).

Wskaźniki rezultatu są związane z bezpośrednimi i natychmiastowymi efektami zadania (działania, priorytetu). Dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia zadania (działania, priorytetu) u bezpośrednich beneficjentów pomocy. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników fizycznych (skrócenie czasu podróży, zmniejszenie zanieczyszczeń przedostających się do środowiska, liczba nowych stanowisk pracy) lub finansowych (wielkość zainwestowanego kapitału prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu, obniżenie cen połączeń telefonicznych itp.).

Wskaźniki oddziaływania odnoszą się do konsekwencji danego zadania (działania, priorytetu), wykraczających poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Pomiar tego typu oddziaływania jest dość skomplikowany, a jasne relacje przyczynowe są często trudne do ustalenia. Pomiar oddziaływania odbywa się na dwóch poziomach: bezpośrednich beneficjentów oraz osób i organizacji pozostających poza bezpośrednim oddziaływaniem zadania. W pierwszym przypadku dokonuje się pomiarów oddziaływania zadania w miejscu jego realizacji w jakimś czasie po jego zakończeniu. Przykładem wskaźnika może być np. wielkość natężenia ruchu w rok po oddaniu drogi do użytku.

3. Plan finansowy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Źródłami finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski będą środki budżetu miasta, środki budżetu Województwa Podlaskiego, środki unijne, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Powiatowego Urzędu Pracy i inne publiczne. Władze Miasta Bielsk Podlaski będą konsekwentnie dążyć do zaangażowania społeczeństwa lokalnego i jak największego udziału środków prywatnych w realizację działań w centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem, objętych niniejszym Programem. Jednak na etapie opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych, żaden z podmiotów sektora prywatnego nie zgłosił swojego projektu do realizacji w obszarze wskazanym do rewitalizacji.

Ponadto zadania z zakresu rewitalizacji mogą być realizowane przy udziale wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych czy też osób fizycznych. Miasto w swoim budżecie nie posiada wystarczających środków na pokrycie wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przede wszystkim w zakresie odnowy substancji mieszkaniowej. Dlatego też będzie ubiegało się o dofinansowanie zamierzonych działań zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski z dostępnych środków zewnętrznych, w tym głównie z środków UE oraz innych środków publicznych.

Do możliwych źródeł finansowania zaplanowanych inwestycji w ramach rewitalizacji należą:

- Budżet Miasta Bielsk Podlaski,
- środki budżetu Województwa Podlaskiego,
- Fundusze Europejskie na lata 2014-2020,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Środki prywatne,
- Budżety Spółdzielni Mieszkaniowych,
- Środki własne Wspólnot Mieszkaniowych,
- Środki własne prywatnych właścicieli nieruchomości,
- Budżety firm i organizacji pozarządowych zaangażowanych we wdrażaniu programu, itp.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski planowane jest pozyskanie środków na realizację działań społecznych w obszarze rewitalizowanym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. Ponadto przewiduje się także pozyskanie innych środków zewnętrznych, których celem będzie wsparcie działań rewitalizacyjnych zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej miasta Bielsk Podlaski.

Miasto przeznaczy także środki własne na realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski, zarówno jako współfinansowanie zadań realizowanych przy udziale środków zewnętrznych, szczególnie unijnych, jak i całkowicie finansowanych zadań dążących do zniwelowania zidentyfikowanych problemów oraz barier zrównoważonego rozwoju miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji, które nie kwalifikują się do pozyskania wsparcia zewnętrznego.

4. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski będzie realizowany przez projekty inwestycyjne i społeczne wdrażane w oparciu o różne źródła finansowania, takie jak: środki budżetu Województwa Podlaskiego, środki unijne, środki zewnętrzne krajowe, środki własne beneficjentów, w tym przede wszystkim budżet miasta Bielsk Podlaski.

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski realizowane będzie w oparciu o bezkonkursowy tryb wyboru projektów, wskazanych do realizacji w planie działań Programu. Obejmują one zarówno zadania inwestycyjne, jak i przedsięwzięcia

społeczne sprecyzowane i wybrane na etapie sporządzania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski.

Ponadto przewiduje się, że podczas realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski, wzrośnie zainteresowanie realizacją projektów w ramach Programu wśród podmiotów gospodarczych, osób fizycznych oraz potencjalnych sponsorów. W związku z powyższym przewiduje się potencjalne aktualizacje niniejszego Programu o przedsięwzięcia społeczne planowane i zgłoszone przez przyszłych beneficjentów do realizacji z krajowych źródeł zewnętrznych, w tym sponsorów oraz zadania inwestycyjne planowane do realizacji bez udziału środków budżetu Miasta Bielsk Podlaski zgłoszone przez inwestorów.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski odstąpiono od przeprowadzania konkursowego trybu wyboru projektów, gdyż nie przewiduje się w ramach niniejszego Programu utworzenia żadnego Funduszu Wsparcia Rewitalizacji finansowanego ze środków budżetu miasta na inwestycje zgłaszane przez potencjalnych inwestorów (beneficjentów) zgodnych z założeniami i celami Programu.

Realizowane będą tylko te zadania rewitalizacyjne, które zostaną wskazane w niniejszym dokumencie. W przypadku wystąpienia inicjatyw ze strony innych potencjalnych beneficjentów (np. przedsiębiorców, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, placówek publicznych, itp.) chcących wdrożyć własne działania na obszarze rewitalizacji (wsparcia) w ramach LPR Miasta Bielsk Podlaski, niniejszy dokument będzie aktualizowany o wskazane propozycje zgodnie „Kryteriami wyborów projektów” opisanymi w punkcie 2.1. niniejszego dokumentu, które będą realizowane w oparciu o bezkonkursowy tryb wyboru projektów.

Zasady finansowania projektów wybranych w trybie bezkonkursowym:

- zadania inwestycyjne gminne planowane do realizacji z budżetu miasta oraz pozyskanych środków zewnętrznych będą zgodne z Ustawą o finansach publicznych, a w przypadku pozyskania środków zewnętrznych zasadom określonym przez jednostkę udzielającą wsparcia;
- projekty społeczne planowane i zgłoszone przez przyszłych beneficjentów do realizacji przy współfinansowaniu z Funduszy Europejskich będą podlegały zasadom określonym przez jednostkę udzielającą wsparcia;
- projekty społeczne planowane i zgłoszone przez przyszłych beneficjentów do realizacji z krajowych źródeł zewnętrznych w tym sponsorów będą podlegały zasadom określonym przez jednostkę (sponsora) udzielającą wsparcia oraz zgodnie z Ustawą o finansach publicznych.

- dla zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji bez udziału środków budżetu miasta zgłoszonych przez inwestorów nie ma potrzeby określenia zasad finansowania.

Za wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski odpowiedzialny będzie Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski, będzie odpowiadać za zapewnienie jednolitości i zgodności pomiędzy Programem a polityką przestrzenną i finansową Miasta Bielsk Podlaski:

1. Koordynacja działań zmierzających do realizacji LPR.
2. Kontrola na koniec każdego roku terminów i stanu realizacji LPR.
3. Nadzór nad wyznaczonymi dla konkretnych projektów osobami.

Ponadto w celu realizacji programu rewitalizacji wszyscy pracownicy Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim i osoby współpracujące zostaną zobowiązane do:

1. Zapoznania się z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski.
2. Wykonywania zadań wynikających z Programu.
3. Zaangażowania niezbędnych sił i środków w ramach posiadanych kompetencji.
4. Przestrzegania terminów określonych w Programie Rewitalizacji.

Jednocześnie dla każdego realizowanego projektu (zadania) zostanie wyznaczona osoba pełniąca rolę Lidera Projektu, której zadaniem będzie:

1. Koordynacja działań w ramach projektu.
2. Bieżąca kontrola postępu prac.
3. Kontrola wykorzystania zasobów.
4. Eliminowanie skutków zakłóceń wywołujących odchylenia pomiędzy zaplanowanym a rzeczywistym przebiegiem projektu.
5. Przygotowanie rocznych sprawozdań i raportów z przebiegu realizacji projektu.
6. Przygotowanie raportu końcowego.

Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowych i konfliktowych wynikających z realizacji LPR

Przewiduje się, że realizacja planowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski przedsięwzięć nie powinna spowodować sytuacji problemowych czy konfliktowych. Centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem, które stanowi centrum administracyjno – usługowo – gospodarcze miasta, a także sąsiednich miejscowości oraz gmin, jest obszarem o wysokim stopniu przekształceń antropogenicznych, gdzie środowisko przyrodnicze, mimo że ma istotne znaczenie, to zajmuje niewielkie powierzchnie.

Niniejsza część miasta, znamionująca się najbardziej zdegradowaną strukturą przestrzenną, zamieszkałą przez społeczność najuboższą, najmniej aktywną zawodowo, dotknięta wieloma patologiami, pełni wspomnianą powyżej rolę centrum administracyjno-edukacyjno-kulturalnego miasta i okolic. Dla zachowania wykształconej funkcji centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem, przewidziano działania, dążące do niwelacji zidentyfikowanych natężeń zjawisk kryzysowych, zarówno w ramach sfery społecznej, jak i gospodarczo – przestrzennej. Pomimo, że projektowane przedsięwzięcia mają charakter prospołeczny (estetyzacja i wzbogacanie przestrzeni publicznych, przebudowa infrastruktury, poprawa jakości usług publicznych oraz projekty „miękkie”), mogą napotkać na sprzeciw części mieszkańców tego terenu. Wynika to przede wszystkim z lęku przed nowym stanem rzeczy, w tym głównie: mogącą pojawić się konkurencją dla istniejących podmiotów gospodarczych oraz dla niektórych mieszkańców niekorzystną dla nich perspektywą „wyjścia z patologii”, rozumianą jako uniezależnienie się od pomocy społecznej.

Mając na uwadze „konflikt społeczny”, mogących wystąpić na etapie realizacji inwestycji rewitalizacyjnych, należy poszerzyć edukację i dyskusje społeczne oraz realizację zamierzonych działań w sposób zapobiegający i łagodzący potencjalne konflikty.

5. System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji i komunikacji społecznej

Z punktu widzenia efektywności realizacji założeń zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski niezwykle ważne będzie odpowiednie monitorowanie oraz przeprowadzanie okresowej oceny postępów w jego realizacji.

W tym celu określono następujący system monitorowania Programu:

- w Programie określono zestaw wskaźników wraz z ich miarami w zakresie produktów, rezultatów;
- w procesie opracowywania Programu dokonano diagnozy stanu obecnego, co umożliwi, przy pomocy wybranych wskaźników, zbadać wpływ realizacji Programu na zmiany zachodzące na obszarze rewitalizowanym;
- za monitorowanie Programu odpowiedzialni będą pracownicy Urzędu Miasta wyznaczeni przez Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski.

Monitorowanie wdrażania programu oraz ocena skuteczności prowadzone będą na podstawie wskaźników finansowych i rzeczowych w odniesieniu do realizacji

poszczególnych projektów, a także na podstawie innych informacji uzyskanych od instytucji wdrażającej program.

Ocena efektywności wdrażania obejmie przede wszystkim: wpływ realizacji poszczególnych zadań i projektów na sytuację społeczno-gospodarczą miasta, efektywność i skuteczność wykorzystania środków na realizację projektów i zadań, efektywność i skuteczność wszystkich działań instytucji wdrażającej program, beneficjentów i partnerów biorących udział w realizacji projektów.

Wszystkie podmioty, które otrzymają dofinansowanie w ramach LPR będą zobowiązane do przedkładania raportów monitoringowych, w tym szczegółowego rozliczenia końcowego Zespołowi Zadaniowemu ds. Rewitalizacji, który następnie będzie corocznie agregował zebrane raporty monitoringowe z projektów w jeden raport i przeprowadzał co roku ocenę Programu. Powyższe raporty będą z kolei przedstawiane Burmistrzowi Miasta Bielsk Podlaski, a następnie Radzie Miasta.

Raporty staną się m.in. podstawą do podejmowania decyzji dotyczących finansowania działań rewitalizacyjnych oraz potrzeby dokonania zmiany LPR:

- Zestawienie zadań zaplanowanych na dany rok, wykonanych, niewykonanych, zaplanowanych na kolejny rok;
- Zestawienie wskaźników do osiągnięcia w zadaniach wykonanych i niewykonanych;
- Zestawienie wskaźników osiągniętych w zadaniach wykonanych;
- Zestawienie odchyleń od planów;
- Informacje merytoryczna na temat realizacji zadań i wykonanych wskaźników, w tym informacja na temat problemów w realizacji zadań i przyczyn niewykonania zadań;
- Zestawienie finansowe wykonanych zadań.

Wyniki sprawozdawczości monitoringowej oraz informacje na temat wykonanych i rozliczonych projektów będą publikowane w mediach lokalnych oraz na stronach internetowych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

Załączniki LPR

Do Lokalnego Programu Rewitalizacji konieczne jest dołączenie następujących załączników:

1. Wykaz projektów

W załączniku tym przedstawiano listę projektów (działań) zdefiniowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym dzięki konsultacjom społecznym i przeprowadzonej diagnozie stanu wyjściowego. Wykaz wszystkich projektów sporządzono z podziałem zaplanowanych projektów na 2 kategorie:

- projekty rewitalizacyjne i restrukturyzacyjne (tzw. projekty twarde) – dotyczące przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, np. budowa, modernizacja i rewitalizacja budynków, remont np. boiska, zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych,
- projekty rewitalizacyjne społeczne (tzw. projekty miękkie) – dotyczące przedsięwzięć o charakterze nieinwestycyjnym, np. organizacja dodatkowych zajęć edukacyjno - rozwojowych, aktywizacja osób bezrobotnych itp.

Priorytety projektu rewitalizacji miasta Bielsku Podlaskim zdefiniowano przede wszystkim w oparciu o zebrane propozycje projektów zgłoszone, zarówno przez poszczególne wydziały, jak i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta.

Tabela 4. Wykaz projektów

PROJEKTY REWITALIZACYJNE I RESTRUKTURYZACYJNE				
Obszar wsparcia	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji projektu	Wskaźniki, na jakie projekt oddziałuje
Infrastruktura techniczna / Bezpieczeństwo	„Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski”	Urząd Miasta Bielsk Podlaski	2015-2020 r.	<ul style="list-style-type: none">• poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej;• wzrost bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie rewitalizacji;<ul style="list-style-type: none">• lepszy stan techniczny ulic oraz infrastruktury drogowej (chodniki, parkingi, oświetlenie, itp.);• korzystniejsze warunki do inwestowania w pobliżu projektu;
Infrastruktura techniczna	„Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski- modernizacja	Urząd Miasta Bielsk Podlaski	2015-2020 r.	<ul style="list-style-type: none">• poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej;• rozszerzona oferta rekreacyjno – wypoczynkowo - kulturalna;

	parku”			<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury i rekreacji;
Infrastruktura społeczna/ Społeczność	„Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”	Urząd Miasta Bielsk Podlaski	2015-2020 r.	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej; • rozszerzona oferta rekreacyjno – wypoczynkowo - kulturalna; • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury i rekreacji; lepsze warunki dla usług rekreacji i wypoczynku
Infrastruktura społeczna/ Społeczność	„Modernizacja Bielskiego Domu Kultury”	Urząd Miasta Bielsk Podlaski	2015-2020 r.	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej; • rozszerzona oferta rekreacyjno – wypoczynkowo - kulturalna; • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury i rekreacji; lepsze warunki dla usług rekreacji i wypoczynku
Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego/ infrastruktura społeczna	„Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”	Parafia Najświętszej Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim	2015-2020 r.	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej; • rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej; • zwiększenie atrakcyjności turystyczno – rekreacyjnej ;
Społeczność	„Rewitalizacja Miasta Bielsk Podlaski w obszarze ul. 3 Maja, ul. Poświętna, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza i Pl. Ratuszowego ”	Urząd Miasta Bielsk Podlaski	2015-2020r.	<ul style="list-style-type: none"> • estetyzacja otoczenia głównej przestrzeni publicznej miasta; • oszczędność energetyczna;
PROJEKT REWITALIZACYJNE SPOŁECZNE				
Obszar wsparcia	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji projektu	Wskaźniki, na jakie projekt oddziałuje
Społeczność	„Aktywizacja osób w wieku 50+”	Bielski Dom Kultury	2015-2020r.	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu;
Społeczność	„Uzupełnienie oferty kulturalnej i zajęć	Bielski Dom Kultury	2015-2020r.	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej;

	Bielskiego Domu Kultury”			<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu; • poprawa wyników w nauce • wzrost umiejętności i zdolności; • zmniejszenie przestępczości wśród młodzieży
Społeczność	„Szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne”	Powiatowy Urząd Pracy	2015-2020r.	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, w tym nabycie nowych umiejętności przez uczestników projektu; • poprawa funkcjonowania rodzin uczestników projektu;

2. Opisy projektów zawartych w Wykazie projektów

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski”
Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami)	
<p>W ramach projektu pn. „Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski” powstaną chodniki w celu wyeliminowania ruchu pieszego z jezdni oraz nastąpi likwidacja kolizji ruchu na skrzyżowaniach poprzez zastosowanie kanalizacji ruchu, sygnalizacji świetlnej oraz dostosowanie przejść dla pieszych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Niniejsza inwestycja jest częścią kompleksowej rewitalizacji centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem oraz znaczącym elementem jego promocji rozwoju społeczno – gospodarczego.</p> <p>Miasto Bielsk Podlaski jest położone na przecięciu dwóch dróg krajowych i drogi wojewódzkiej, przez co niezwykle ważnym aspektem jest zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom ruchu drogowego, zarówno pieszym, jak i rowerzystom oraz kierującym pojazdami mechanicznymi. Zatem niezbędna jest realizacja projektów zmierzających do poprawy tego bezpieczeństwa. Również istotne jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych, których liczba w obecnym stanie jest niewystarczająca. W związku z powyższym mieszkańcy oraz potencjalni turyści, zmuszeni są parkować swoje pojazdy przy krawężniach jezdni, co stwarza realne zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego zarówno pieszego, jak i kołowego. Ponadto brak parkingów znacznie obniża warunki bytowania lokalnych mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną – gospodarczą miasta, co stwarza realne bariery jego rozwoju społeczno – gospodarczego.</p> <p>Przedmiotowy projekt jest związany z opisanym poniżej projektem „Rewitalizacja Miasta Bielsk Podlaski w obszarze ul. 3 Maja, ul. Poświętna, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza i Pl. Ratuszowego”, zapewniając bezpieczne i komfortowe warunki życia na terenie miasta. Dzięki realizacji projektu mieszkańcy mogliby w bezpieczny i zgodny z przepisami sposób poruszać się po drodze. Ponadto wdrożenie zamierzonych działań poprawi także estetykę miasta, co bezpośrednio wpłynie na wzrost jego atrakcyjności osiedleńczo – turystycznej. Elementy te niewątpliwie przyczynią się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, przede wszystkim z zakresu szczególnie zniszczonej estetyki przestrzeni publicznej miasta oraz wzrostu bezpieczeństwa, w tym ruchu drogowego. W konsekwencji wpłynie to na poprawę atrakcyjności centrum miasta (obszar rewitalizacji) pod względem osiedleńczym, turystycznym i inwestycyjnym, niwelując tym samym bariery rozwoju społeczno – gospodarczego miasta,</p>	

w tym przede wszystkim obszarze rewitalizacji.

Bezpośrednimi celami realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia są:

- poprawa jakości infrastruktury drogowej, w tym przede wszystkim zwiększenie ilości odpowiednio oznaczonych miejsc postojowych;
- poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej, przede wszystkim na obszarze rewitalizacji;
- poprawa bezpieczeństwa na terenie miasta, w tym również bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- poprawa jakości życia społeczności lokalnej;
- stworzenie korzystniejszych niż obecnie warunków do inwestowania w pobliskim otoczeniu projektu, niwelując bariery rozwoju gospodarczego miasta.

Projekty powiązane z projektem pn. „Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski”

„Rewitalizacja Miasta Bielsk Podlaski w obszarze ul. 3 Maja, ul. Poświętna, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza i Pl. Ratuszowego”

Oba projekty, mają na celu poprawę jakości infrastruktury technicznej w obszarze rewitalizacji, dążąc do wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz poprawy atrakcyjności turystyczno – osiedleńczej miasta, znosząc tym samym zidentyfikowane bariery rozwoju społeczno – gospodarczego miasta, w tym przede wszystkim obszarze rewitalizacji.

Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski Sposób realizacji: Wykonawca dokumentacji technicznej oraz robót budowlanych wyłoniony w drodze przetargu.
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski- modernizacja parku”
Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)	
<p>Przedmiotowa inwestycja obejmuje nasadzenia drzew i krzewów, zamontowanie lamp, ławek i koszy stylowych na terenie Parku Aleksandra Jagiellończyka, stanowiącego własność Miasta Bielsk Podlaski. Ławeczki ogrodowe zostaną przytwierdzone do podłoża, podobnie jak kosze na śmieci z metalowym wkładem. Ponadto inwestycja ta przewiduje zagospodarowanie części placu pod cele placu zabaw, odpowiednio wyposażonego oraz zapewniającego komfortowe i bezpieczne warunki zabaw dla najmłodszej części mieszkańców.</p> <p>Park w założeniu winien być miejscem chętnie odwiedzanym przez spragnionych wypoczynku oraz młodzież liczącą na rekreacyjne formy spędzania w nim czasu. Projekt obsadzenia przewiduje uzupełnienie drzewostanu o ciekawe, oryginalne gatunki drzew stosownie do obecnie panujących w niniejszym parku warunków. Wzbogacenie składu gatunkowego roślin zidentyfikowanych na opisywanym areale, uatrakcyjni wizerunek parku i znacznie podniesie walory estetyczne tego miejsca, podnosząc tym samym estetykę przestrzeni publicznych miasta Bielsk Podlaski. Ponadto obecny charakter rekreacyjny parku wzbogaci zaprojektowany plac zabaw gwarantujący dzieciom atrakcyjne i bezpieczne warunki zabawy, natomiast rodzicom chwilę odpoczynku i rekreacji.</p> <p>Zrewitalizowany Park stanie się miejscem nie tylko przyjaznym, ciepłym i atrakcyjnym, ale przede wszystkim bezpiecznym dla jego użytkowników, dzięki czemu może być licznie przez nich odwiedzany. Wdrożenie zamierzonych działań zniweluje zidentyfikowane na terenie obszaru rewitalizacji liczne problemy, m.in. brak komfortowych i bezpiecznych warunków do spędzania czasu wolnego, szczególnie zniszczone otoczenie przestrzeni publicznej oraz brak odpowiedniej ilości w stosunku do zgłaszanych potrzeb, zagospodarowanych</p>	

przestrzeni zielonych na terenie miasta.

Do bezpośrednich celów opisywanego projektu należą:

- wzrost odpowiednio zagospodarowanych ogólnodostępnych przestrzeni zielonych (skwerków, parków, itp.) na terenie miasta Bielsk Podlaski w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji;
- poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji;
- rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej na terenie miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim na obszarze rewitalizacji;
- zapewnienie równego dostępu wszystkim mieszkańcom do usług kultury i rekreacji;
- wzrost bezpieczeństwa na terenie miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim na obszarze rewitalizacji.

Realizacja powyższych celów poprzez wdrożenie zamierzonych działań w konsekwencji doprowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności oraz uatrakcyjni centrum miasta Bielsk Podlaski pod względem osiedleńczym i rekreacyjnym, co zniweluje bariery rozwoju społecznego miasta.

Projekty powiązane z projektem pn. „Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski-modernizacja parku”

„Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”, „Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”.

Wszystkie wymienione powyżej inwestycje mają na celu zapewnienie przede wszystkim mieszkańcom obszaru rewitalizacji oraz pozostałej lokalnej społeczności, komfortowe i bezpieczne warunki rekreacji i wypoczynku, konsekwentnie dążąc do poprawy jakości życia na niniejszym areale.

Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski Sposób realizacji: Wykonawca dokumentacji technicznej oraz robót budowlanych wyłoniony w drodze przetargu.
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”
Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)	
<p>Miasto Bielsk Podlaski chciałoby wykupić niezagospodarowane tereny w dolinie rzeki Białej, które mogą zostać wykorzystane na cele rekreacji i sportu stwarzając mieszkańcom miasta miejsce aktywnego wypoczynku, co poszerzy obecną ofertę sportowo – rekreacyjną na terenie miasta i zaspokoi zgłaszane przez lokalną społeczność potrzeby.</p> <p>Projekt polegać będzie na rozbudowie bazy sportowo-rekreacyjnej, budowie bulwaru śródmiejskiego oraz budowie ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki Białej.</p> <p>Przedsięwzięcie to niewątpliwie przyczyni się do rozwiązania problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski poprzez osiągnięci następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie komfortowych i atrakcyjnych sposobów na spędzenie czasu wolnego, niwelując tym samym problem przestępczości wśród nieletnich – młodzież, posiadająca efektywnie zagospodarowany czas wolny zdecydowanie rzadziej dopuszcza się wszelkich popełnianych przestępstw; • poprawę atrakcyjności przestrzeni publicznej; • rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla lokalnych mieszkańców, wpływając tym samym na 	

<p>poprawę jakości ich życia i promowania aktywnego spędzania czasu wolnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury i rekreacji, poprzez zastosowanie w ramach projektu rozwiązań technologicznych i architektonicznych, umożliwiających równy dostęp do niniejszego obiektu sportowego, również osobom niepełnosprawnym; <p>zwiększenie atrakcyjności turystyczno – rekreacyjnej obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta, przyczyniając się do jego rozwoju społeczno – gospodarczego.</p> <p><u>Projekty powiązane z projektem pn.: „Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”:</u></p> <p>„Modernizacja Bielskiego Domu Kultury”, „Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”, „Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski- modernizacja parku”.</p> <p>Przedstawione powyżej inwestycje wraz z przedmiotowym projektem, kompleksowo wyposażą obszar rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski w obiekty gwarantujące komfortowe i efektywne warunki do uprawiania wszelkich dziedzin sportowych, prowadzenia kół zainteresowań i pozalekcyjnych zajęć dydaktyczno - kulturalnych, stwarzając alternatywę spędzania czasu wolnego rekreacji. Elementy te niewątpliwie przyczynią się do znaczącej niwelacji problemu przestępczości, zwłaszcza wśród małoletnich, problemu wyłączenia społecznego niektórych grup społecznych (np. osób ubogich, niepełnosprawnych, osób starszych, itd.).</p>	
Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	<p>Urząd Miasta Bielsk Podlaski</p> <p>Sposób realizacji: Wykonawca dokumentacji technicznej oraz robót budowlanych wyłoniony w drodze przetargu.</p>
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Modernizacja Bielskiego Domu Kultury”
<p>Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)</p> <p>Projekt pn. „Modernizacja Bielskiego Domu Kultury” zawiera elementy składowe tj. powiększenie powierzchni użytkowej BDK – budowa sali kinowej oraz wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynku.</p> <p>Konieczność rozbudowy istniejącego budynku BDK wynika z jej zbyt małej pojemności osób oraz braku miejsca na zorganizowanie kina. Na terenie miasta nie ma kina, ani teatru, zaś zajęcia teatralne prowadzone przez BDK cieszą się popularnością. Budowa Sali kinowej pozwoliłaby miłośnikom kina rozwijać swoje pasje bez konieczności ponoszenia kosztów na dojazd do większych miejscowości. Jednocześnie większa powierzchnia użytkowa budynku pozwoli na organizację większego zakresu zajęć zarówno dla osób młodych, jak i starszych.</p> <p>Termomodernizacja budynku pozwoli na zapewnienie efektywności energetycznej budynku i przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza.</p> <p>Realizacja przedmiotowego projektu przyczyni się do niwelacji problemów obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, poprzez wdrożenie następujących celów inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji, niwelując problem szczególnie zniszczonego otoczenia przestrzennego miasta; • rozszerzenie oferty kulturalnej na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, przyczyniając się do zapewnienia komfortowych warunków spędzania czasu wolnego mieszkańców, a tym samym poprawy jakości ich życia; • efektywne zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży, przyczyniając się do zmniejszenia zjawiska przestępczości na terenie miasta; • zapewnienie równości szans w dostępie do usług kultury wszystkim mieszkańcom Bielska Podlaskiego przyczyniając się do pogłębienia wewnętrznej integracji wewnątrz społecznościami lokalnego; 	

Projekty powiązane z projektem pn.: „Modernizacja Bielskiego Domu Kultury”:

„Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”, „Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”, „Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski- modernizacja parku”.

Przedstawione powyżej inwestycje wraz z przedmiotowym projektem, kompleksowo wyposażą obszar rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski w obiekty gwarantujące komfortowe i efektywne warunki do uprawiania wszelkich dziedzin sportowych, prowadzenia kół zainteresowań i pozalekcyjnych zajęć dydaktyczno - kulturalnych, stwarzając alternatywę spędzania czasu wolnego rekreacji. Elementy te niewątpliwie przyczynią się do znaczącej niwelacji problemu przestępczości, zwłaszcza wśród małoletnich, problemu wyłączenia społecznego niektórych grup społecznych (np. osób ubogich, niepełnosprawnych, osób starszych, itd.).

Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu

Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Sposób realizacji: Wykonawca dokumentacji technicznej oraz robót budowlanych wyłoniony w drodze przetargu.

Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu

Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Parafia Najświętszej Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim
Nazwa projektu	”Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”
<p>Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)</p> <p>Projekt pn. „Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego” obejmuje wykonanie kompleksowej renowacji budynku wraz z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne przyległych terenów.</p> <p>Renowacja obiektu pozwoli na odtworzenie i zachowanie jego walorów kulturowych, zaś zagospodarowanie terenów przyległych przyczyni się do powstania kolejnego miejsca rekreacji</p> <p>Realizacja przedmiotowego projektu przyczyni się do niwelacji problemów obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, poprzez wdrożenie następujących celów inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim obszaru rewitalizacji, niwelując problem szczególnie zniszczonego otoczenia przestrzennego miasta; • rozszerzenie oferty rekreacyjno – wypoczynkowej dla lokalnych mieszkańców, wpływając tym samym na poprawę jakości ich życia i promowania aktywnego spędzania czasu wolnego; • zwiększenie atrakcyjności turystyczno – rekreacyjnej obszaru rewitalizacji, jak i całego miasta, przyczyniając się do jego rozwoju społeczno – gospodarczego; <p>Projekty powiązane z projektem pn.: „Rewitalizacja Dworku Smulskich wraz z otaczającym terenem stanowiącym fragment założenia parkowego”:</p> <p>„Modernizacja Bielskiego Domu Kultury”, „Rewitalizacja Doliny Rzeki Białej”, „Zagospodarowanie terenu Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski- modernizacja parku”.</p> <p>Przedstawione powyżej inwestycje wraz z przedmiotowym projektem, kompleksowo wyposażą obszar rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski w obiekty gwarantujące komfortowe i efektywne warunki do uprawiania wszelkich dziedzin sportowych, prowadzenia kół zainteresowań i pozalekcyjnych zajęć dydaktyczno - kulturalnych, stwarzając alternatywę spędzania czasu wolnego rekreacji. Elementy te niewątpliwie przyczynią się do znaczącej niwelacji problemu przestępczości, zwłaszcza wśród małoletnich, problemu wyłączenia społecznego niektórych grup społecznych (np. osób ubogich, niepełnosprawnych, osób starszych, itd.).</p>	

Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Parafia Najświętszej Opatrności Bożej w Bielsku Podlaskim Sposób realizacji: Wykonawca dokumentacji technicznej oraz robót budowlanych wyłoniony w drodze przetargu.
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Parafia Najświętszej Opatrności Bożej w Bielsku Podlaskim

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Rewitalizacja Miasta Bielsk Podlaski w obszarze ul. 3 Maja, ul. Poświętna, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza i Pl. Ratuszowego”
<p>Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)</p> <p>Przedmiotowe przedsięwzięcie obejmuje następujące elementy składowe: docieplenie ścian i wymianę pokrycia dachowego w wielorodzinnych budynkach komunalnych oraz uporządkowanie przestrzeni publicznej.</p> <p>Obecne elewacja budynków objętych niniejszą inwestycją jest w złym stanie. Znajdują się one w ścisłym miasta i „szpecąc” swym wyglądem oraz pogarszając estetykę przestrzeni publicznej miasta.</p> <p>W celu zagwarantowania odpowiedniej estetyki przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, konieczne jest podjęcie działań remontowych zniszczonych budynków. Ponadto obiekty te znamionują się złym stanem termoizolacji, co powoduje ogromne straty ciepła do toczenia, a tym zwiększone zapotrzebowanie na materiały opałowe. W konsekwencji prowadzi to do emisji znacznych szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, powstałych podczas spalania paliw opałowych. Elementy te łącznie wpływają niekorzystnie na pogorszenie atrakcyjności miasta pod względem osiedleńczym jak i turystycznym – rekreacyjnym. Warto również nadmienić, że w niedalekim sąsiedztwie niniejszych zniszczonych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, znajdują się liczne obiekty zabytkowe, które są często odwiedzane przez turystów. Zły stan techniczny niniejszych budynków znacznie ogranicza atrakcyjność turystyczną centrum miasta.</p> <p>Wdrożenie zaplanowanych działań przyczyni się do niwelacji problemów, z którymi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji miasta, poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • estetyzacja otoczenia głównej przestrzeni publicznej miasta; • osiągnięcie oszczędności energetycznej, pływającej na zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków; • poprawa jakości życia lokalnej społeczności; • zwiększenie atrakcyjności centrum miasta Bielsk Podlaski pod względem osiedleńczym i turystycznym. <p><u>Projekty powiązane z projektem pn.: „Rewitalizacja Miasta Bielsk Podlaski w obszarze ul. 3 Maja, ul. Poświętna, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza i Pl. Ratuszowego”:</u></p> <p>„Rewitalizacja układu komunikacyjnego miasta Bielsk Podlaski”</p> <p>Przedstawione powyżej projekty, włącznie z przedmiotowym zapewnia kompleksowo atrakcyjne warunki zamieszkania dla lokalnej społeczności oraz zwiększą estetykę przestrzeni publicznej miasta Bielsk Podlaski, w tym przede wszystkim zdegradowanego obszaru rewitalizacji.</p>	

Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski Sposób realizacji: Wykonawca dokumentacji technicznej oraz robót budowlanych wyłoniony w drodze przetargu.
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Aktywizacja osób w wieku 50+”
<p>Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)</p> <p>Zasadniczym celem projektu jest zrealizowanie działań, pozwalających na rozwijanie i propagowanie różnych form twórczej działalności osób po 50 roku życia, aktywizację zawodową oraz integrowanie i aktywizowanie osób starszych na rzecz społeczności lokalnych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Projekt będzie dotyczyć obszaru działań o charakterze edukacyjnym, rekreacyjnym, turystycznym i kulturalnym. Projekt zakłada zaktywizowanie osób 50+, główne działania skierowane będą do osób mieszkających lub przebywających na terenie Bielska Podlaskiego, przede wszystkim na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Wdrożenie niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja zawodowa osób 50+; • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej oraz wzrost integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa, zwiększająca standard życia lokalnego społeczeństwa; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, dążąca do poprawy jakości życia na terenie obszaru rewitalizacji; <p><u>Projekty powiązane z projektem pn.: „Aktywizacja osób w wieku 50+”:</u></p> <p>„Uzupełnienie oferty kulturalnej i zajęć Bielskiego Domu Kultury”, „Szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne”.</p> <p>Niniejsze inwestycje włącznie z przedmiotową są komplementarne ze względu na sferę oddziaływania (społeczeństwo) oraz cel – poprawa jakości życia mieszkańców miasta, w tym przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz dążenie do pełnej integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa.</p>	
Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Uzupełnienie oferty kulturalnej i zajęć Bielskiego

	Domu Kultury”
Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)	
<p>Celem projektu jest poszerzenie istniejącej oferty kulturowo-edukacyjnej dla dzieci i młodzieży.</p> <p>Zasadniczym elementem przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społecznym jest zagospodarowanie czasu wolnego uczniów oraz organizacja dla nich zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, zajęć sportowych i rekreacyjnych. Jest to inwestycja, która zaowocuje większą świadomością społeczną osób młodych i większą wiedzą i umiejętnościami przyszłych pracowników.</p> <p>W wyniku realizacji projektu w dłuższym planie czasowym nastąpi wdrożenie młodzieży do aktywnego zdobywania wiedzy i rozumienia przez nią, że jest to prosta i pewna droga do zajęcia dobrej pozycji na rynku pracy.</p> <p>Wdrożenie niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji poprzez osiągnięcie następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poczucia izolacji społecznej oraz wzrost integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa; • aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, dążąca do poprawy jakości życia na terenie obszaru rewitalizacji; • poprawa wyników w nauce uczestników projektu; • wzrost umiejętności i zdolności uczestników projektu; • zmniejszenie przestępczości wśród młodzieży, poprzez efektywne zagospodarowanie ich czasu wolnego. <p>Projekty powiązane z projektem pn.: „Uzupełnienie oferty kulturalnej i zajęć Bielskiego Domu Kultury”:</p> <p>„Aktywizacja osób 50+”, „Szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne”.</p> <p>Niniejsze inwestycje włącznie z przedmiotową są komplementarne ze względu na sferę oddziaływania (społeczeństwo) oraz cel – poprawa jakości życia mieszkańców miasta, w tym przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz dążenie do pełnej integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa.</p>	
Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Bielski Dom Kultury

Data sporządzenia opisu projektu	Październik 2014r..
Podmiot zgłaszający projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Nazwa projektu	„Szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne”
Główny opis projektu (główne elementy składowe, wyróżnione fazy realizacji projektu, podprojekty itp.; uzasadnienie realizacji projektu, zwłaszcza w kontekście jego wpływu na sytuację zdiagnozowaną w obszarze wsparcia, cele projektu; powiązania z innymi projektami – max. 2 strony)	
<p>Główny cel projektu: Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, które pozostają w rejestrach bezrobotnych do 24 miesięcy, zidentyfikowanie i nabycie nowych umiejętności poprzez uczestnictwo w szkoleniach.</p> <p>Wdrożenie zamierzonej inwestycji, wpłynie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej tak, aby nie wypadły z rynku pracy oraz wsparcie dla otoczenia społecznego tych osób; • zaktywizowanie młodzieży do aktywnego poszukiwania pracy, wyrównanie szans na rynku pracy, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu, zwiększenie mobilności 	

i zdolności interpersonalnych młodzieży.

W ramach projektu zostanie udzielone możliwe pełne wsparcie osobom bezrobotnym, poprzez działania wspierające i promujące zatrudnienie oraz samozatrudnienie młodzieży, w tym absolwentów wszystkich typów szkół, aby nie stawiali się i nie pozostawali bezrobotnymi.

Wdrożenie niniejszego przedsięwzięcia przyczyni się do niwelacji problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji poprzez osiągnięcie następujących celów:

- zmniejszenie poczucia izolacji społecznej oraz wzrost integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa, zwiększająca standard życia lokalnego społeczeństwa;
- aktywizacja społeczna postaw uczestników projektu, w tym nabycie nowych umiejętności poprzez uczestników projektu, dążąca do poprawy jakości życia na terenie obszaru rewitalizacji;
- poprawa funkcjonowania rodzin uczestników projektu i pomoc w wychodzeniu z „ubóstwa”.

Projekty powiązane z projektem pn.: „Szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne”:

„Uzupełnienie oferty kulturalnej i zajęć Bielskiego Domu Kultury”, „Aktywizacja osób w wieku 50+”

Niniejsze inwestycje włącznie z przedmiotową są komplementarne ze względu na sferę oddziaływania (społeczeństwo) oraz cel – poprawa jakości życia mieszkańców miasta, w tym przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz dążenie do pełnej integracji wewnętrznej lokalnego społeczeństwa.

Podmiot zarządzający i sposób realizacji projektu	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
Podmiot zarządzający projektem po jego zrealizowaniu	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

3. Raport konsultacji społecznych

Cel konsultacji społecznych:

Przez cały okres przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski prowadzone były konsultacje społeczne. Celem niniejszych konsultacji było uzyskanie wniosków, uwag, opinii od instytucji, jednostek miejskich, organizacji pozarządowych, mieszkańców dla przygotowania programu, który zostanie przedłożony do uchwalenia Radzie Miasta Bielsk Podlaski.

Przebieg konsultacji społecznych:

1. Ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski:

We wrześniu i październiku 2014 r. wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski została przeprowadzona ankieta, mająca na celu zobrazowanie problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz elementy przestrzeni infrastrukturalno – gospodarczej obszaru wpływającej na jakość życia społeczności lokalnej. Ponadto ankietowani otrzymali propozycje projektu, który mógłby zostać zrealizowany w ramach LPR: Modernizacja Bielskiego Domu Kultury. Projekt miałby być odpowiedzią na potrzebę ingerencji w dane sfery społeczno – gospodarcze obszaru. W sumie w ankiecie wzięło udział 68 osób zamieszkujących miasto Bielsk Podlaski.

2. Projekt LPR Miasta Bielsk Podlaski przedstawiony do wglądu wszystkim zainteresowanym w budynku Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim:

Kolejnym etapem konsultacji społecznych było przedstawienie do wglądu mieszkańcom miasta projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji w siedzibie Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim. Na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta w Bielsku Podlaskim zamieszczono informację o miejscu zamieszczenia projektu LPR do wglądu mieszkańców oraz sposobu i miejscu zgłaszania ewentualnych uwag, co do jego treści. Ze względu na brak jakichkolwiek uwag mieszkańców do projektu LPR Miasta Bielsk Podlaski na tym etapie konsultacji społecznych, opracowany dokument został przedłożony Radzie Miasta Bielsk Podlaski do podjęcia.

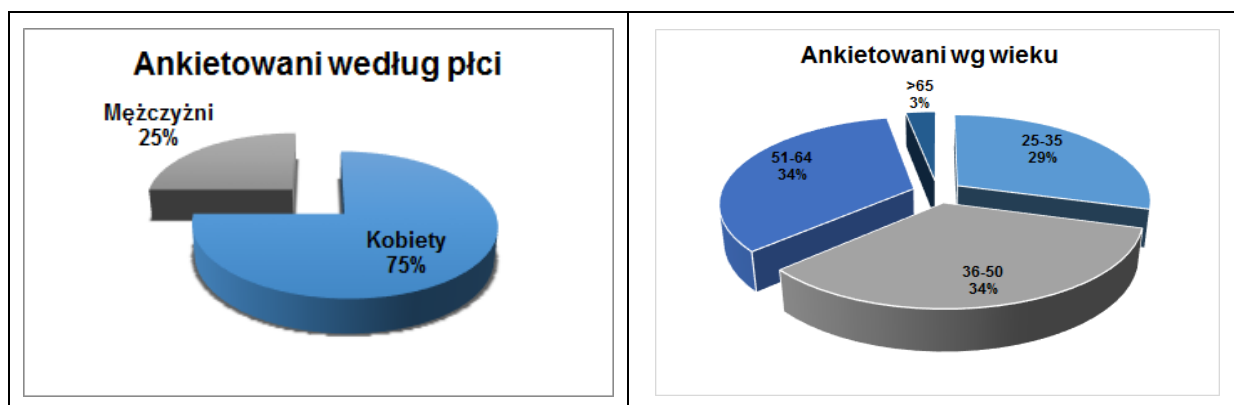
Podsumowując, konsultacje społeczne odbyły się dwoma drogami:

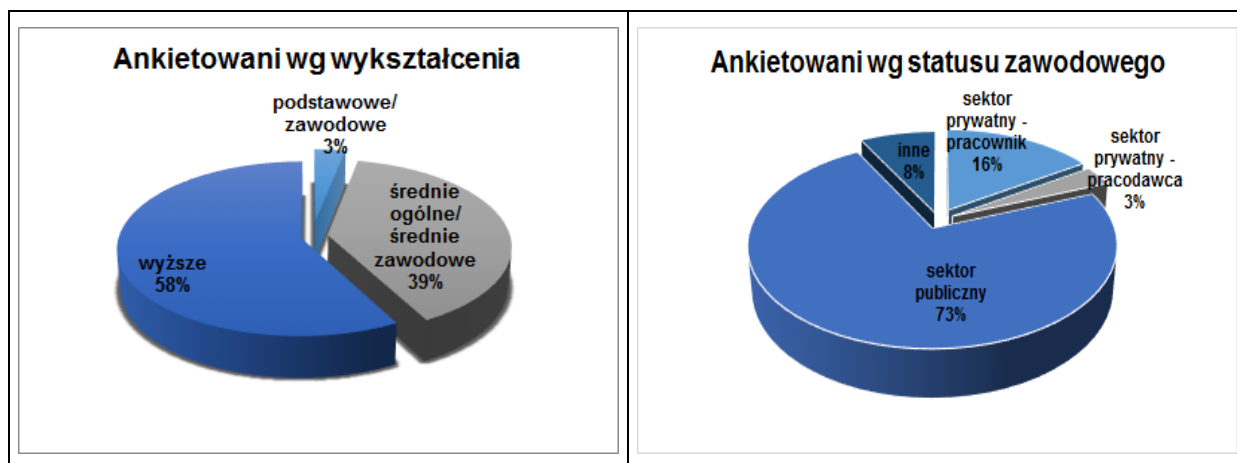
- poprzez ankietę realizowaną drogą bezpośrednich wywiadów, głównie z mieszkańcami obszaru rewitalizowanego,
- poprzez udostępnienie do wglądu w budynku Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski z możliwością zgłaszania wszelkich uwag do niniejszego dokumentu przez wszystkich zainteresowanych.

Poniżej zaprezentowane zostały szczegółowe wyniki ankiet:

1. Charakterystyka ankietowanych:

Wykres 1. Płeć, wiek, wykształcenie i status zawodowy osób ankietowanych

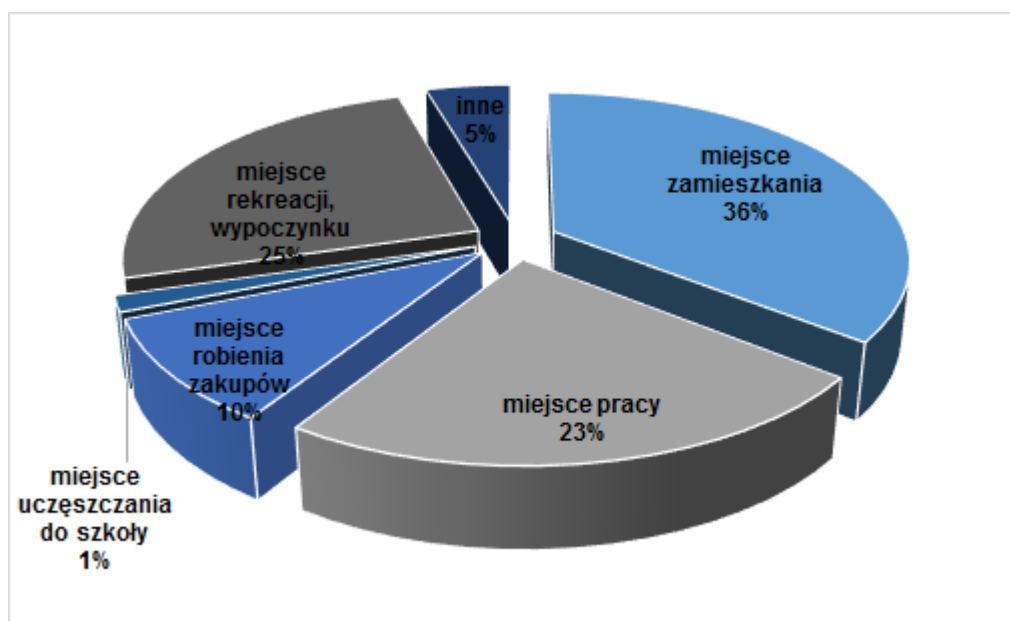

Wśród ankietowanych mężczyźni stanowili 25% ogółu. Większość respondentów była w wieku 36-50 lat (34%) i w wieku 51-64 lata (34%) Nieco mniej, bo 29% ankietowanych znajdowało się w przedziale wiekowym 25-35 lat. Wśród osób ankietowanych ponad połowa legitymowała się wykształceniem wyższym (58%), około 39% osób posiadało wykształcenie średnie ogólne lub średnie zawodowe. Ze względu na status zawodowy osób biorących udział w ankiecie zdecydowaną większość stanowili pracownicy sektora publicznego (73%), drugą, co do wielkości grupę tworzyli pracownicy sektora prywatnego (16%).

Pytanie 1. Proszę zaznaczyć Państwa związek ze wskazanym terenem rewitalizacji:

36% ankietowanych wskazało obszar rewitalizacji jako miejsce zamieszkania, dla kolejnych 25% jest to miejsce rekreacji i wypoczynku, zaś dla 23% - miejsce pracy.

Wykres 2. Pyt. 1. Proszę zaznaczyć Państwa związek ze wskazanym terenem rewitalizacji

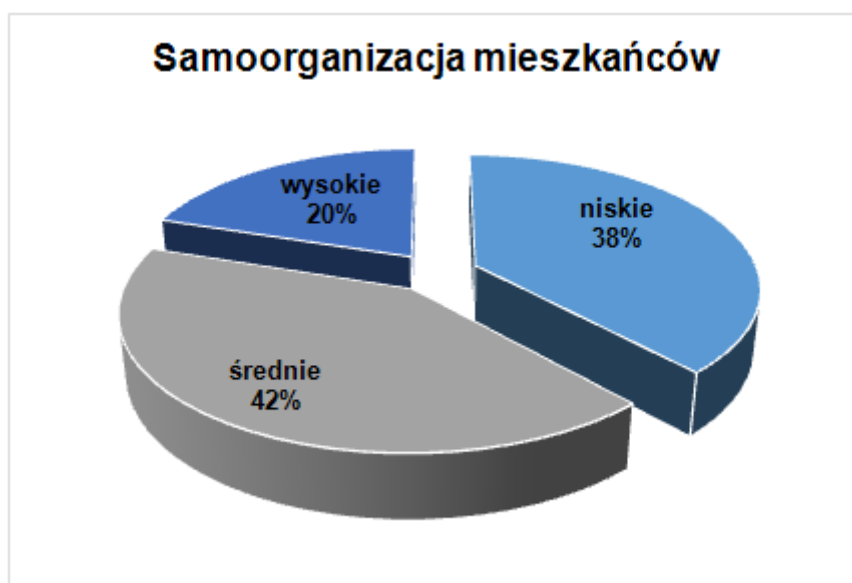

Pytanie 2. Proszę ocenić, jak wpływają podane niżej czynniki na jakość życia na obszarze wskazanym do rewitalizacji:

W niniejszym punkcie przedstawiono tylko te czynniki, które w opinii większości ankietowanych obniżają aspekt funkcjonowania obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski – przewaga odpowiedzi „średnia” lub „niska”.

Duża część (38%) respondentów oceniła samoorganizację mieszkańców centrum miasta Bielsk Podlaski jako niską, kolejne 42% - jako średnią. Sytuacja ta świadczy o znikomej integracji lokalnego społeczeństwa, w związku z powyższym konieczne jest podjęcie wszelkich działań zapewniających komfortowe warunki do organizacji spotkań, uroczystości, lokalnych obrzędów oraz zajęć integrujących mieszkańców. Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę na grupy społeczne szczególnie narażone na wykluczenie społeczne, np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze oraz osoby dotknięte wszelkimi patologiami.

Wykres 3. Pyt. 2. Proszę ocenić, jak wpływają podane niżej czynniki na jakość życia na obszarze wskazanym do rewitalizacji

Blisko 40% ankietowanych określiło poziom przedsiębiorczości na terenie miasta Bielsk Podlaski jako niski, nieco więcej – 46% jako średni. Istotne jest zatem podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Możemy tu zaliczyć zarówno inwestycje infrastrukturalne, jak i projekty miękkie zmierzające do podniesienia kwalifikacji mieszkańców miasta.

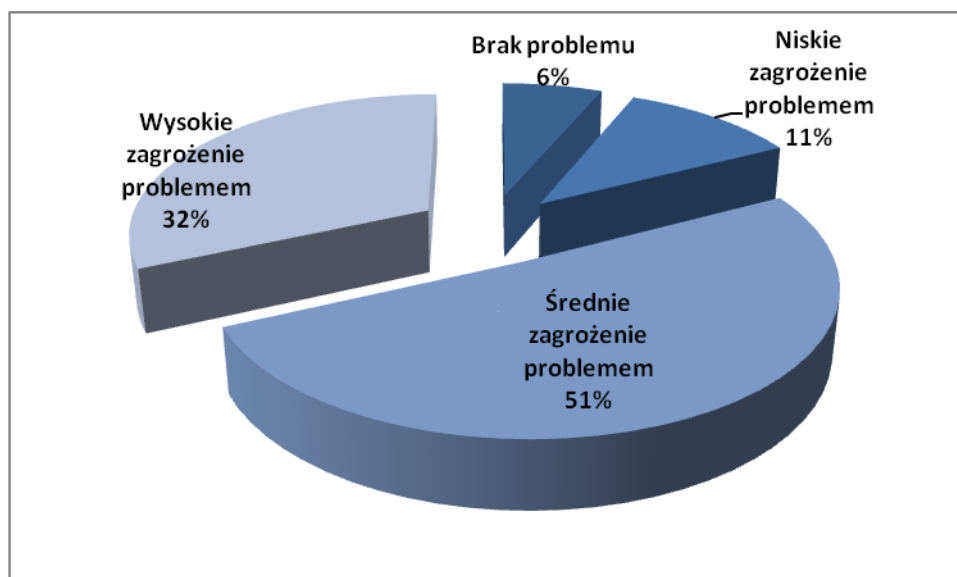
Wykres 4. Pyt. 2. Proszę ocenić, jak wpływają podane niżej czynniki na jakość życia na obszarze wskazanym do rewitalizacji

Pytanie 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji

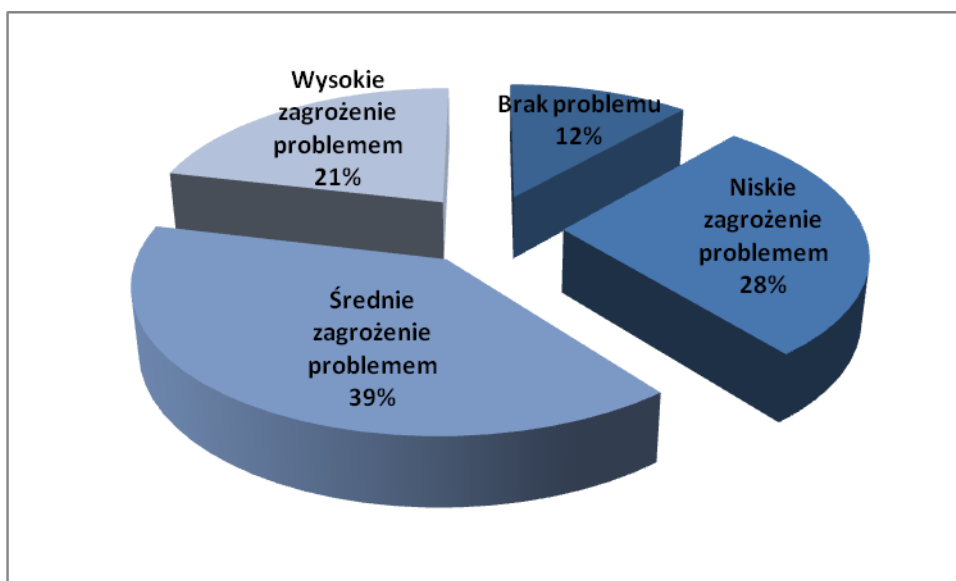
W tym przypadku, również przedstawiono tylko te elementy, które w ocenie mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski znamionują się wysokim lub średnim natężeniem problemu. Dla 51% ankietowanych bezrobocie jest istotnym problemem. 32% respondentów oceniło nawet bezrobocie, jako wysokie natężenie problemu.

Wykres 5. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji - bezrobocie

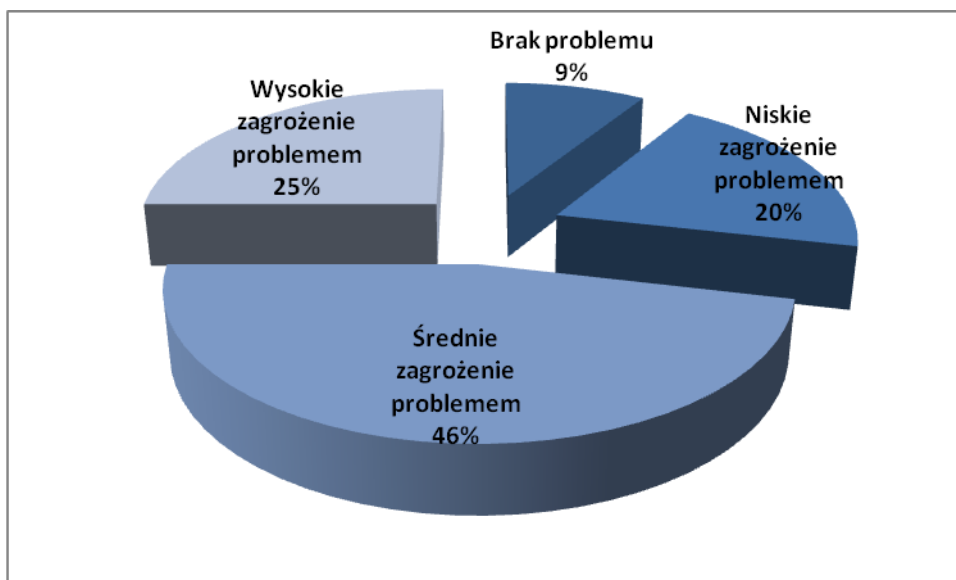
Innym problemem z jakim borykają się mieszkańcy centrum miasta Bielsk Podlaski jest przestępczość. Jedynie 12% ankietowanych uważa, że zagrożenie tym problemem nie występuje.

Wykres 6. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – przestępczość

Blisko połowa (46%) respondentów oceniła ten problem alkoholizmu jako średni. Ponad 25% mieszkańców uważa, że alkoholizm na opisywanym areale znamionuje się wysokim natężeniem. Niewątpliwie problem ten dotyczy mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta, co zdecydowanie tworzy bariery rozwoju społecznego miasta oraz prowadzi do wykluczenia społecznego samych mieszkańców dotkniętych tym problemem i ich rodzin.

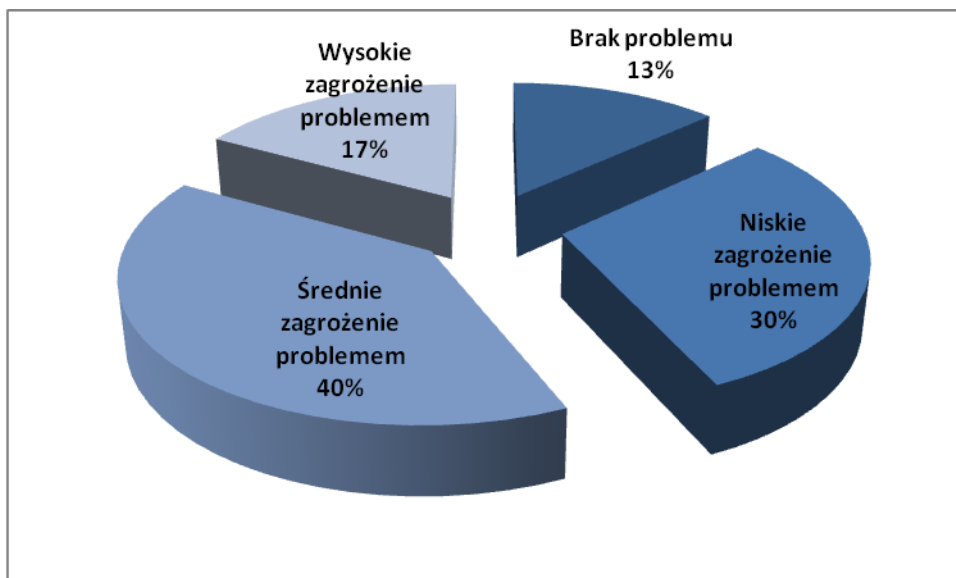
Wykres 7. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – alkoholizm

Innym, równie szkodliwym zjawiskiem, jak alkoholizm jest narkomania zdiagnozowana na opisywanym areale. Aż 40% ankietowanych oceniło problem narkomanii jako średni na terenie rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski. To bardzo źle wróżąca ocena tegoż niszczycielskiego zjawiska. Problem ten przede wszystkim dotyczy młodzieży, w związku,

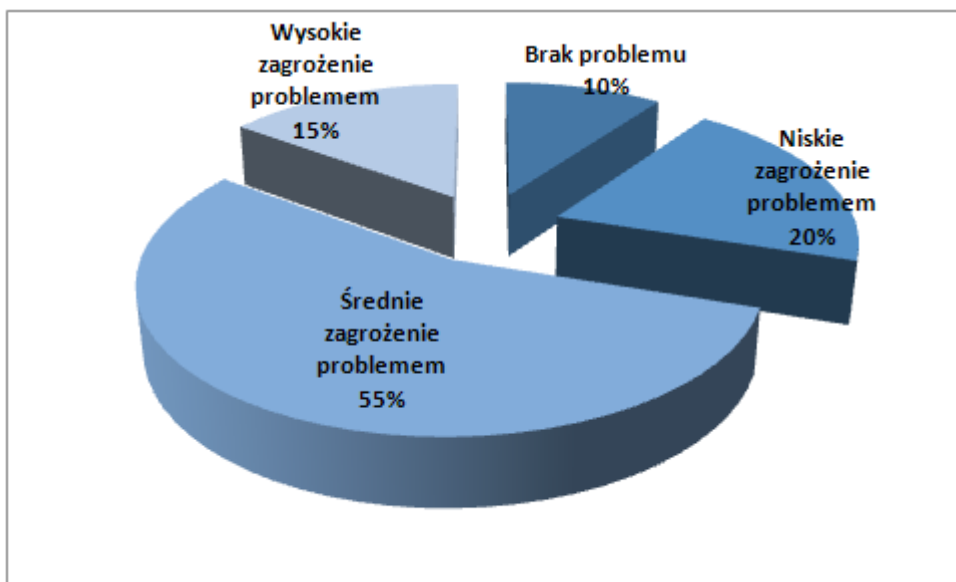
z czym konieczne jest podjęcie wszelkich działań dążących do ograniczenia tego zjawiska. Jednym ze skutecznych rozwiązań w tym zakresie jest efektywna organizacja czasu wolnego młodzieży dotkniętej wszelkimi patologiami. Młodzież, otrzymuje wówczas alternatywę wyboru sposobu spędzania czasu wolnego, która jest nie tylko ciekawa, ale prowadzi do rozwoju młodego człowieka „odciągając” go od używek.

Wykres 8. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji - narkomania

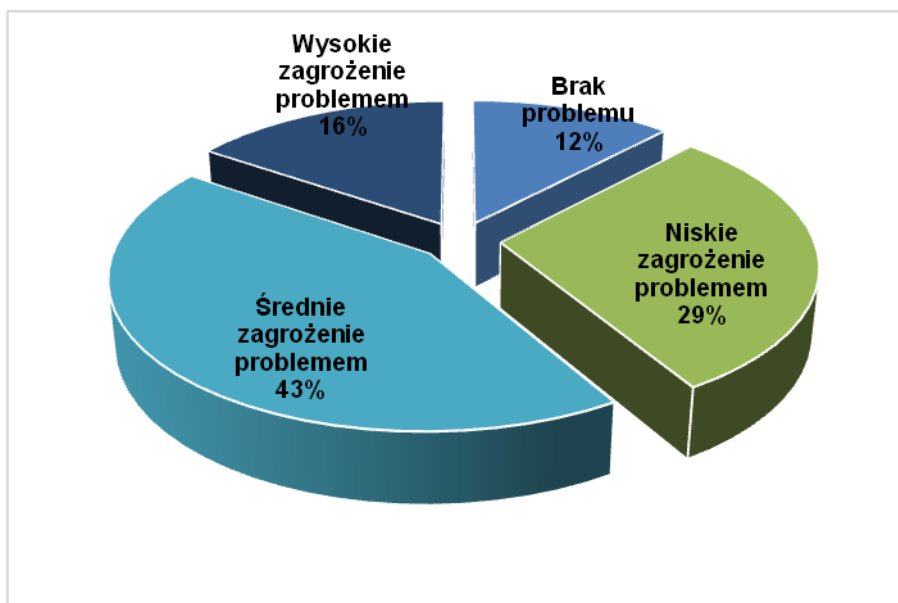
Innym problemem, który w ocenie ankietowanych znamionuje się średnim natężeniem jest bieda zaobserwowana w centrum miasta Bielsk Podlaski. 55% mieszkańców wskazała jego średnie natężenie. Bieda, podobnie jak poprzednio wymienione zjawiska, jest powodem wykluczenia społecznego osób nią dotkniętych.

Wykres 9. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – bieda

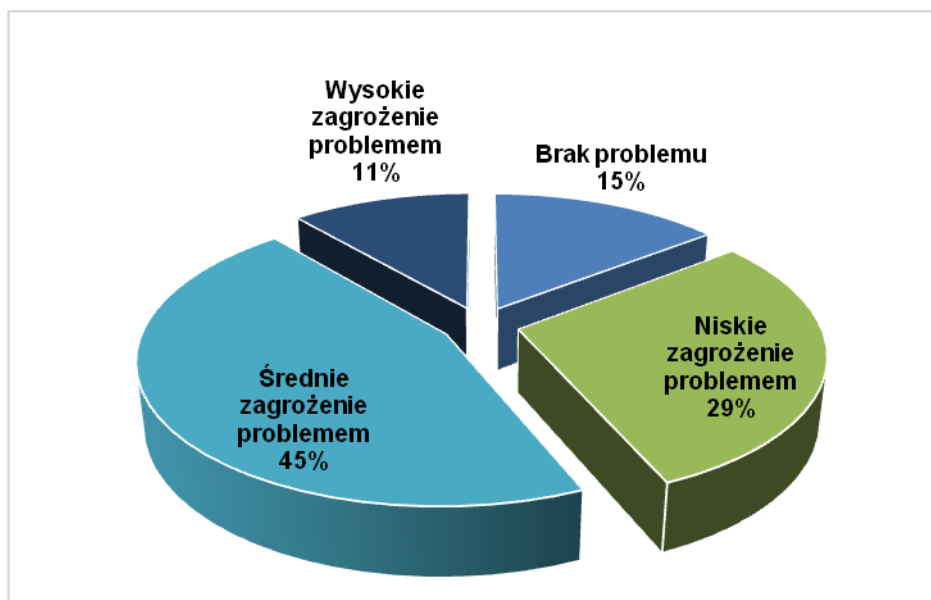
Ankietowani zwrócili uwagę, że również przemoc w rodzinie jest problemem o średnim (43%), bądź wysokim (16%) zagrożeniu wystąpieniem.

Wykres 10. Pyt. 4. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji –przemoc w rodzinie

Mieszkańcy miasta zwracają również uwagę na wysokie natężenie problemu związanego z nieodpowiednim stanem zabytków na terenie miasta.

Wykres 11. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji

Pytanie 4. Proszę zaproponować działania na obszarze wskazanym do rewitalizacji, które przyczynią się do poprawy jego wizerunku i rozwiązania problemów na nim występujących

W ramach przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski, respondenci mieli również możliwość wskazania własnych propozycji działań, które powinny być przeprowadzone na obszarze rewitalizacji, w celu zniwelowania problemów i zapóźnień rozwojowych występujących na tym obszarze. Wskazania ankietowanych dotyczyły przede wszystkim poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu na terenie miasta, zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i osób starszych. W szczególności podejmowane działania miałyby dotyczyć przebudowy/ rozbudowy Bielskiego Domu Kultury i kina. Ankietowani zwrócili również uwagę na:

- konieczność podjęcia współpracy pomiędzy mniejszościami narodowymi, co ograniczyłoby zjawisko wykluczenia społecznego,
- potrzebę realizacji projektów infrastrukturalnych – budowa parkingów i infrastruktury okołodrogowej, przebudowa dróg,
- zachowanie bezpieczeństwa i zwiększenie liczby patroli policji,
- zachowanie estetyki miasta i remont budynków użyteczności publicznej,
- stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

4. Diagnoza stanu wyjściowego

Diagnoza stanu wyjściowego miasta Bielsk Podlaski została opracowana na podstawie dostępnych informacji, dokumentów i opracowań o charakterze diagnostyczno - strategicznym, a przede wszystkim na podstawie danych statystycznych zgromadzonych na potrzeby niniejszego dokumentu.

Diagnoza stanu wyjściowego obejmuje swym zakresem zagadnienia społeczne i gospodarczego rozwoju miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 – 2013.

W celu ukazania znaczących dla obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej cech opisywanego miasta, przedstawiono je na tle województwa podlaskiego oraz kraju.

Przeprowadzona analiza podzielona została na cztery obszary związane ze sferą społeczną, sferą gospodarczą, sferą środowiskowo – przestrzenną oraz sferą infrastruktury technicznej. Zaprezentowane wyniki analiz w niniejszej części Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski obrazują sytuację całego Miasta bez podziału na obszary przestrzenne oraz szczegółowych analiz problemów na nich zlokalizowanych. Wyniki wraz z podsumowaniem

niniejszych analiz zaprezentowano w rozdziale 4.5. niniejszego dokumentu: „Podsumowanie diagnozy stanu wyjściowego i wnioski do Lokalnego Programu Rewitalizacji”.

4.1 Charakterystyka społeczno-gospodarcza miasta na tle otoczenia

W niniejszym podrozdziale dokonano charakterystyki miasta Bielsk Podlaski pod względem społeczno – gospodarczym. W poniższych analizach przedstawiono opisywane miasto w poszczególnych strefach społeczno - gospodarczych na tle powiatu bielskiego, województwa podlaskiego oraz kraju, w celu ukazania aktualnej sytuacji Miasta Bielsk Podlaski na tle regionu.

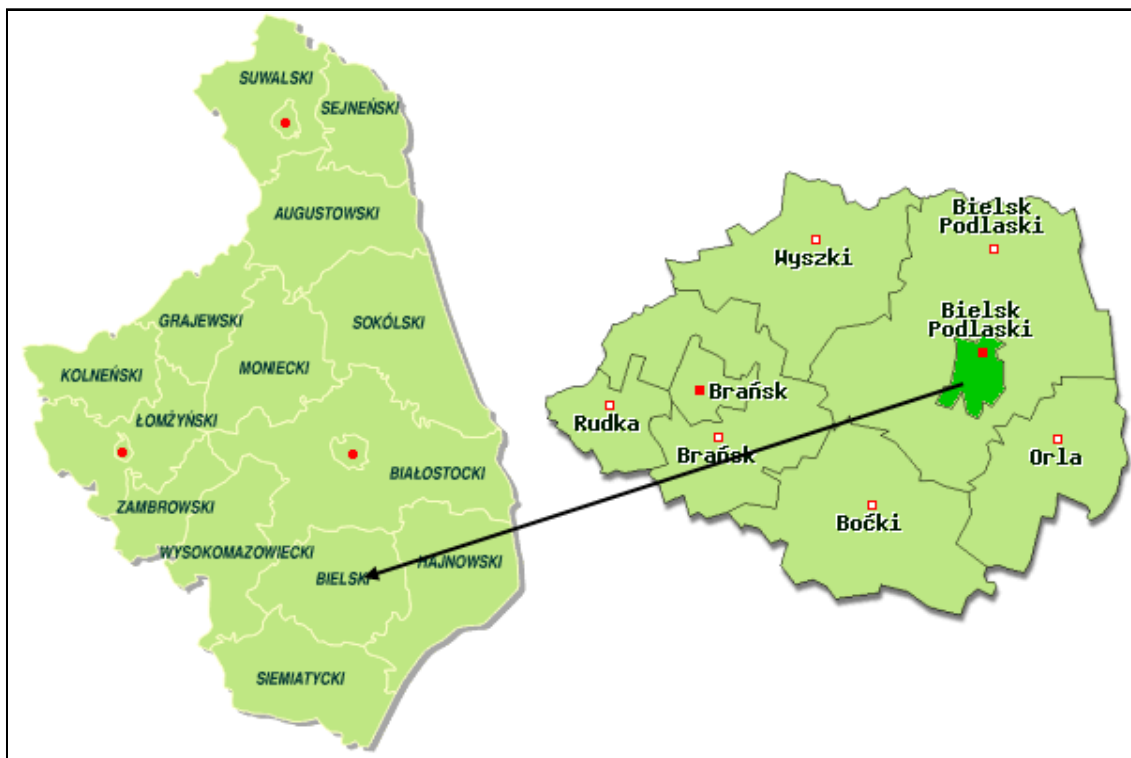
4.1.1 SFERA SPOŁECZNA

Wskaźniki demograficzne mają zasadniczy wpływ na jakość życia, szanse rozwojowe i tempo wzrostu poziomu życia w mieście. Takie parametry jak: wykształcenie mieszkańców, gęstość zaludnienia, dodatni poziom przyrostu naturalnego, dodatnie saldo migracji, zachowanie równowagi pomiędzy płciami, właściwe proporcje pomiędzy grupami ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym decydują o przyszłości miasta.

1.1.1.1. Lokalizacja i położenie geograficzne Bielska Podlaskiego

Miasto Bielsk Podlaski usytuowane jest w Polsce północnej - wschodniej, w południowej części województwa podlaskiego, w środkowej części powiatu bielskiego.

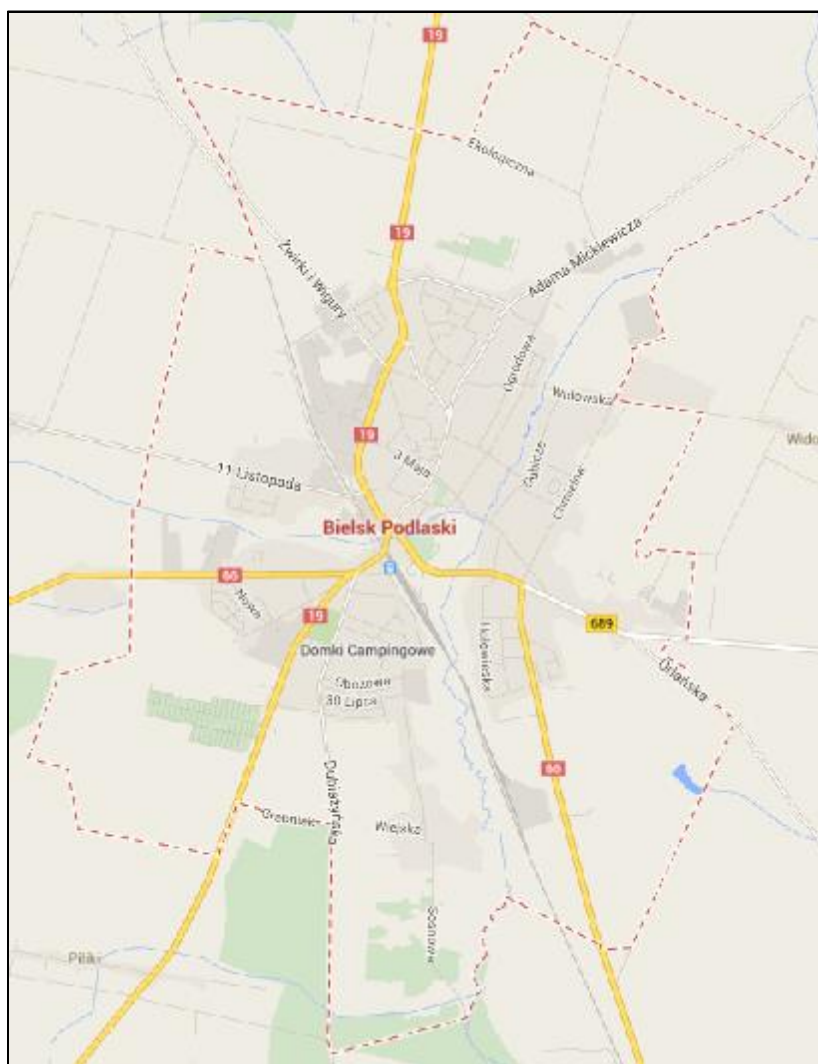
Rysunek 4. Położenie miasta Bielsk Podlaski

Źródło: <http://archiwum.zpp.pl/>

Bielsk Podlaski leży w odległości około 45 km od Białegostoku, na skrzyżowaniu dwóch dróg krajowych: Nr 19 Kuźnica – Sokółka – Białystok, Zabłudów – Bielsk Podlaski – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski oraz Nr 66 granica Państwa – Kleszczele – Bielsk Podlaski – Brańsk – Wysokie Mazowieckie-Zambrów.

Rysunek 5. Miasto Bielsk Podlaski

Źródło: <https://www.google.pl/maps/>

1.1.1.2. Rys historyczny

W 1253 roku, w ruskich latopisach pojawiła się pierwsza wzmianka o Bielsku, jako grodzie obronnym wraz z osadą przygodową, strzegącym i kontrolującym szlaki idące z południa na północ oraz ze wschodu na zachód.

W połowie XIV wieku ziemie te trwale opanowali książęta litewscy i powstał nowy system osadniczo–obronny składający się z następujących elementów:

1. Drewnianego zamku
2. Osady o charakterze obronnym – Osada Podzamecka i Kłopoty
3. Węzła komunikacyjnego z usytuowanym na nim placem targowym.

W 1430 roku książę Witold ustanowił w Bielsku wójtostwo. Wójt osadzał w mieście katolików, zatem obok siebie zaczęły funkcjonować w Bielsku dwie struktury miejskie: miasto ruskie i miasto lackie. W 1495 roku Bielsk przywilejem magdeburskim zniesiono odrębność prawną miast ruskiego i lackiego. Jurysdykcją wójtowską nie objęto najstarszej części miasta przyległej do zamku i w ten oto sposób powstała tu jurydyka podległa władzy starosty zwana starościąńską lub Podzamcze.

W 1576 roku tak opisywano miasto: *„Domów w tem mieście w rynku, w ulicach i na przedmieściu jest 557, z których wedle ustawy JKM podwodowych pieniędzy z każdego domu płacą po gr lit. 2, facit lit. kop 18/34. (...) W tymże mieście placów jest 193. (...) Rzemieślników w tem mieście 265. (...) Karczem piwnych 57, (...) karczem miodowych 8.”* W rzeczywistości liczba rzemieślników w Bielsku była trochę niższa, ponieważ lustrator, jako rzemieślników policzył m.in. przekupniów, kupca i kramarzy. Do miasta należało 371 włók, z tych 6 było wójtowskich i 3 szpitala św. Marcina.

W XVII wieku sprowadzono do miasta karmelitów. W rozwidleniu ówczesnych ulic Litewskiej i Knyszyńskiej wzniesiono murowany budynek klasztoru i kościoła. Powstała wokół tych jedynych wówczas murowanych dominant jurydyka nazwana Podklasztorze.

Wojny połowy XVII i początku XVIII wieku zadały cios mieszczanom bielskim i ich domostwom. Poczynając od pierwszej połowy XVIII w. Bielsk był pod wpływem gospodarczych poczynań starosty i wójta Jana Klemensa Branickiego. Branicki chciał stworzyć na terenie miasta konkurencyjny organizm gospodarczy, w którego skład weszłyby dzielnice Dubicze, Klementynowo i Hołowiesk. Mimo że hetman uzyskał pozwolenie na lokowanie miasta Klementynowa, inicjatywa ta nie doszła do skutku.

W latach 70 i 80-tych XVIII wieku na Hołowiesku założono cegielnię pracującą na potrzeby miasta, z fundacji Branickiej wzniesiono nowy murowany według projektu Jana Sękowskiego, a w latach 1783-84 w miejscu starego drewnianego kościoła powstał klasycystyczny murowany kościół zaprojektowany przez Szymona Bogumiła Zuga.

W okresie przynależności miasta do Prus Nowowschodnich wzniesiono w mieście siedem murowanych domów. W kolejnych latach następował systematyczny napływ do miasta ludności żydowskiej, co wpływało na środowisko kulturowe i układ przestrzenny Bielska Podlaskiego. W 1807 roku na 1836 mieszkańców miasta 31 stanowili Żydzi, zaś tuż przed zagładą w latach 1939-1941 przebywało w Bielsku już około 6000 Żydów. Wyznawcy mojżeszowi zamieszkiwali wokół rynku oraz w jego wschodniej pierzei, a także wzdłuż głównych ulic miasta: Mickiewicza, Szkolnej, Bóżniczej itp.

U schyłku XIX wieku wybudowano najważniejsze szlaki komunikacyjne na Podlasiu, przebiegające przez Bielsk: droga przez Puszcę Białowieską oraz linia kolejowa łącząca Brześć z Osowcem. Również w 4 ćwierć XIX wieku w miejscu dworu starostów bielskich, który funkcjonował tu od XVI wieku, właściciele Hołowieska – rodzina Smulskich wybudowała zachowany do dzisiaj dwór drewniany i przekomponowała park dworski. Z tego zapewne czasu pochodzi zlokalizowany nieopodal zabytkowy cmentarz dworski.

Walki związane z I wojną światową nie ominęły miasta, o czym świadczą cmentarze wojenne z tego czasu.

Dynamiczny rozwój miasta nastąpił w okresie międzywojennym. W 1921 roku było tu 648 domów i 4 759 mieszkańców, zaś w 1930 roku mieszkało tu już 8 000 osób. W 1928 roku obszar miasta wynosił 23,63 km², a gęstość zaludnienia około 250 osób na km² (5 815 mieszkańców). Było to około 300 zakładów handlowych, pięć młynów, dwie cegielnie, dwie kaflarnie, jedna garbarnia, trzy greplarnie, dwie farbiarnie oraz trzy olejarnie.

II wojna światowa zniszczyła zabudowę Bielska niemal w 70% oraz doprowadziła do wyludnienia, a w szczególności zagłady ludności żydowskiej. W okresie powojennym podjęto trud odbudowy. Powstały wtedy pierwsze duże zakłady przemysłowe, dające zatrudnienie i przyciągające okoliczną ludność. W 1972 roku liczba mieszkańców Bielska wyniosła już 15 284 mieszkańców. Na przełomie lat 70-tych i 80-tych zaczęły zanikać stare XIX-wieczne budynki Bielska. Do dziś nieliczne zachowały się głównie przy Rynku oraz przy ulicach: Batorego, Dubicze, Kościuszki, Narutowicza, Poniatowskiego. Wraz ze wzrostem zaludnienia rozbudowywała się struktura parafialna, powstały nowe świątynie i służące im cmentarze.”

Opracowano na podstawie „Programu opieki nad zabytkami miasta Bielsk Podlaski na lata 2013-2016”

4.1.1.3. Charakterystyka ludności miasta Bielsk Podlaski

Miasto Bielsk Podlaski na koniec 2013 roku zamieszkiwało 26 336 osób, co stanowi 45,7% ludności powiatu bielskiego i 3,6% ludności województwa podlaskiego.

W badanym okresie liczba ludności Bielska Podlaskiego zmieniała się. W roku 2010 wzrosła w porównaniu do roku 2009 o 1,32%, natomiast od roku 2010 nieznacznie, ale systematycznie maleje. Porównując lata 2009 i 2013 uzyskujemy spadek liczby mieszkańców Bielska Podlaskiego o 45 osób (0,17%). Z analizy zmian liczby ludności Bielska ze względu na płeć uzyskujemy, że w roku 2013 w porównaniu z rokiem 2009, liczba kobiet spadła o 0,34%, natomiast mężczyzn wzrosła o 2 osoby, tj. 0,02%.

Tabela 5. Liczba ludności na terenie Bielska Podlaskiego, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009-2013

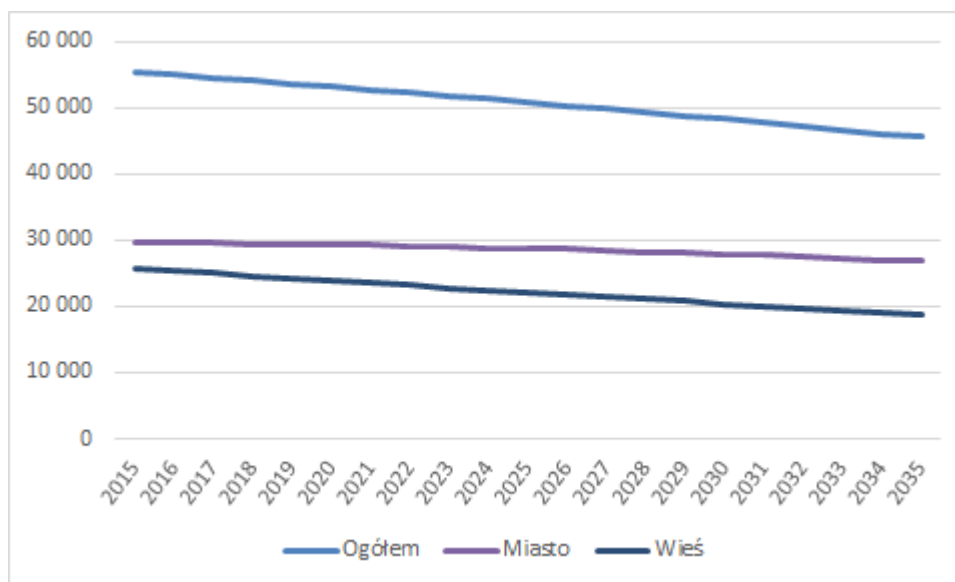
Wyszczególnienie			2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	osoba	Bielsk Podlaski	26 381	26 728	26 611	26 525	26 336
		powiat	58 463	58 971	58 495	58 057	57 599
		województwo	1 189 731	722 374	724 027	723 303	721 824
mężczyźni	osoba	Bielsk Podlaski	12 681	12 849	12 816	12 767	12 683
		powiat	28 818	29 098	28 903	28 667	28 448
		województwo	579 247	344 342	345 099	344 772	343 717
kobiety	osoba	Bielsk Podlaski	13 700	13 879	13 795	13 758	13 653
		powiat	29 645	29 873	29 592	29 390	29 151
		województwo	610 484	378 032	378 928	378 531	378 107

Źródło: Dane GUS

Sytuacja demograficzna opisywanego Miasta kształtuje się korzystniej niż na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego, gdzie w latach 2009 – 2013 odnotowywano spadek liczby ludności, zarówno kobiet jak i mężczyzn. Na terenie powiatu w 2013 roku liczba mieszkańców była niższa niż w 2009 roku o 1,48%, zaś na terenie województwa spadek ten wyniósł 39,33%.

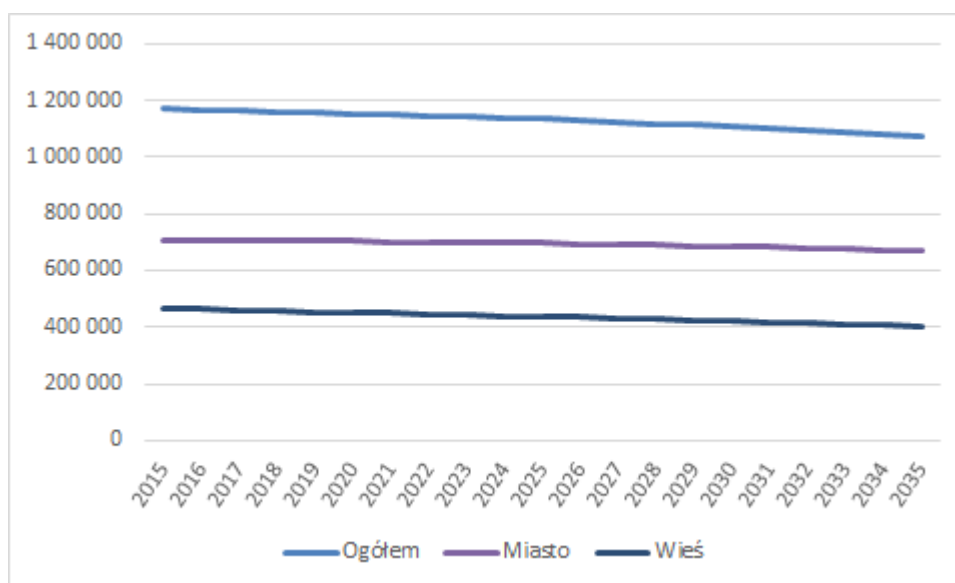
Zgodnie z prognozami GUS-u dla powiatu bielskiego i województwa podlaskiego, ta niekorzystna tendencja utrzyma się do 2035.

Wykres 12. Prognoza liczby ludności na lata 2015 – 2035 dla powiatu bielskiego

Źródło: Dane GUS, Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035, województwo podlaskie, podregion łomżyński, powiat bielski (2003)

Wykres 13. Prognoza liczby ludności na lata 2015 – 2035 dla województwa podlaskiego

Źródło: Dane GUS, *Prognoza ludności na lata 2008-2035, województwo podlaskie*

Przewiduje się, że ta niepokojąco kształtująca się prognoza ludności powiatu bielskiego, województwa podlaskiego, a także całego kraju, znajdzie odzwierciedlenie w populacji Bielska Podlaskiego. Odnotowany w ostatnich latach w Bielsku Podlaskim spadek liczby ludności jest spowodowany przede wszystkim przewagą wymeldowań z terenu Miasta nad zameldowaniami. Zarówno dla powiatu, jak i Miasta Bielsk Podlaski prognozuje się w kolejnych latach niekorzystne zmiany demograficzne (utrzymujące się ujemne saldo migracji oraz malejący przyrost naturalny), w związku, z czym w najbliższych latach przewiduje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Miasta.

Jedną z korzystnych tendencji zaobserwowanych na terenie Bielska Podlaskiego jest niewątpliwie dodatni przyrost naturalny, który jednak w badanym okresie przyjął wyraźny trend malejący. Na koniec 2013 roku przyrost naturalny zmniejszył się w porównaniu do roku 2009 o ponad 73%. Dodatnia wartość przyrostu naturalnego świadczy o przewadze liczby urodzeń żywych nad liczbą zgonów w danym roku kalendarzowym. Na pogorszenie wskaźnika przyrostu naturalnego, może wpłynąć trend malejący zawartych małżeństw, który przyniósł za sobą zmniejszenie liczby urodzeń żywych.

Dodatni przyrost naturalny na obszarze Bielska Podlaskiego jest odmienny od tendencji panującej na obszarze powiatu bielskiego i województwa podlaskiego. Zarówno na terenie powiatu, jak i województwa przyrost naturalny jest ujemny i wciąż się zmniejsza.

Porównując wskaźniki urodzeń żywych na 1000 ludności, zgonów na 1000 ludności i przyrostu naturalnego na 1000 ludności dla Bielska Podlaskiego, powiatu bielskiego

i województwa podlaskiego, zdecydowanie Miasto wypada korzystniej, natomiast liczba małżeństwa na 1000 ludności kształtuje się poniżej wartości zarówno dla powiatu, jak i województwa.

Tabela 6. Poziom przyrostu naturalnego w Mieście Bielsk Podlaski, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2009-2013

Wyszczególnienie			2009	2010	2011	2012	2013
Przyrost naturalny							
ogółem	-	Bielsk Podlaski	78	71	20	26	21
		powiat	-187	-223	-253	-242	-240
		województwo	37	114	-492	-695	-1533
mężczyźni	-	Bielsk Podlaski	25	14	12	-7	23
		powiat	-121	-140	-121	-155	-130
		województwo	-384	9	-523	-609	-1126
kobiety	-	Bielsk Podlaski	53	57	8	33	-2
		powiat	-66	-83	-132	-87	-110
		województwo	421	105	31	-86	-407
Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności							
urodzenia żywe na 1000 ludności	-	Bielsk Podlaski	10,4	10,8	9,3	9,6	8,8
		powiat	9,6	9,5	9,1	8,7	8,4
		województwo	10,2	9,9	9,3	9,3	8,9
zgony na 1000 ludności	-	Bielsk Podlaski	7,46	8,19	8,56	8,63	8,05
		powiat	12,74	13,28	13,44	12,9	12,56
		województwo	10,19	9,81	9,69	9,88	10,16
przyrost naturalny na 1000 ludności	-	Bielsk Podlaski	2,9	2,7	0,8	1	0,8
		powiat	-3,2	-3,8	-4,3	-4,2	-4,2
		województwo	0	0,1	-0,4	-0,6	-1,3
małżeństwa na 1000 ludności	-	Bielsk Podlaski	2,9	2,7	0,8	1	0,8
		powiat	6,7	6	5,4	5,9	5,1
		województwo	6,3	5,8	5,2	5,3	4,7

Źródło: Dane GUS

Odwrotny trend do przyrostu naturalnego na terenie Bielska Podlaskiego zarejestrowano pod względem salda migracji wewnętrznych. W całym analizowanym okresie saldo migracji przyjmowało wartości ujemne, głównie za sprawą ujemnego salda migracji wewnętrznych. Ujemne saldo migracji w zestawieniu z malejącym przyrostem naturalnym wpływa na niekorzystne prognozy dotyczące liczby ludności Miasta w kolejnych latach.

Tabela 7. Migracje na pobyt stały w Mieście Bielsk Podlaski, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2009-2013

Wyszczególnienie			2009	2010	2011	2012	2013
Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku							
zameldowania w ruchu wewnętrznym	-	Bielsk Podlaski	164	215	164	175	165
		powiat	426	542	421	498	478
		województwo	10973	11731	11862	11309	11279
zameldowania z zagranicy	-	Bielsk Podlaski	5	1	10	6	2
		powiat	10	5	15	9	7
		województwo	400	521	511	467	310
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	-	Bielsk Podlaski	250	304	293	340	314
		powiat	599	674	647	714	709
		województwo	12625	13347	13760	13054	13332
wymeldowania za granicę	-	Bielsk Podlaski	15	14	8	3	11
		powiat	18	22	12	14	13
		województwo	469	421	587	530	768
saldo migracji	-	Bielsk Podlaski	-101	-103	-137	-168	-160
		powiat	-181	-149	-223	-221	-237
		województwo	-1721	-1516	-1974	-1808	-2511
saldo migracji na 1000 osób	-	Bielsk Podlaski	-3,8	-3,8	-5,1	-6,3	-6
		powiat	-3,1	-2,5	-3,8	-3,8	-4,1
		województwo	-1,4	-1,3	-1,6	-1,5	-2,1

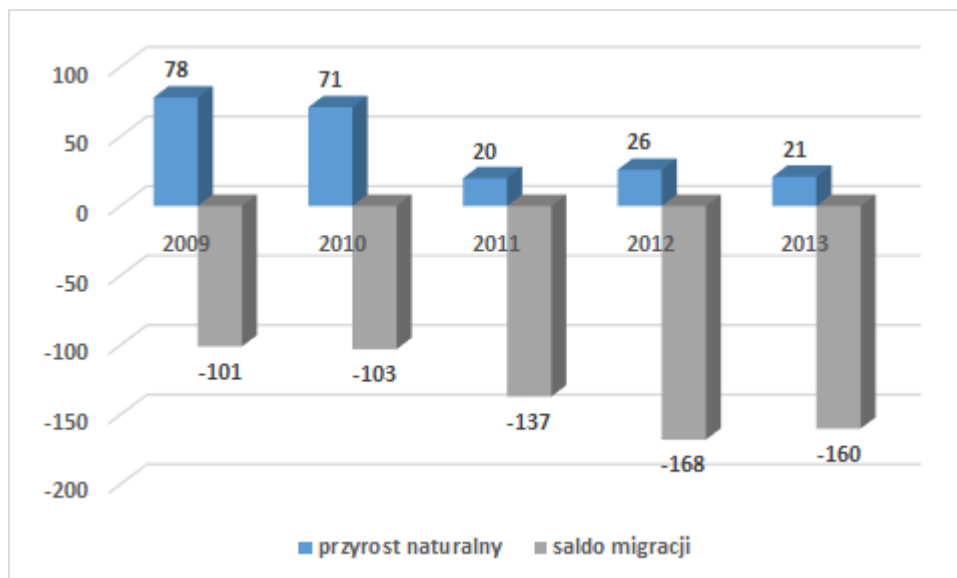
Źródło: Dane GUS

Na ukształtowanie się salda migracji wewnętrznych wpływ miała przewaga wymeldowań do miast nad zameldowaniami z tamtych obszarów. Młodzi ludzie z terenu Bielska wyjeżdżają do większych miast, by kontynuować edukację na poziomie wyższym i tam osiedlają się na stałe. Drugim pod względem ważności powodem migracji mieszkańców Bielska Podlaskiego do innych miast jest konieczność podjęcia przez nich pracy zarobkowej, w związku z niewystarczającą ilością w stosunku do zgłaszanych potrzeb miejsc pracy na obszarze Miasta.

Na szczególną uwagę zasługuje obszar zameldowań i wymeldowań zagranicznych, który zarówno dla Bielska Podlaskiego, powiatu bielskiego, a także województwa podlaskiego znamionuje się znaczącą przewagą wymeldowań za granicę nad zameldowaniami z zagranicy. Ponadto w całym okresie odniesienia obserwowalna jest wzrostowa tendencja do osiedlania się Polaków poza granicami kraju. Związane jest to przede wszystkim z brakiem wystarczającej ilości miejsc pracy w stosunku do liczebności osób poszukujących pracy. W związku z powyższym mieszkańcy Bielska Podlaskiego, podobnie jak inni mieszkańcy regionu emigrują do państw ościennych w celu podjęcia tam pracy, szczególnie do Wielkiej Brytanii, Niemiec, Irlandii oraz Szwecji. Często konsekwencją niniejszych wyjazdów jest chęć osiedlania się Polaków w niniejszych krajach na stałe, co znajduje odzwierciedlenie w saldach migracji zagranicznych.

Na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego, podobnie jak na terenie Miasta w latach 2009-2013 saldo migracji było ujemne i zmniejszało się. Z porównania wskaźnika salda migracji na 1000 osób wynika, że na terenie Miasta ujemne saldo migracji jest zjawiskiem o większym natężeniu, niż w przypadku powiatu i województwa.

Wykres 14. Ruch naturalny ludności na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 - 2013

Źródło: Dane GUS

Tabela 8. Wskaźniki modułu gminnego miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009-2013

Wyszczególnienie			2009	2010	2011	2012	2013
kobiety na 100 mężczyzn	%	Bielsk Podlaski	108	108	108	108	108
		powiat	103	103	102	103	102
		województwo	105	105	105	105	105
ludność na 1 km ²	%	Bielsk Podlaski	977	990	985	982	975
		powiat	42	43	42	42	42
		województwo	59	60	59	59	59

Źródło: Dane GUS

W całym analizowanym okresie współczynnik feminizacji dla Bielska Podlaskiego pozostawał na niezmiennym poziomie równym 108 i był wyższy niż współczynnik dla powiatu bielskiego – w 2013 roku: 102 i województwa - w 2013 roku: 105.

Gęstość zaludnienia Bielska Podlaskiego od 2010 roku systematycznie maleje. W roku 2013 gęstość zaludnienia opisywanego miasta kształtowała się na poziomie 975 osób na 1 km², która jest znacznie wyższa od gęstości zaludnienia powiatu bielskiego i województwa podlaskiego (odpowiednio 42 osoby i 59 osób na 1 km²). Świadczy to o dość dużym zainteresowaniu Bielskiem Podlaskim, jako miejsca dogodnym do osiedlania, co znajduje odzwierciedlenie w dużej liczbie lokalnego społeczeństwa, która stanowi blisko 46% ludności powiatu.

Tabela 9. Ludność miasta Bielsk Podlaski w podziale na grupy społeczno – ekonomiczne na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009-2013

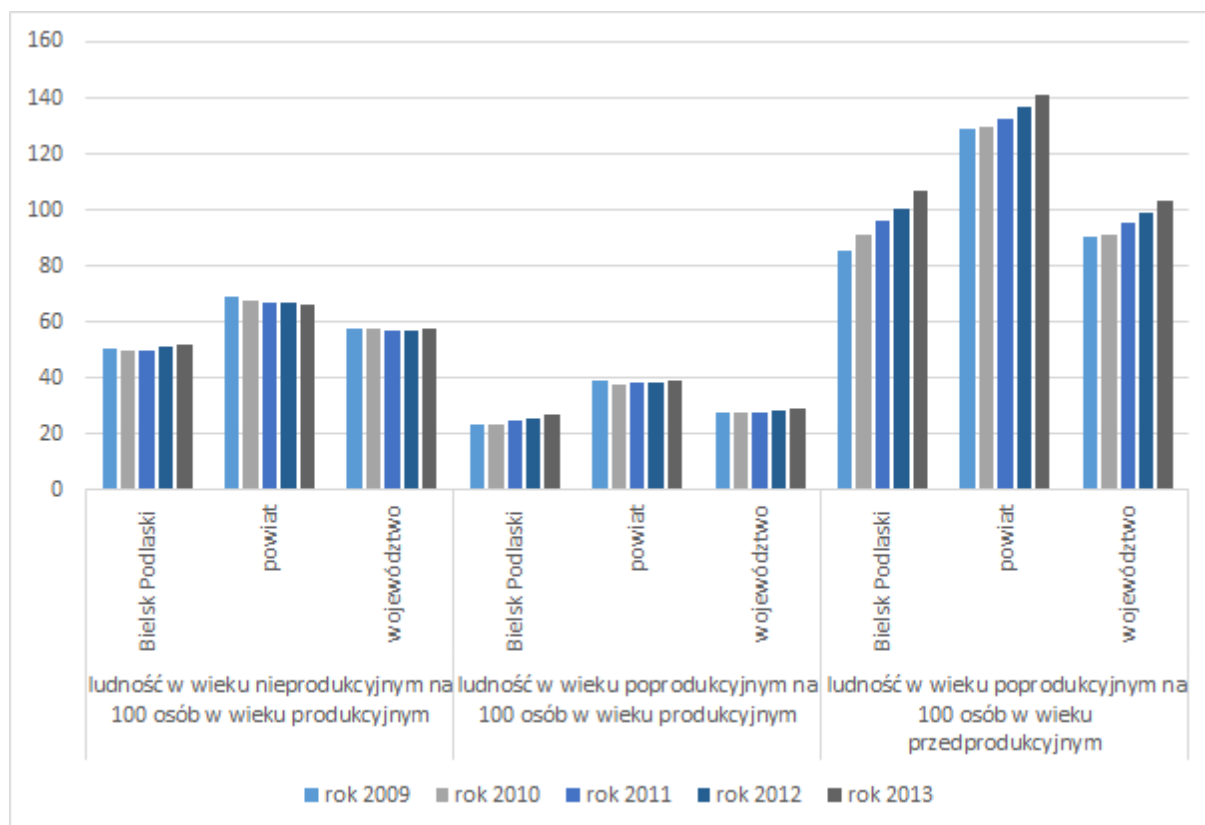
Wyszczególnienie			2009	2010	2011	2012	2013
Wskaźnik obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	Bielsk Podlaski	50,5	49,8	49,9	50,9	51,8
		powiat	68,9	67,4	66,9	66,6	66,4
		województwo	57,8	57,3	57	57,0	57,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	Bielsk Podlaski	85,6	90,9	96,2	100,6	106,7
		powiat	128,8	129,5	132,6	136,5	141,1
		województwo	90,5	91,5	95,4	99,3	103,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	Bielsk Podlaski	23,3	23,7	24,5	25,5	26,8
		powiat	38,8	38	38,2	38,4	38,9
		województwo	27,4	27,4	27,8	28,4	29,1
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	Bielsk Podlaski	18,1	17,4	17	16,8	16,5
		powiat	17,8	17,5	17,2	16,9	16,6
		województwo	19,2	19,0	18,6	18,2	17,9
w wieku produkcyjnym	%	Bielsk Podlaski	66,5	66,8	66,7	66,3	65,9
		powiat	59,2	59,8	59,9	60	60,1
		województwo	63,4	63,6	63,7	63,7	63,6
w wieku poprodukcyjnym	%	Bielsk Podlaski	15,5	15,8	16,3	16,9	17,6
		powiat	23	22,7	22,9	23,1	23,4
		województwo	17,4	17,4	17,7	18,1	18,5

Źródło: Dane GUS

Analizując strukturę populacji Bielska Podlaskiego, można zaobserwować, iż najliczniejszą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 65,9% ogółu ludności w roku 2013 (powyżej średniej dla powiatu bielskiego – 60,1 i województwa podlaskiego – 63,6). Od 2010 roku udział ludności Miasta w wieku produkcyjnym maleje, odwrotnie niż w przypadku powiatu i województwa. Drugą pod względem liczebności grupę wiekową stanowią mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym (17,6% ogółu ludności w 2013 r.), których udział z roku na rok systematycznie rośnie, co jest niekorzystnym zjawiskiem w dynamice struktury wieku ekonomicznego ludności. Również niesprzyjającym zjawiskiem w niniejszej dynamice jest występujący w latach 2009-2013 trend malejącego udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 16,5% w roku 2013. Tak kształtujące się zmiany świadczą o starzeniu się społeczeństwa Miasta.

Obecnie na terenie miasta Bielsk Podlaski największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Jednakże w przyszłości zwiększać się będzie procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym, co pociąga za sobą wiele konsekwencji. Znaczna część dochodów gminy będzie, bowiem musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. opieka społeczna). Starzejące się społeczeństwo to także malejące przyrosty zasobów pracy. Poza tym wzrost liczby osób starszych prowadzi do zmiany struktury popytu – wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z opieką społeczną.

Wykres 15. Wskaźnik obciążenia demograficznego miasta Bielsk Podlaski powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009 – 2013

Źródło: Dane GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego zidentyfikowany na obszarze Bielsk Podlaski jest dość wysoki, ponieważ na 100 osób w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie przypadało w 2013 r. 51,8 osób w wieku nieprodukcyjnym. Niniejsze zjawisko przedstawia się niekorzystnie, bowiem świadczy o niesprzyjających tendencjach demograficznych występujących na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego. Od 2009 roku zjawisko to się pogłębiło, nastąpił wzrost wartości wskaźnika o 2,57%. Omawiany wskaźnik dla Bielska Podlaskiego kształtuje się nieco korzystniej niż dla powiatu (66,4 osoby w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 r.) i województwa (57,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 r.).

Wartość wskaźnika liczby osób w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim od 2009 roku systematycznie rosła i w 2013 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 26,8 osób w wieku poprodukcyjnym, co nadal stanowiło wartość niższą niż w powiecie i województwie.

W analizowanym okresie można zauważyć znaczny wzrost wskaźnika liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – o 9,55%. W 2013 roku wskaźnik dla Miasta kształtował się na poziomie 106,7, co oznacza, że liczba osób w wieku

poprodukcyjnym przewyższa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i zjawisko się pogłębia. Poziom zjawiska jest nieco wyższy niż w województwie (103,4 osoby w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym) i znacznie poniżej średniej w powiecie (141,1 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym).

4.1.1.4. Rynek pracy

Na analizowanym obszarze w latach 2009 – 2013, podobnie jak w powiecie bielskim i województwie podlaskim odnotowano wzrost bezrobocia, który stanowi istotny problem Bielska Podlaskiego. Liczba bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w latach 2009-2012 malała, zaś w 2013 roku wzrosła i na koniec 2013 roku wynosiła 1 377 osób, z czego 48,52% stanowiły kobiety. W ostatnim roku badanego okresu w porównaniu do roku 2009 bezrobocie w gminie wzrosło o 1,33%, jednak w porównaniu do roku 2012 ten wzrost wyniósł 13,06%. W latach 2009-2013 poziom bezrobocia wzrósł w powiecie o 14,94%, zaś w województwie o 15,89%. W 2013 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w odniesieniu do Bielska Podlaskiego kształtował się na poziomie 7,9%, co stanowiło wartość nieco wyższą niż w powiecie – 7,2 i niższą niż w województwie – 9,3. Porównywalnie ten sam wskaźnik dla roku 2012 wyniósł w Bielsku Podlaskim 6,9, zatem nastąpił wzrost o 1 pp..

Tabela 10. Struktura bezrobocia na terenie miasta Bielsk Podlaski na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009 – 2013

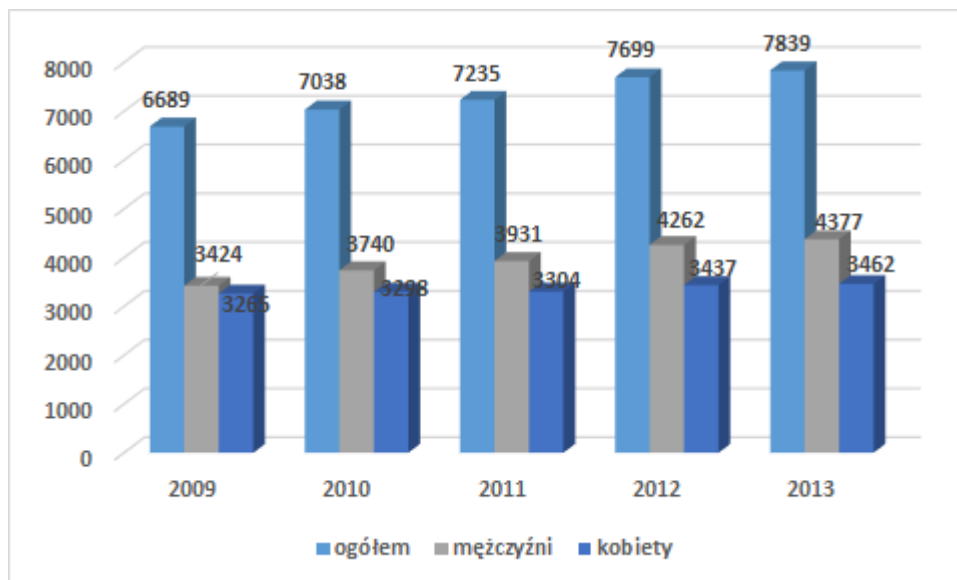
Wyszczególnienie	J.m.	Obszar	2009	2010	2011	2012	2013
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	osoba	Bielsk Podlaski	1 359	1 336	1 217	1 218	1 377
		powiat	2 072	2 140	2 104	2 180	2 485
		województwo	61 169	63 761	65 920	68 705	70 889
mężczyźni	osoba	Bielsk Podlaski	759	712	585	629	709
		powiat	1 140	1 114	1 024	1 118	1 279
		województwo	33 020	33 551	34 184	37 152	38 586
kobiety	osoba	Bielsk Podlaski	600	624	632	589	668
		powiat	932	1 026	1 080	1 062	1 206
		województwo	28 149	30 210	31 736	31 553	32 303
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci							
ogółem	%	Bielsk Podlaski	7,8	7,5	6,9	6,9	7,9
		powiat	6,0	6,1	6,0	6,3	7,2
		województwo	8,1	8,3	8,6	9,0	9,3
mężczyźni	%	Bielsk Podlaski	8,5	7,8	6,4	6,9	7,9
		powiat	6,1	5,8	5,4	5,9	6,8
		województwo	8,4	8,3	8,5	9,2	9,6
kobiety	%	Bielsk Podlaski	7,0	7,2	7,3	6,9	8,0
		powiat	5,9	6,4	6,8	6,7	7,7
		województwo	7,8	8,3	8,8	8,8	9,0

Źródło: Dane GUS

W latach 2009 – 2013 na terenie Bielska Podlaskiego zaobserwowano obiecującą tendencję wzrostową liczby pracujących. We wspomnianym okresie liczba pracujących mieszkańców Miasta wzrosła o 17,19%, co dodatnio wpłynęło na miejscowy rynek pracy. Podobną

tendencję wzrostową liczby osób pracujących zdiagnozowano zarówno w odniesieniu do kobiet, jak i mężczyzn, ze wskazaniem na większy odsetek mężczyzn w ogóle pracującego lokalnego społeczeństwa.

Wykres 16. Liczba pracujących na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 - 2013

Źródło: Dane GUS

Osoby bezrobotne zamieszkujące miasto stanowią 55,3% osób bezrobotnych na terenie powiatu, co wynika ze znacznej koncentracji mieszkańców na terenie miasta. Wśród osób bezrobotnych przeważają mężczyźni. Znaczną grupę bezrobotnych stanowią absolwenci – w powiecie ich udział wynosi 9%, zaś na terenie miasta – 7,2%.

Analizując bezrobocie ze względu na wiek osób bezrobotnych, największą grupę stanowią osoby młode w wieku 25-34 lata i 18-24 lata – łącznie ich udział wśród bezrobotnych na terenie powiatu w 2013 roku wyniósł 54%, zaś na terenie miasta – 51,2%. Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu w wieku 25 -34 lata w 2013 roku była o 86,3% wyższa niż w roku 2008.

Według czasu pozostawania bez pracy przeważają osoby pozostające bez pracy w okresie od 1 do 12 miesięcy (w powiecie – 57%, w mieście – 58,4%). W latach 2008-2013 nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych pozostających bez pracy od 12 do 24 miesięcy o 80,7% na terenie miasta Bielsk Podlaski oraz o 102,6% na obszarze powiatu.

Ze względu na poziom wykształcenia na terenie powiatu, jak i miasta Bielsk Podlaski przeważają osoby z wykształceniem gimnazjalnym – ich udział wyniósł odpowiednio 25% na terenie powiatu i 21,3% w Bielsku Podlaskim. W analizowanym okresie największy wzrost liczby osób bezrobotnych nastąpił w grupie osób z wykształceniem wyższym – na obszarze powiatu o 105,8%, zaś miasta – 90,8%.

Porównując lata 2008 i 2013 możemy zauważyć wzrost liczby osób bezrobotnych o 54,3% na terenie powiatu i 34,7% w Bielsku Podlaskim.

Tabela 11. Charakterystyka bezrobocia na terenie miasta Bielsk Podlaski na tle powiatu bielskiego w latach 2009 – 2013

Wyszczególnienie	2008		2009		2010		2011		2012		2013		udział %
	powiat	Bielsk Podlaski	powiat	Bielsk Podlaski	powiat	Bielsk Podlaski	powiat	Bielsk Podlaski	powiat	Bielsk Podlaski	powiat	Bielsk Podlaski	
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM: w tym:	1 611	1 020	2 072	1 359	2 140	1 334	2 104	1 215	2 180	1 214	2 485	1 374	55,3%
- kobiet	779	497	932	600	1 026	623	1 080	630	1 062	586	1 206	666	55,2%
- mężczyzn	832	523	1 140	759	1 114	711	1 024	585	1 118	628	1 279	708	55,4%
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	272	184	325	239	260	194	284	176	252	176	322	228	70,8%
Liczba bezrobotnych absolwentów	134	88	164	104	165	89	180	89	218	110	223	99	44,4%
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	154	107	192	147	164	120	163	112	155	103	200	122	61,0%
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:													
- bezrobotni od 18 do 24 r.ż.	442	271	583	376	587	333	532	261	603	275	626	279	44,6%
- bezrobotni od 25 do 34 r.ż.	393	255	515	337	615	399	626	382	643	390	732	424	57,9%
- bezrobotni od 35 do 44 r.ż.	234	144	300	191	313	193	313	182	323	183	343	191	55,7%
- bezrobotni od 45 do 54 r.ż.	382	256	476	324	401	262	396	246	359	211	435	266	61,1%
- bezrobotni od 55 do 59 r.ż.	139	84	167	112	172	119	172	110	178	114	253	152	60,1%
- bezrobotni od 60 do 64 r.ż.	21	10	31	17	52	28	65	33	74	40	96	61	63,5%
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:													
- bezrobotni do 1 miesiąca	244	170	175	122	213	138	229	137	212	133	266	159	59,8%
- bezrobotni od 1 do 12 m-cy	903	612	1 385	920	1 310	833	1 120	628	1 215	684	1 405	803	57,2%
- bezrobotni od 12 do 24 m-	191	109	289	201	363	215	404	247	340	177	387	197	50,9%
- bezrobotni powyżej 24 m-	273	129	223	114	254	148	351	203	413	220	427	215	50,4%
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:													
- wykształcenie gimnazjalne	442	250	549	319	524	289	554	254	556	264	615	292	47,5%
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	346	197	463	268	437	249	431	232	446	225	516	268	51,9%
- wykształcenie średnie	230	163	324	243	338	234	307	206	331	201	368	214	58,2%
- wykształcenie wyższe	208	153	253	189	311	230	347	239	384	264	428	292	68,2%

Źródło: Dane PUP w Bielsku Podlaskim

Należy zauważyć, że do czynników zwiększających pozostawanie przez długi okres bez pracy zalicza się zaawansowany wiek, ograniczenia zdrowotne i brak odpowiedniego przygotowania zawodowego. Trudności ze znalezieniem pracy nie dotyczą jednak wszystkich grup ludności w jednakowym stopniu. Postęp technologiczny i rozwój gospodarki opartej na wiedzy stwarzają popyt przede wszystkim na wysokiej jakości kapitał ludzki. Niski poziom kwalifikacji wiąże się zaś z poważnymi trudnościami ze znalezieniem pracy, co ma miejsce na terenie analizowanego miasta.

Problem bezrobocia dotyka także w dużym stopniu osób młodych. Ta grupa społeczna ma duże trudności ze znalezieniem pracy ze względu na:

- wzrost przeciętnego trwania życia, a wraz z nim wydłużenie okresu aktywności zawodowej,
- postęp technologiczny,
- wysokie koszty pracy,
- brak doświadczenia zawodowego i cenionych na rynku pracy umiejętności.

4.1.1.5. Mieszkalnictwo

Analizując dane zawarte w tabeli 16, można niezaprzeczalnie zauważyć, iż mieszkalnictwo na terenie miasta Bielsk Podlaski ulega systematycznemu rozwojowi. W roku 2012 w porównaniu z rokiem 2008 liczba mieszkań na opisywanym areale wzrosła o 4,6%. W efekcie czego liczba izb zwiększyła się o 6,8%, a powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 8,6%. Zjawisko rozwoju mieszkalnictwa na terenie Bielska Podlaskiego jest zgodne z zaobserwowanym w ostatnich latach wzrostem zasobów mieszkaniowych nie tylko w regionie, ale również na terenie całego kraju. W powiecie bielskim w badanym okresie liczba mieszkań wzrosła o 4,5%, zaś na terenie województwa podlaskiego – o 5,3%.

Tabela 12. Mieszkalnictwo na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	Obszar	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
mieszkania	Bielsk Podlaski	mieszk.	9 460	9 501	9 814	9 849	9 895
	powiat		22 147	22 210	23 106	23 171	23 254
	województwo		410 133	413 999	420 377	424 417	428 615
izby	Bielsk Podlaski	izba	39 897	40 156	42 124	42 347	42 612
	powiat		89 170	89 556	94 701	95 093	95 586
	województwo		1 618 754	1 634 432	1 685 008	1 702 309	1 719 713
powierzchnia użytkowa mieszkań	Bielsk Podlaski	m ²	651 887	657 639	694 655	700 748	707 709
	powiat		1 641 039	1 650 313	1 746 618	1 757 141	1 770 472
	województwo		30 178 290	30 542 814	31 498 128	31 909 465	32 329 720
budynki mieszkalne	Bielsk Podlaski	mieszk.	4 085	4 121	4 167	4 362	4 399
	powiat		16 834	16 889	17 042	17 017	17 081
	województwo		220 629	222 054	223 808	223 563	225 298

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania zwiększyła się z 68,91 m² (rok 2008) do 71,52 m² (rok 2012). Podobny trend przyjął wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 użytkownika (wzrost z 24,6 m² do 26,7m²) oraz wskaźnik mieszkania na 1000 mieszkańców (wzrost z 357,2 do 373), co niewątpliwie uatrakcyjniło opisywane miasto pod względem osiedleńczym, stwarzając dogodne warunki mieszkaniowe. Porównując przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania na terenie Bielska Podlaskiego, powiatu i województwa, uzyskujemy, że wskaźnik dla miasta przyjął niższe wartości niż na terenie województwa (75,4 m²) i niższe niż na terenie powiatu (76,1 m²). W 2012 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę na terenie miasta była niższa niż na terenie województwa – 27 m² i na terenie powiatu – 30,5m².

Tabela 13. Wskaźniki dotyczące zasobu mieszkaniowego w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	Obszar	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	Bielsk Podlaski	m2	68,9	69,2	70,8	71,1	71,5
	powiat		74,1	74,3	75,6	75,8	76,1
	województwo		73,6	73,8	74,9	75,2	75,4
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Bielsk Podlaski	m2	24,6	24,9	26,0	26,3	26,7
	powiat		27,9	28,2	29,6	30,0	30,5
	województwo		25,3	25,7	26,2	26,6	27,0
mieszkania na 1000 mieszkańców	Bielsk Podlaski	mieszk.	357,2	360,1	367,2	370,1	373,0
	powiat		375,9	379,9	391,8	396,1	400,5
	województwo		344,2	348,0	349,3	353,4	357,6

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie nastąpił wzrost wyposażenia mieszkań na terenie Bielska Podlaskiego w instalacje sanitarne – wodociąg, łazienka i centralne ogrzewanie, podobnie jak na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego. W 2012 roku około 97,4% mieszkań było podłączonych do wodociągu, 94,7% - było wyposażonych w łazienkę, zaś 90,2% posiadało centralne ogrzewanie. Stopień wyposażenia mieszkań na terenie Bielska Podlaskiego był niższy niż na terenie województwa i wyższy niż na terenie powiatu.

Tabela 14. % ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	Obszar	2008	2009	2010	2011	2012
wodociąg	Bielsk Podlaski	96,3	96,3	97,4	97,4	97,4
	powiat	96,0	96,0	97,1	97,1	97,1
	województwo	97,9	97,7	98,5	98,5	98,6
łazienka	Bielsk Podlaski	92,6	92,7	94,6	94,7	94,7
	powiat	91,2	91,3	93,5	93,6	93,6
	województwo	94,2	93,9	95,8	95,9	95,9
centralne ogrzewanie	Bielsk Podlaski	88,4	88,4	90,1	90,2	90,2
	powiat	86,0	86,1	88,2	88,3	88,3
	województwo	90,1	89,8	91,4	91,5	91,6

Źródło: Dane GUS

Zasobami mieszkaniowymi w Bielsku Podlaskim zarządzają 4 spółdzielnie: „Spółdzielnia Mieszkaniowa”, SM „Podlasie”, SM „Świt”, Młodzieżowa Spółdzielnia Mieszkaniowa „Elwa” oraz Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. zarządza zasobem mieszkaniowym miasta Bielsk Podlaski. W zarządzie Przedsiębiorstwa znajduje się łącznie 810 mieszkań wykupionych. Mieszkania są w różnym stanie technicznym, jednak przeważająca część charakteryzuje się stanem dobrym – 75%.

Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe zarządzane przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o

Wyszczególnienie	Stan techniczny mieszkań			Rodzaje mieszkań	
	zły*	średni**	dobry***	Socjalne	Pozostałe
Liczba mieszkań	7	195	608	31	779

* stan zły – istnieje pilna potrzeba wykonania remontu w bieżącym roku (wymiany) co najmniej jednego z elementów budynku np. konstrukcji pokrycia dachowego, instalacji, stolarki otworowej,

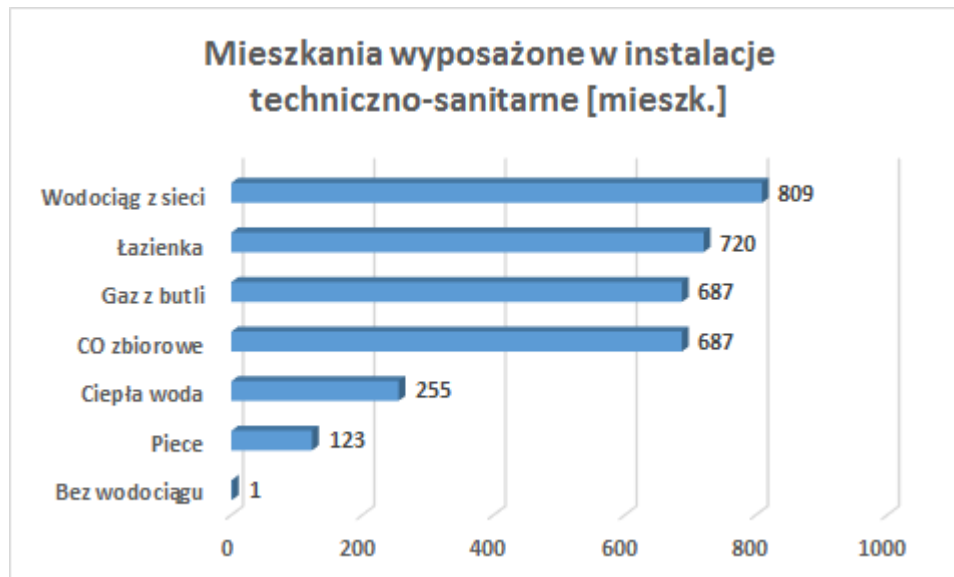
** stan średni – w najbliższym czasie (do 2 lat) zajdzie potrzeba dokonania remontu (wymiany) co najmniej jednego z elementów budynku,

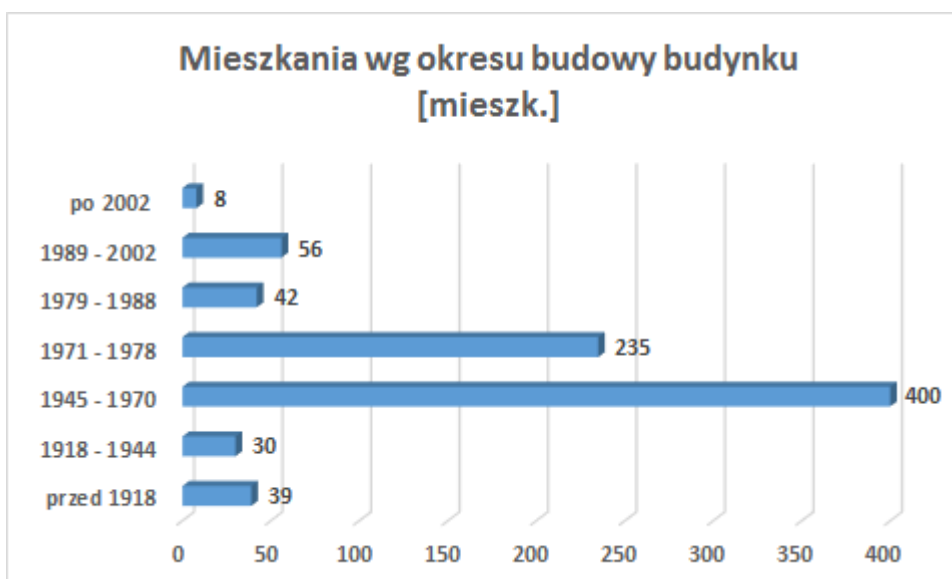
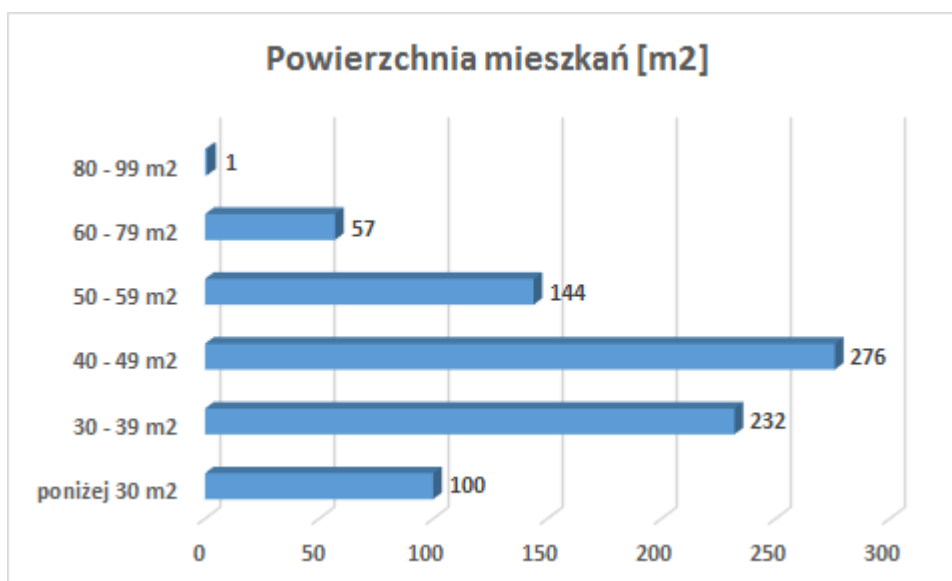
*** stan dobry – nie zachodzi potrzeba remontu budynku w ciągu najbliższych pięciu lat.

Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o

Mieszkania zarządzane przez Przedsiębiorstwo Komunalne są w większości podłączone do sieci wodociągowej (809 na 810 mieszkań), są również wyposażone w łazienkę (88,89%) i instalację zbiorowego ogrzewania (84,81%). Największa liczba mieszkań - około 34% ma powierzchnię pomiędzy 40 a 49 m², 28,6% stanowią mieszkania o powierzchni 30 – 39 m², jedynie 1 mieszkanie ma powierzchnię powyżej 80 m². Analizując wiek budynków wchodzących w skład zasobu zarządzanego przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. uzyskujemy, że blisko co drugi budynek został wybudowany w okresie 1945-1970, około 8,5% budynków powstało przed 1944 rokiem, zaś 8 budynków zbudowano po 2002 roku.

Wykres 17. Stan substancji mieszkaniowej zarządzanej przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o

4.1.1.6. Edukacja

Na terenie Bielska Podlaskiego funkcjonuje łącznie 16 szkół i placówek szkolnych prowadzonych przez organy samorządu terytorialnego oraz 2 niepubliczne placówki oświatowe. Placówki szkolne znajdujące się na terenie Miasta są wyposażone w pracownie komputerowe, a także w infrastrukturę niezbędną do uprawiania sportów i rekreacji. Przedszkola zapewniają opiekę nad najmłodszymi mieszkańcami, umożliwiając rodzicom, zwłaszcza młodym mamom powrót na rynek pracy. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne umożliwiają dzieciom i młodzieży zdobycie i rozwój podstawowej wiedzy, a także przygotowują do podjęcia pracy zawodowej bądź rozpoczęcia studiów.

„W roku szkolnym 2013/2014:

- do czterech samorządowych i dwóch przedszkoli niepublicznych uczęszczało 932 dzieci,
- w czterech szkołach podstawowych naukę pobierało 1.335 uczniów,
- w trzech gimnazjach - 673 uczniów.

W mieście jest sześć szkół ponadgimnazjalnych, w których uczy się 1 700 uczniów.”

Źródło: Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014 – 2022,
Edukacja i kultura

Tabela 16. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
szkoły podstawowe						
ogółem	ob.	4	4	4	4	4
pomieszczenia szkolne	-	62	63	63	63	65
oddziały w szkołach	-	63	61	60	59	55
uczniowie	osoba	1435	1373	1347	1322	1295
absolwenci	osoba	316	287	247	243	247
współczynnik skolaryzacji brutto	%	101,86	102,16	102,73	104,26	104,28
udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu*	%	100	100	100	100	100
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów*	%	17,29	18,07	17,72	15,02	14,8
gimnazja						
ogółem	ob.	3	3	3	3	3
pomieszczenia szkolne	-	81	81	81	82	77
oddziały w szkołach	-	42	39	35	31	28
uczniowie	osoba	1003	918	853	776	733
absolwenci	osoba	386	362	312	310	284
współczynnik skolaryzacji brutto	%	102,88	103,49	102,55	102,41	101,99
udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu*	%	100	100	100	100	100
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów*	%	11,53	10,2	8,12	7,76	7,48

* bez szkół specjalnych

Źródło: Dane GUS

W latach 2008-2012 liczba szkół podstawowych i gimnazjów na terenie miasta nie ulegała zmianom. W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba oddziałów w szkołach na skutek zmniejszającej się liczby uczniów. Na przestrzeni lat 2008-2012 liczba uczniów szkół podstawowych zmniejszyła się o 9,8%, zaś w gimnazjach – o blisko 27%. Zarówno w szkołach podstawowych na terenie miasta, jak i placówkach gimnazjalnych współczynnik skolaryzacji brutto rozumiany jako relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31.XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania

w całym analizowanym przedziale czasu przyjmował wartości powyżej 100%. Wszystkie placówki szkolne zostały wyposażone w komputery do użytku uczniów z dostępem do Internetu. Na przestrzeni lat 2009-2012 liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych była wyższa niż w gimnazjach. W obu rodzajach szkół liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu ulegał systematycznemu zmniejszeniu, co świadczy o permanentnym doposażaniu szkół na terenie miasta.

Tabela 17. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w 2012 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Szkoly podstawowe			Gimnazja		
		Bielsk Podlaski	powiat	województwo	Bielsk Podlaski	powiat	województwo
ogółem	ob.	4	21	425	3	12	228
pomieszczenia szkolne	-	65	260	5683	77	152	2651
oddziały w szkołach	-	55	160,50	3599,39	28	75	1671
uczniowie	osoba	1295	2784	64542	733	1652	36839
absolwenci	osoba	247	530	11267	284	634	13367
współczynnik skolaryzacji brutto	%	104,28	93,36	94,96	101,99	95,11	95,64
udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu*	%	100,00	90,00	92,10	100,00	100,00	85,02
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów*	%	14,80	9,25	10,10	7,48	7,39	10,53

* bez szkół specjalnych

Źródło: Dane GUS

W 2012 roku na terenie Bielska Podlaskiego funkcjonowały 4 szkoły podstawowe i 3 gimnazja, w których łącznie były 83 oddziały. Do szkół podstawowych uczęszczało 1 295 uczniów, zaś do gimnazjów – 733.

W roku 2012 współczynnik skolaryzacji brutto szkół na terenie Bielska Podlaskiego zarówno dla szkół podstawowych, jak i gimnazjów przyjął wartości powyżej 100%, natomiast na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego wskaźniki nie przekraczały 96%.

Placówki szkół podstawowych i gimnazjów w mieście w 100 % są skomputeryzowane, co daje poziom wyższy niż na terenie powiatu, czy województwa. Jednak rozważając liczbę uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu, zarówno dla szkół podstawowych, jak i gimnazjów miasto osiąga gorsze wskaźniki niż województwo i powiat.

Sytuacja pod względem komputeryzacji w placówkach oświatowych z zakresu kształcenia podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Bielsk Podlaski, pomimo dość dobrej sytuacji wymaga podjęcia jeszcze dodatkowych działań, mających na celu wyposażenie szkół w większą ilość komputerów. Doprowadzi to do zmniejszenia liczby uczniów przypadających na 1 komputer, a tym samym zwiększy efektywność przyswajania przez nich wiedzy z zakresu informatyki.

Na terenie miasta funkcjonują następujące placówki edukacyjne w zakresie kształcenia ponadgimnazjalnego:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki,
- II Liceum Ogólnokształcące z BJN im. Bronisława Taraszkiewicza,
- Zespół Szkół nr 1 im. Marszałka J.K. Piłsudskiego obejmuje: Technikum Zawodowe, Liceum Profilowane, Zasadniczą Szkołę Zawodową (absolwent uzyskuje zawód: mechanik pojazdów samochodowych, technolog robót wykończeniowych w budownictwie, klasa wielozawodowa - zgodnie z wybranym zawodem), Zaoczne (bezpłatne) szkoły dla dorosłych (Liceum Ogólnokształcące, Technikum Zawodowe),
- Zespół Szkół nr 3 im. Władysława Reymonta kształci w zawodach: technik logistyk, technik informatyk, technik ekonomista oraz technik handlowiec,
- Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej obejmuje: Technikum o kierunku technik żywienia i usług gastronomicznych, Technikum o kierunku informatycznym, Technikum o kierunku hotelarskim i Technikum o kierunku rolniczym.

Tabela 18. Szkolnictwo ponadgimnazjalne na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
<i>zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych</i>					
<i>uczniowie</i>	184	179	151	138	146
<i>absolwenci</i>	31	35	75	46	44
<i>licea profilowane dla młodzieży bez specjalnych</i>					
<i>uczniowie</i>	172	129	131	95	67
<i>absolwenci</i>	113	59	51	45	15
<i>technika dla młodzieży bez specjalnych</i>					
<i>uczniowie</i>	768	803	790	728	763
<i>absolwenci</i>	117	137	161	228	143
<i>licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych</i>					
<i>uczniowie</i>	1051	999	944	844	742
<i>absolwenci</i>	404	356	320	341	319

Źródło: Dane GUS

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, można zaobserwować, iż ogólna liczba uczniów szkół średnich usytuowanych na terenie miasta w latach 2008 – 2012 ulegała wahaniom zachowując trend malejący – liczba uczniów na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się o 21%. W tym samym czasie odniesienia ogólna liczba absolwentów spadła o 21,7%.

Na terenie miasta Bielsk Podlaski, prócz Uniwersytetu Trzeciego Wieku, nie funkcjonuje żadna placówka z zakresu kształcenia wyższego. W związku z powyższym mieszkańcy miasta korzystają z usług uczelni zlokalizowanych przede wszystkim w pobliskim Białymstoku.

4.1.1.7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Mieszkańcy Bielska Podlaskiego otoczeni są dobrą opieką medyczną, gdyż oprócz lekarzy pierwszego kontaktu mogą korzystać również z wyspecjalizowanych usług medycznych.

Lokalnej społeczności, mieszkańcom sąsiednich miejscowości oraz gmin specjalistycznej opieki udziela SP ZOZ Bielsk Podlaski. Prócz tego na terenie miasta działają przychodnie i gabinety specjalistyczne.

Opiekę zdrowotną na terenie Bielska Podlaskiego opisuje poniższa tabela.

Tabela 19. Stan placówek ochrony zdrowia na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	obszar	2008	2009	2010	2011	2012	2013
przychodnie ogółem	Bielsk Podlaski	11	14	15	21	23	23
	powiat	26	29	30	37	37	37
	województwo	566	605	628	700	733	737
przychodnie publiczne	Bielsk Podlaski	10	13	14	20	-	-
	powiat	4	4	4	4	-	-
	województwo	127	114	109	101	-	-
porady lekarskie ogółem	Bielsk Podlaski	169 296	158 644	159 978	163 784	158 572	168 669
	powiat	347 825	297 486	284 643	278 960	269 911	281 590
	województwo	5 184 916	5 251 814	5 036 941	5 144 243	4 933 310	5 023 175
apteki ogółem	Bielsk Podlaski	11	12	13	13	13	15
	powiat	17	17	19	19	21	23
	województwo	311	322	337	349	352	377
ludność na aptekę ogólnodostępną	Bielsk Podlaski	2 408	2 198	2 056	2 047	2 040	1 756
	powiat	3 466	3 439	3 104	3 079	2 765	2 504
	województwo	3 831	3 695	3 571	3 441	3 405	3 170

Źródło: Dane GUS

Z powyższych danych wynika, że większość placówek ochrony zdrowia zlokalizowanych na terenie miasta Bielsk Podlaski posiada status publicznych. Na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego przeważają natomiast jednostki niepubliczne. W latach 2008 – 2013 liczba przychodni na terenie miasta systematycznie wzrastała, podobnie jak na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego.

Analizując natomiast ilość porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, na opisywanym areale zgodnie z wartościami powiatowymi i wojewódzkich, porównując lata 2013 i 2008 odnotowano spadek porad lekarskich.

Zarówno na terenie miasta, jak i w powiecie i województwie w analizowanym okresie odnotowano systematyczny wzrost liczby aptek, co pozytywnie wpłynęło na wskaźnik ludność na aptekę ogólnodostępną – nastąpił jego wyraźny spadek.

Placówką realizującą zadania pomocy społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną miasta. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Ośrodek realizuje zadania własne i zadania zlecone.

Świadczenia z pomocy społecznej obejmują:

1. świadczenia pieniężne:

- a) zasiłek stały,
- b) zasiłek okresowy,
- c) zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- d) zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- e) pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- f) świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- g) wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,

2. świadczenia niepieniężne:

- a) praca socjalna,
- b) bilet kredytowy,
- c) opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne,
- d) składki na ubezpieczenia zdrowotne,
- e) pomoc rzeczowa,
- f) sprawianie pogrzebu,
- g) poradnictwo specjalistyczne,
- h) interwencja kryzysowa,
- i) schronienie,
- j) posiłek,
- k) niezbędne ubranie,
- l) usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- m) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w Środowiskowym Domu Samopomocy,
- n) pobyt i usługi w Domu Dziennego Pobytu,
- o) pobyt i usługi w Domu Pomocy Społecznej,
- p) mieszkania chronione,
- q) pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Szczegółowy wykaz świadczeń społecznych przyznanych w 2013 roku przez MOPS w Bielsku Podlaskim w ramach zadań własnych Gminy przedstawia tabela 21. Największa kwota świadczeń została przyznana w formie zasiłków okresowych. Duży udział

w świadczeniach stanowiły zasiłki stałe, inne zasiłki celowe i w naturze ogółem oraz pomoc przyznana z powodu bezrobocia.

Tabela 20. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych miasta Bielsk Podlaski (stan na dzień 31.12.2013 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
<i>Zasiłki stałe ogółem, w tym:</i>	137	1 263	547 095,00	136	162
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	121	1 149	508 998,00	121	121
- pozostającej w rodzinie	16	114	38 097,00	15	41
<i>Zasiłki okresowe ogółem</i>	384	2 424	675 874,00	375	813
- w tym środki własne	0	0	0,00	0	0
<i>Dotacja</i>	384	2 424	675 874,00	375	813
<i>Przyznane z powodu bezrobocia</i>	350	2 154	612 383,00	343	721
<i>Przyznane z powodu niepełnosprawności</i>	21	87	20 972,00	21	60
<i>Posiłek</i>	479	65 262	345 531,00	350	962
- w tym dla dzieci	317	41 477	130 826,00	199	759
<i>Usługi opiekuńcze ogółem</i>	76	18 540	306 785,00	76	97
<i>Sprawienie pogrzebu</i>	2	2	3 094,00	2	2
<i>Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem</i>	816	x	573 227,00	790	1 597
<i>Praca socjalna</i>	x	x	x	1 508	3 223
<i>Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu</i>	30	253	515 468,00	28	30
Razem	1 321	x	2 967 074,00	1 021	2 116

Źródło: Dane UM w Bielsku Podlaskim

W tabeli 22 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej udzielonej przez MOPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej w 2013 roku stanowiły osoby dotknięte bezrobociem – 557 rodzin, które łącznie liczyły 1 324 osób. Porównując lata 2008 i 2013, liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia zwiększyła się o 19,3%.

Kolejną największą grupę stanowiły rodziny objęte wsparciem ze względu na ubóstwo – w 2013 roku były to 543 rodziny, które łącznie liczyły 1 155 osób. W 2013 roku, w porównaniu do roku 2008 liczba rodzin, którym udzielono pomocy zmniejszyła się o 29%, jednak ważne jest, że od roku 2010 liczba rodzin ubogich systematycznie rośnie.

Trzecim istotnym powodem wsparcia udzielanego przez MOPS jest niepełnosprawność – 487 rodzin (913 osób).

Tabela 21. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Bielsku Podlaskim

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	765	887	329	403	445	543	1 790	2 132	758	918	999	1 155
Sieroctwo	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1
Bezdomność	12	13	16	15	16	27	12	15	20	17	18	27
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	78	78	74	61	67	77	394	364	329	278	288	339
Bezrobocie	467	516	561	510	496	557	1 247	1 321	1 379	1 279	1 233	1 324
Niepełnosprawność	450	445	416	430	437	487	915	887	827	831	799	913
Długotrwala lub ciężka choroba	266	270	242	239	274	331	466	455	392	396	463	608
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	54	38	38	44	62	36	166	118	117	121	188	110
- rodziny niepełne	45	34	31	36	48	26	117	98	83	92	136	68
- rodziny wielodzietne	9	6	7	3	7	7	49	30	36	20	39	36
Alkoholizm	43	46	46	39	48	57	82	87	73	58	77	92
Narkomania	2	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	8	12	5	4	13	6	10	22	11	6	16
Przemoc w rodzinie	1	3	0	4	6	7	3	9	0	14	23	31
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	5	5	2	2	2	3	8	8	3	4	3	11

Źródło: Dane UM w Bielsku Podlaskim

Na terenie Bielska Podlaskiego, przy ul. Kazimierzowskiej 18/2 funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy. Do ŚDS są kierowane osoby dorosłe ze schorzeniami kwalifikującymi się do zaburzeń psychicznych. Obecnie placówka przeznaczona jest dla 28 osób. ŚDS jest placówką opiekuńczą dziennego pobytu, czynną przez 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, w godz. 7:30 – 15:30.

Na terenie miasta, prócz ŚDS nie funkcjonują placówki stacjonarnej pomocy społecznej. Mieszkańcy miasta korzystają z placówek zlokalizowanych na terenie powiatu bielskiego i województwa podlaskiego.

4.1.1.8. Kultura i sztuka

Życie kulturalne miasta skupia się wokół Bielskiego Domu Kultury i Osiedlowego Domu Kultury Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim. BDK prowadzi zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne, teatralne i recytatorskie dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz jest organizatorem około 30 imprez cyklicznych.

Prężna działalność Bielskiego Domu Kultury i kreatywne pomysły jego pracowników jest ograniczona przez niedostateczne zaplecze lokalowe. Brak odpowiedniej przestrzeni

powoduje, że niemożliwa jest realizacja wielu projektów i zamiarów. Jednym z takich pomysłów jest przywrócenie działania kina Znicz, co byłoby możliwe dzięki rozbudowaniu istniejącego budynku BDK i odrestaurowaniu starego budynku kina.

Również Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim jest ważną jednostką kulturalną na terenie miasta. Biblioteka posiada w swych zasobach księgozbiór w liczbie 80 972 woluminów, rocznie korzysta z niej około 2 563 czytelników.

Tabela 22. Placówki biblioteczne podlegające samorządowi gminnemu na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>biblioteki i filie</i>	1	1	1	1	1	1
<i>pracownicy bibliotek</i>	9	9	13	13	13	13
<i>księgozbiór</i>	80 084	80 459	81 168	81 697	82 876	80 972
<i>zbiory elektroniczne zainwentaryzowane</i>	-	-	-	22	30	42
<i>czytelnicy w ciągu roku</i>	3 510	3 272	2 978	2 797	2 563	-
<i>wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz</i>	82 929	77 185	80 609	83 821	80 589	-

Źródło: Dane GUS

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż księgozbiór znajdujący się w opisywanej bibliotece korzystnie wzrasta z roku na rok. Jednak w tym samym okresie niekorzystnie spada liczba czytelników w ciągu roku.

Analizując natomiast wskaźniki zawarte w tabeli 23, można zaobserwować, iż ludność na jedną placówkę biblioteczną na terenie miasta Bielsk Podlaski kształtuje się znacznie bardziej niekorzystnie niż na terenie powiatu i województwa. Również liczebność księgozbioru na 1000 mieszkańców w Bielsku Podlaskim jest najmniejsza w porównaniu z danymi dla powiatu i województwa. Wskaźnik liczba czytelników bibliotek na 1000 ludności systematycznie malał w latach 2008-2012 i w 2013 roku przyjął dla miasta wartość wyższą niż w powiecie, jednak nadal pozostał niższy niż w województwie. Z kolei wskaźnik wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach w całym analizowanym okresie kształtował się korzystniej dla miasta niż dla powiatu i województwa.

Tabela 23. Biblioteki - wskaźniki

Wyszczególnienie	Obszar	2008	2009	2010	2011	2012
ludność na 1 placówkę biblioteczną	Bielsk Podlaski	26 484	26 381	26 728	26 611	26 525
	powiat	5 357	5 315	5 361	5 318	5 278
	województwo	4 151	4 234	4 107	4 057	4 105
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	Bielsk Podlaski	3 023,9	3 049,9	3 036,8	3 070,0	3 124,4
	powiat	3 268,1	3 386,5	3 395,1	3 432,3	3 514,1
	województwo	3 850,8	3 877,1	3 847,8	3 882,9	3 905,7
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	Bielsk Podlaski	132	124	111	105	97
	powiat	105	104	95	95	90
	województwo	137	136	132	130	127
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	Bielsk Podlaski	24	24	27	30	31
	powiat	22	23	26	26	25
	województwo	19	20	20	20	20

Źródło: Dane GUS

4.1.1.9. Sport

Na terenie miasta Bielsk Podlaski funkcjonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który zarządza obiektami sportowymi:

- Boisko do piłki nożnej (boisko główne z trybunami),
- Boisko do piłki nożnej (2 boiska boczne),
- Boiska sportowe (asfaltowe boisko do tenisa i koszykówki),
- Pływalnia (duży basen oraz brodziki dla dzieci),
- Skatepark.

Tabela 24. Obiekty sportowe na terenie miasta Bielsk Podlaski

Źródło: http://www.mosirbielsk.nazwa.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=12

Przy MOSiR działają następujące sekcje sportowe:

- Piłka nożna – dla chłopców (grupy: junior młodszy, młodzik, orlik, żak, skrzat) i dziewcząt (juniorki, młodziczki),
- Koszykówka – zajęcia dla chłopców (juniorzy, kadeci, młodzicy, mini),
- Siatkówka – zajęcia dla dziewcząt (kadećki, młodziczki, mini),
- Szachy.

W ramach MOSiR działa również Dom Wycieczkowy, który zapewnia 16 miejsc noclegowych.

W mieście działa również Klub Sportowy TUR. W ramach klubu działają dwie sekcje: piłka nożna i koszykówka. W sezonie 2013/2014 piłkarze występowali w III lidze, a koszykarze w II lidze. Największym osiągnięciem sekcji piłki nożnej są występy w III lidze (sezony 2009/2010 i 2013/2014), natomiast sekcji koszykówki udział w barażach o awans do I ligi (sezon 2009/2010).

W mieście brak jest zbiorników wodnych małej retencji dostosowanych do potrzeb rekreacji wodnej mieszkańców tj. plażowo – kąpieliskowych, amatorskich sportów wodnych i wędkarstwa.

4.1.1.9. Potrzeby osób niepełnosprawnych

Na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku mieszkało 470 osób niepełnosprawnych. Liczba osób niepełnosprawnych w latach 2008-2013 wzrosła o 16%. Wśród osób niepełnosprawnych przeważały kobiety – w 2013 roku stanowiły one 57,7%. Ze względu na stopień niepełnosprawności najliczniejszą grupę stanowiły osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym – blisko 42%.

Osoby niepełnosprawne stanowią trzecią pod względem wielkości grupę beneficjentów pomocy GOPS.

Tabela 25. Osoby niepełnosprawne na terenie miasta Bielsk Podlaski

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba osób niepełnosprawnych, w tym:						
- kobiety	405	407	389	410	428	470
- mężczyźni	253	249	226	231	252	271
	152	158	163	179	176	199
Liczba niepełnosprawnych wg stopnia niepełnosprawności						
1. znaczny,	90	94	91	109	113	140
2. umiarkowany,	168	167	164	171	184	197
3. lekki.	147	146	134	130	131	133

Źródło: UM w Bielsku Podlaskim

Wśród podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie miasta Bielsk Podlaski, prócz podmiotów publicznych, możemy wyróżnić między innymi:

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” w Bielsku Podlaskim,
- Stowarzyszenie „Serce Ludzi Ziemi Bielskiej” w Bielsku Podlaskim,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia „Małe Marzenia”,
- Klub „Amazonki” w Bielsku Podlaskim,
- Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Bielsku Podlaskim,
- Polski Związek Emerytów i Rencistów Oddział Rejonowy w Bielsku Podlaskim.

Placówki szkolne na terenie miasta umożliwiają naukę osobom niepełnosprawnym.

Na terenie miasta Bielsk Podlaski, w ostatnich latach podejmowane są systematyczne działania dążące do zniesienia barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. Nadal

jednak istnieje wiele obiektów, w tym obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych w pełni do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach niniejszego Programu, zarówno inwestycyjne jak i „miękkie” powinny uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych dla zapewnienia równego dostępu do usług.

4.1.1.10. Uzależnienia

Uzależnienie od alkoholu

Na terenie miasta Bielsk Podlaski realizatorami działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są m.in:

- Referat Oświaty i Kultury Urzędu Miasta Bielsk Podlaski
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku Podlaskim
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób doznających przemocy oraz osób i rodzin z problemem alkoholowym
- Pracownia psychologiczna Dorota Al. Arab
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- szkoły i przedszkola na terenie miasta Bielsk Podlaski
- Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim
- Sąd Rejonowy
- zakłady opieki zdrowotnej
- kuratorzy sądowi
- pracownicy świetlic środowiskowych w Bielsku Podlaskim.

W realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi uczestniczą również stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, fundacje, kościoły i inne związki wyznaniowe, rodziny osób uzależnionych oraz grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

Adresatami działań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi są wszyscy mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, a w szczególności:

- 1) dzieci i młodzież,
- 2) rodzice, opiekunowie i wychowawcy,
- 3) osoby pijące szkodliwie i ryzykownie alkohol oraz osoby uzależnione,
- 4) rodziny osób z problemem uzależnień,

5) pracownicy podmiotów działających na terenie miasta, a zajmujących się zawodowo lub społecznie profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

Każdego roku na terenie miasta realizowane są działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży, osób dorosłych. Wśród tych działań są m.in.:

- imprezy promujące zdrowy styl życia,
- programy profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym,
- spektakle profilaktyczne,
- szkolenia skierowane do kadry pedagogicznej i rodziców,
- szkolenia skierowane do instytucji zajmujących się na co dzień problemem profilaktyki uzależnień i przemocy,
- porady terapeutyczne skierowane do osób uzależnionych od alkoholu i pijących szkodliwie i ryzykownie alkohol,
- pomoc materialna świadczona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- wypoczynek letni dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,
- działania profilaktyczne w ramach świetlic środowiskowych prowadzonych w 5 szkołach i przez 1 organizację pozarządową,
- prowadzenie kampanii profilaktycznych: np. „Postaw na rodzinę”.

Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 26 pomoc osobom uzależnionym, zagrożonym uzależnieniem i ich rodzinom przyjmuje różne formy. W latach 2008-2013 rosła liczba udzielonych porad prawnych – w 2013 roku udzielono 168 porad, co stanowiło wartość ponad trzykrotnie wyższą niż w roku 2008. Systematycznie z roku na rok rosła również liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach – w analizowanym okresie zwiększyła się ona dwukrotnie.

Tabela 26. Uzależnienia alkoholowe na terenie miasta Bielsk Podlaski

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba udzielonych porad prawnych	49	43	151	145	147	168
Liczba udzielonych porad psychologicznych	544	422	643	525	490	633
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	104	62	58	71	62	79
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	29	36	31	50	38	27
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	30	38	20	41	34	41
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	412	432	432	515	309	334
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	ok. 1000	ok. 1100	ok. 1100	ok. 1200	Ok. 1230	ok. 2000
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	45	45	55	77	55	55

Źródło: Dane UM w Bielsku Podlaskim

Uzależnienie od narkotyków

Podmiotami uczestniczącymi w jej realizacji na terenie miasta Bielsk Podlaski są m.in:

- Referat Oświaty i Kultury Urzędu Miasta Bielsk Podlaski,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku Podlaskim,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. przeciwdziałania narkomanii,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- szkoły i przedszkola na terenie miasta Bielsk Podlaski,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy,
- zakłady opieki zdrowotnej,
- kuratorzy sądowi,
- pracownicy świetlic środowiskowych w Bielsku Podlaskim.

W realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii uczestniczą również stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, fundacje, kościoły i inne związki wyznaniowe, rodziny osób uzależnionych oraz grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

Adresatami działań z zakresu przeciwdziałania zjawisku narkomanii są wszyscy mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, a w szczególności:

- dzieci i młodzież,

- rodzice, opiekunowie i wychowawcy,
- użytkownicy narkotyków oraz osoby uzależnione,
- rodziny osób z problemem narkotykowym,
- pracownicy podmiotów działających na terenie miasta, a zajmujących się zawodowo lub społecznie profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

Każdego roku na terenie miasta realizowane są działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży, osób dorosłych. Wśród tych działań są m.in.:

- imprezy promujące zdrowy styl życia;
- programy profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym;
- spektakle profilaktyczne;
- szkolenia skierowane do kadry pedagogicznej i rodziców;
- szkolenia skierowane do instytucji zajmujących się na co dzień problemem profilaktyki narkomanii;
- porady terapeutyczne skierowane do osób zażywających substancje psychoaktywne i ich rodzin realizowane w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym ds. przeciwdziałania narkomanii;
- pomoc materialna świadczona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- wypoczynek letni dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- działania profilaktyczne w ramach świetlic środowiskowych prowadzonych w 5 szkołach i przez 1 organizację pozarządową;
- prowadzenie kampanii profilaktycznych: Narkotyki? To mnie nie kręci!, Narkotyki. Na co mi to!

4.1.1.11. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo na terenie miasta Bielsk Podlaski zapewniają funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji.

Tabela 27. Przestępczość na terenie powiatu bielskiego

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
przestępstwa ogółem	1 168	1 661	1 335	1 335	953
przestępstwa kryminalne	642	601	675	612	509
przestępstwa gospodarcze	93	:	280	328	71
rozboje, wymuszenia i kradzieże rozbójcze	13	8	6	13	11
bójki i pobicia	17	:	:	18	5
uszczerbek na zdrowiu	17	:	:	13	18
kradzież z włamaniem	133	102	115	139	122
kradzież	130	110	151	144	118
uszkodzenie rzeczy	:	:	:	49	42
przestępczość narkotykowa	110	107	109	75	61
wykroczenia	18 568	17 404	14 341	:	117 771
wypadki drogowe	56	45	54	46	28
- zabici	13	10	11	14	7
- ranni	65	69	57	44	32
kolizje drogowe	430	468	476	440	438

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznych sprawozdań z działalności i informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa w latach 2009, 2011, 2012, 2013

W 2013 roku na terenie powiatu bielskiego miało miejsce 953 przestępstwa, 117 771 wykroczeń, 28 wypadków drogowych i 438 kolizji drogowych.

W latach 2009-2013 wskaźniki dotyczące przestępczości ulegały wahaniom. Liczba przestępstw, porównując lata 2009-2013 zmniejszyła się o 18,4%. Zmniejszyła się zarówno liczba przestępstw kryminalnych, gospodarczych jak i narkotykowych. Jednocześnie ponad sześciokrotnie zwiększyła się liczba wykroczeń i wzrosła nieznacznie liczba kolizji drogowych.

„W 2013 roku 22 nieletnich dokonało 38 czynów karalnych. Pod wpływem alkoholu ujawniono 18 osób małoletnich (spadek o 5), z czego 5 dziewcząt oraz 13 palących papierosy. Na terenie szkół powiatu bielskiego nie ujawniono środków odurzających. Sprzedaż narkotyków stwierdzono w rejonie ulic Mickiewicza, Północnej, Targowicy Miejskiej i 3 Maja. Policjanci w 2013 roku ujawnili 3 nieletnich posiadających narkotyki oraz 30 dorosłych.

Na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku miało miejsce 7 wypadków drogowych, w których 1 osoba zginęła i 7 zostało rannych. Kolizji drogowych odnotowano 204.”

Źródło: Roczne sprawozdanie z działalności i informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa w 2013 roku

4.1.1.12. Potrzeby imigrantów, mniejszości narodowych i etnicznych oraz uchodźców

Na terenie województwa podlaskiego, a także na terenie Bielska Podlaskiego zamieszkują następujące mniejszości narodowe:

- **Białorusini** to mniejszość narodowa tradycyjnie zamieszkała na południowo-wschodnich terenach województwa podlaskiego. Podczas przeprowadzonego w 2011 r. *Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań* narodowość białoruską zadeklarowało 43 880 obywateli polskich (wedle danych poprzedniego spisu z 2002 r. liczebność mniejszości białoruskiej wynosiła 47 640 osób), w tym: w województwie podlaskim – 38 358 osób (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. – 46 041). Wedle danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 r. mniejszość białoruska stanowiła w powiecie hajnowskim - 39,1% mieszkańców powiatu, bielskim - 19,80% mieszkańców powiatu, siemiatyckim - 3,46% mieszkańców powiatu, białostockim - 3,2% mieszkańców powiatu i w Białymstoku (mieście na prawach powiatu) - 2,53% mieszkańców. W roku szkolnym 2012/2013 języka białoruskiego uczyło się w 47 placówkach oświatowych 3 148 uczniów należących do tej mniejszości (wedle danych Ministerstwa Edukacji Narodowej – stan na 30 września 2012 r.).
- **Ukraińcy** to mniejszość narodowa, do której przynależność podczas przeprowadzonego w 2011 r. *Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań* zadeklarowało 38 797 obywateli polskich, w tym: w województwie warmińsko-mazurskim – 13 037 osób, zachodniopomorskim – 4 482, pomorskim – 3 932. W wyniku wyborów parlamentarnych przeprowadzonych w 2011 r. mandat poselski uzyskał jeden przedstawiciel mniejszości ukraińskiej. W roku szkolnym 2012/2013 w 169 placówkach języka ukraińskiego jako języka ojczystego uczyło się 2 757 uczniów. Ukraińcy w Polsce należą w większości do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Źródło: <http://mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl/mne/mniejszosci/charakterystyka-mniejs/6480,Charakterystyka-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych-w-Polsce.html>

4.1.1.13 Zidentyfikowane problemy sfery społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski

Na podstawie przeprowadzonej analizy obecnej sytuacji społecznej miasta Bielsk Podlaski, zidentyfikowano następujące, najważniejsze problemy:

- ujemne saldo migracji;

- zidentyfikowane zjawisko „starzenia się społeczeństwa lokalnego” – przewaga systematycznie wzrastającej liczby ludności w wieku produkcyjnym nad spadającą liczebnością populacji w wieku przedprodukcyjnym;
- wysoki poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród osób młodych, niekorzystny jest również wzrost osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym;
- wysoki udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, szczególnie ze względu na bezrobocie, ubóstwo i niepełnosprawność;
- spadająca liczba uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz średnich;
- zbyt niska komputeryzacja placówek oświatowych z zakresu kształcenia podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Bielsk Podlaski (dość duża ilość uczniów przypadających na jeden komputer);
- niski poziom rozwoju instytucji kultury (m.in. brak teatrów, kina, tylko jedna biblioteka publiczna).

4.1.2 SFERA GOSPODARCZA

Sferę gospodarczą miasta Bielsk Podlaski scharakteryzowano przy pomocy następujących elementów:

4.1.2.1. Gospodarka

Na terenie miasta Bielsk Podlaski funkcjonowało w 2013 roku 2 313 podmiotów gospodarczych.

W mieście, podobnie jak w powiecie bielskim i województwie podlaskim przeważają podmioty prywatne – w 2013 roku stanowiły one 96,4% wszystkich podmiotów działających na obszarze Bielska Podlaskiego (w powiecie – 95,7%, w województwie – 96,7%). W badanym okresie liczba podmiotów gospodarki ogółem na terenie miasta Bielsk Podlaski ulegała wahaniom, ostatecznie w 2013 roku, w porównaniu do roku 2008 zmniejszyła się o 0,5%. Tendencja ta jest zgodna z sytuacją zaobserwowaną na terenie powiatu bielskiego – spadek liczby podmiotów gospodarczych o 0,5%, ale przeciwna niż na terenie województwa podlaskiego – wzrost o 7%. Wśród podmiotów sektora prywatnego największy udział mają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, co jest zgodne z tendencją w powiecie i województwie.

Tabela 28. Podmioty gospodarze na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	Obszar	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON							
ogółem	Bielsk Podlaski	2 325	2 171	2 229	2 265	2 321	2 313
	powiat	3 846	3 533	3 640	3 659	3 770	3 826
	województwo	90 229	89 578	91 876	91 738	94 721	96 517
sektor publiczny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	Bielsk Podlaski	87	93	89	91	85	84
	powiat	165	170	165	165	164	164
	województwo	3 056	3 051	3 065	3 103	3 230	3 164
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	Bielsk Podlaski	65	65	63	64	58	55
	powiat	124	123	120	118	116	115
	województwo	2 186	2 178	2 152	2 172	2 276	2 199
spółki handlowe	Bielsk Podlaski	3	3	2	3	3	3
	powiat	3	3	2	3	3	4
	województwo	91	95	93	92	95	95
sektor prywatny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	Bielsk Podlaski	2 238	2 078	2 140	2 174	2 236	2 229
	powiat	3 681	3 363	3 475	3 494	3 606	3 662
	województwo	87 173	86 527	88 811	88 635	91 491	93 353
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Bielsk Podlaski	1 943	1 777	1 828	1 848	1 889	1 865
	powiat	3 158	2 825	2 912	2 907	2 995	3 028
	województwo	72 581	71 541	73 083	72 406	74 021	75 021
spółki handlowe	Bielsk Podlaski	97	98	100	103	111	121
	powiat	126	128	132	140	150	161
	województwo	4 009	4 184	4 399	4 647	5 020	5 476
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	Bielsk Podlaski	15	18	18	18	19	19
	powiat	21	24	24	25	26	26
	województwo	469	488	528	560	612	670
spółdzielnie	Bielsk Podlaski	14	14	15	15	16	16
	powiat	34	34	36	36	37	37
	województwo	479	473	474	469	474	483
fundacje	Bielsk Podlaski	1	2	2	3	3	4
	powiat	1	2	2	3	3	5
	województwo	167	181	213	248	287	348
stowarzyszenia i organizacje społeczne	Bielsk Podlaski	35	38	38	42	45	48
	powiat	113	120	122	131	134	137
	województwo	2 721	2 823	2 924	3 025	3 125	3 252

Źródło: Dane GUS

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców na terenie miasta Bielsk Podlaski wyniosła w 2013 roku 155 i była znacznie niższa niż na terenie powiatu bielskiego (664) i województwa podlaskiego (808). Na terenie miasta liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2013 roku wyniosła 70 i była wyższa niż na terenie powiatu (52) i niższa niż w województwie (73). Niekorzystnie – powyżej wartości w powiecie i województwie kształtuje się liczba jednostek, które zostały wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców - 59.

Tabela 29. Podmioty – wskaźniki liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2013

Podmioty – wskaźniki	obszar	2008	2009	2010	2011	2012	2013
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Bielsk Podlaski	-	330	162	182	117	155
	powiat	653	604	617	626	649	664
	województwo	757	753	763	764	790	808
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Bielsk Podlaski	-	77	88	82	71	70
	powiat	48	55	60	58	53	52
	województwo	67	75	85	74	79	73
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	Bielsk Podlaski	-	125	61	68	44	59
	powiat	38	95	40	52	32	40
	województwo	53	76	64	75	53	58
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	Bielsk Podlaski	-	10,1	10,2	10,4	10,7	10,8
	powiat	9,1	8,2	8,3	8,3	8,6	8,7
	województwo	9,7	9,5	9,6	9,5	9,7	9,9
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	Bielsk Podlaski	14	15	15	17	18	20
	powiat	19	21	21	23	24	25
	województwo	24	25	26	27	28	30
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	Bielsk Podlaski	-	116	132	123	107	107
	powiat	81	94	102	97	88	88
	województwo	106	119	133	116	124	116
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Bielsk Podlaski	132,4	123,8	124,9	127,6	132,1	133,4
	powiat	110,9	102,0	103,3	104,4	108,2	110,5
	województwo	120,1	118,8	120,1	120,0	124,1	127,1

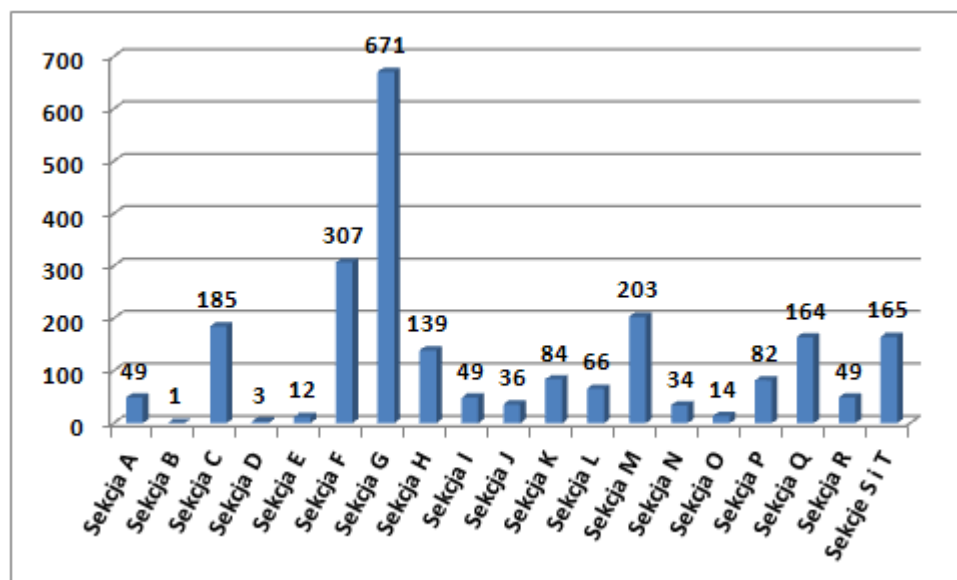
Źródło: Dane GUS

Tabela 30. Podmioty wg sekcji PKD 2007 na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 - 2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	2 171	2 229	2 265	2 321	2 313
Sekcja A	54	51	54	52	49
Sekcja B	1	1	1	1	1
Sekcja C	176	179	180	191	185
Sekcja D	1	1	3	3	3
Sekcja E	7	8	11	12	12
Sekcja F	278	291	297	313	307
Sekcja G	662	682	680	679	671
Sekcja H	138	136	135	145	139
Sekcja I	48	48	43	47	49
Sekcja J	36	38	38	36	36
Sekcja K	86	86	86	90	84
Sekcja L	56	60	62	63	66
Sekcja M	162	177	186	189	203
Sekcja N	24	27	24	27	34
Sekcja O	14	14	14	14	14
Sekcja P	82	79	83	82	82
Sekcja Q	141	150	159	165	164
Sekcja R	46	48	50	52	49
Sekcje S i T	159	153	159	160	165
Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności					
ogółem	2 171	2 229	2 265	2 321	2 313
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	54	51	54	52	49
przemysł i budownictwo	463	480	492	520	508
pozostała działalność	1 654	1 698	1 719	1 749	1 756

Źródło: Dane GUS

Wykres 18. Podmioty wg sekcji PKD 2007 na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku

Źródło: Dane GUS

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie

C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorców w sektorze prywatnym według sekcji PKD 2007 funkcjonujących na terenie miasta Bielsk Podlaski można zauważyć, że największa ilość podmiotów działa w sekcji handel hurtowy i detaliczny (rok 2013 – 29,0%), budownictwo (13,3%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,8%).

Do najważniejszych podmiotów działających na terenie powiatu bielskiego i miasta Bielsk Podlaski możemy zaliczyć:

- budownictwo mieszkaniowe i drogowe: Danwood, Grupa Unibep, Maksbud, Nordhus,
- przetwórstwo rolno-spożywcze: Bielmlek, Suempol i bielski oddział Zakładów Mięsnych "Netter",
- przemysł metalowy: Zakłady Bison Biał, firma SPE.

4.1.2.2. Turystyka

Miasto Bielsk Podlaski znamionuje się atrakcyjnym położeniem komunikacyjnym wśród rozbudowanej sieci komunikacyjnej o zasięgu lokalnym, powiatowym, krajowym oraz w otoczeniu atrakcyjnych walorów krajobrazowo – przyrodniczych (lasy, a wśród nich obszar Natura 2000 Murawy w Haćkach).

Na terenie miasta znajduje się także szereg obiektów zabytkowych, do których zaliczamy:

- teren części miasta, 1240 - XIX, nr rej.: A – 412 z 15.01.1957
- zespół kościoła par., ul. Kościelna 4a:
 - kościół p.w. Narodzenia NMP i św. Mikołaja, 1783-1784, nr rej.: A-82 z 6.11.1996
 - cmentarz kościelny, nr rej.: j.w.
 - dzwonnica, 1840 - 41, nr rej.: A – 82 z 29.10.1966
 - plebania, drewn., 1900, nr rej.: A – 98 z 31.12.1990
- zespół klasztorny karmelitów, ul. Mickiewicza, XVII - XIX:
 - kościół p.w. Matki Boskiej z Góry Karmel, nr rej.: 108 z 3.02.1958
 - klasztor, nr rej.: 242 z 26.10.1966
 - oficyna, nr rej.: j.w.
 - ogrodzenie z basztami i bramą, nr rej.: j.w.
 - kapliczka, nr rej.: 241 z 26.10.1966
- cerkiew prawosławna par. p.w. św. Michała, ul. Mickiewicza 34, drewn., 1789, nr rej.: A – 39 z 19.11.1976
- cerkiew prawosławna p.w. Narodzenia NMP, ul. Jagiellońska, drewn., XVII - XVIII, nr rej.: A – 38 z 29.10.1966
- cerkiew prawosławna p.w. św. Jerzego, ul. Traugutta 5, drewn.-mur., XVIII - XIX, nr rej.: A – 27 z 29.10.1966
- zespół cmentarny, ul. Wojska Polskiego / Słowackiego, k. XVIII - XX, nr rej.: A-125 z 29.03.1988:
 - cmentarz rzym.-kat.
 - kaplica cmentarna p.w. św. Wincentego a Paulo, 1859, nr rej.: A-125 z 3.11.1966
 - cmentarz prawosławny
 - cerkiew, ob. kaplica cmentarna (prawosławna) p.w. Świętej Trójcy, drewn., nr rej.: A-125 z 3.10.1966
- cmentarz wojenny z I wojny światowej, ul. Białowieska, nr rej.: A-73 z 26.08.1998
- ratusz, XVII, nr rej.: A-386 z 22.03.1956
- zajazd, ul. Sienkiewicza 8, poł. XIX, nr rej.: 251 z 3.11.1966
- dom, ul. Białowieska 8, drewn., 1928, nr rej.: A-521 z 15.09.1988
- dom, ul. Dubicze 20 A, drewn., k. XVIII, nr rej.: A-526 z 30.03.1979
- zespół dworski, ul. Hołowieska 7, XIX, nr rej.: A-387 z 8.06.1988:
 - dwór Smulskich
 - park

- dom, ul. Kościelna 4, drewn., 1909, nr rej.: A-2 z 7.09.1999
- dom, ul. 3 Maja 6, drewn., 2 poł. XIX, nr rej.: A-527 z 28.06.1985

Źródło: www.nid.pl

Poza tym na uwagę zasługują znajdujące się na terenie miasta liczne obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków oraz zabytki archeologiczne ujęte w rejestrze zabytków, wśród których można wyróżnić: grodzisko oraz wczesnośredniowieczną osadę przygodową. Na terenie miasta znajdują się również stanowiska archeologiczne oraz zabytki ruchome.

Wskazane powyżej obiekty zabytkowe, a także stanowiska archeologiczne oraz bogata historia miasta decydują o jego atrakcyjności turystycznej. Jednak wiele obiektów zabytkowych znamionuje się złym stanem technicznym, co stwarza realną barierę rozwoju miasta pod tym względem.

Zgodnie z danymi GUS, na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku funkcjonowały 4 obiekty noclegowe, z których 3 działały w systemie całorocznym. Obiekty te zapewniały 154 miejsca noclegowe (w tym 129 całorocznych). Porównując liczbę miejsc noclegowych w roku 2013 i 2012 należy zauważyć spadek, jednak w porównaniu do roku 2008, w 2013 roku liczba miejsc noclegowych wzrosła o ponad 20%. Duża liczba miejsc noclegowych w latach 2011 i 2012 wynika z organizowanych w Polsce Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej.

Tabela 31. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008 - 2013

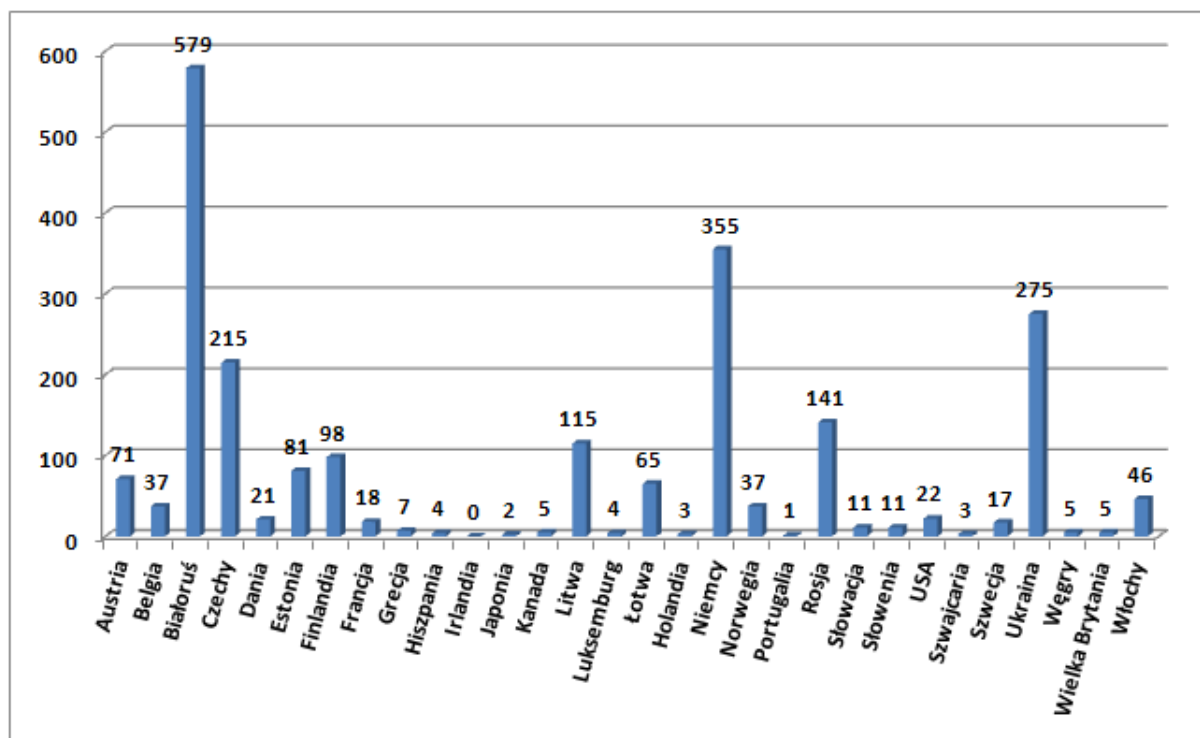
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013
obiekty ogółem VII	ob.	3	3	3	4	4	4
obiekty całoroczne VII	ob.	2	2	2	3	3	3
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	125	125	123	167	193	154
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	100	100	98	142	159	129
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	7 873	10 026	10 280	9 705	10 094	9 169
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	948	2 215	1 687	1 630	1 740	1 424
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	7 165	8 812	11 022	15 681	12 120	9 047
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII w obiektach hotelowych	-	980	1 885	2 810	7 204	4 450	1 734
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	11 288	15 189	21 122	29 713	20 580	15 550
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	1 273	2 924	3 601	8 130	5 422	2 355

Źródło: Dane GUS

W 2013 roku z noclegów na terenie miasta skorzystało 9 169 osób, w tym około 16% cudzoziemców. W latach 2008-2013 nastąpił wzrost liczby osób korzystających z noclegów o 16,5%, zaś wśród turystów zagranicznych wzrost wyniósł około 50%.

W 2013 roku z noclegów na terenie miasta korzystali wśród turystów zagranicznych największe grupy tworzyli Białorusini, Niemcy, Ukraińcy i Czesi.

Wykres 19. Noclegi udzielone turystom zagranicznym na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku

Źródło: Dane GUS

Liczba miejsc noclegowych zarówno na terenie miasta, jak i powiatu bielskiego zmniejszyła się w porównaniu do roku 2012, co jest zjawiskiem odwrotnym do niewielkiego wzrostu miejsc noclegowych całorocznych na terenie województwa.

Tabela 32. Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego województwa podlaskiego w latach 2008 - 2013

Wyszczególnienie	Obszar	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100)	Bielsk Podlaski	103,1	100,0	98,0	144,9	112,0	81,1
	powiat	102,4	104,6	133,8	131,9	98,8	92,4
	województwo	101,1	104,5	109,7	104,1	113,1	100,6

Źródło: Dane GUS

4.1.2.3. Zidentyfikowane problemy sfery gospodarczej na terenie miasta Bielsk Podlaski

Na podstawie przeprowadzonej analizy obecnej sytuacji gospodarczej miasta Bielsk Podlaski, zidentyfikowano następujące, najważniejsze problemy:

- zbyt mała i malejąca liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta, mogąca zapewnić jak największe zatrudnienie lokalnych mieszkańców;
- brak pełnego wykorzystania walorów historycznych miasta pod względem turystyczno – rekreacyjnym;
- obiekty zabytkowe zlokalizowane na terenie miasta Bielsk Podlaski wymagają działań konserwatorsko-restauratorskich;
- brak środków finansowych na renowację zabytków.

4.1.3 SFERA ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNA

4.1.3.1. Powierzchnia miasta Bielsk Podlaski

Od 2009 roku miasto **Bielsk Podlaski** zajmuje powierzchnię 2 701 ha, tzn. 27 km².

Biorąc pod uwagę sposób zagospodarowania terenów w mieście Bielsk Podlaski należy stwierdzić, że przeważają użytki rolne, które w 2005 roku zajmowały około 65%. Od tego czasu struktura zagospodarowania przestrzeni miasta uległa zmianie, jednak nadal użytki rolne stanowią dużą część.

Tabela 33. Podział powierzchni miasta według sposobu zagospodarowania terenów

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Powierzchnia
Użytki rolne ogółem	ha	1 749
<i>grunty orne</i>	<i>ha</i>	<i>1 278</i>
<i>sady</i>	<i>ha</i>	<i>33</i>
<i>łąki</i>	<i>ha</i>	<i>339</i>
<i>pastwiska</i>	<i>ha</i>	<i>99</i>
Lasy i grunty leśne	ha	65
Pozostałe grunty i nieużytki	ha	874
Razem	ha	2688

Źródło: Dane GUS 2005 r.

„Grunty orne mają jeszcze duży udział w ogólnej powierzchni miasta w jego granicach administracyjnych. Ich wartość bonitacyjna jest na ogół wysoka na wszystkich kierunkach potencjalnego rozwoju zainwestowania miejskiego, gdzie dominują kompleksy kl. III i IV, z wyjątkiem części kierunku południowo-zachodniego, gdzie między ul. Dubiażyńską i Studziwodzką występuje większy kompleks gruntów kl. V i VI. Grunty zdrenowane występują na wschodnim kierunku rozwojowym i w północno-zachodniej części miasta.”

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski

4.1.3.2. Obszary funkcjonalno-przestrzenne miasta Bielsk Podlaski

Miasto Bielsk Podlaski zgodnie z „*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski*” podzielono na następujące tereny przestrzenne miasta:

- Tereny mieszkaniowo-usługowe o średniej intensywności zabudowy:
 - zespół śródmiejski w obszarze strefy konserwatorskiej, obejmujący główną część zabudowy średniointensywnej mieszkaniowej miasta,
 - zespół “północny” położony między ulicami: Ogrodową, Mickiewicza i drogą do w. Narew,
 - zespół “zachodni” położony między ulicami: Piłsudskiego, Poświętną, Żeromskiego i 3-go Maja.
 - zespół “wschodni” zabudowy wielorodzinnej byłego POM przy ul. Białowieskiej,
 - małe zespoły zabudowy wielorodzinnej przy ulicach: Żarniewicza, Studziwodzkiej, Szkolnej- Rejtana - Mickiewicza oraz drodze do wsi Narew (przy zespole przemysłowym),
 - zespoły zabudowy mieszanej,
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej z usługami podstawowymi i elementarnymi:
 - Kompleks północno-zachodni,
 - Kompleks południowo-wschodni,
 - Kompleks południowo-zachodni,
 - Kompleks zachodni,
 - Zabudowa jednorodzinna śródmiejska w obszarze strefy ochrony konserwatorskiej,
- Tereny administracji i usług publicznych ponadpodstawowych,
- Tereny produkcyjno-usługowe:
 - Zespół centralny gł. między ulicami: J. Piłsudskiego, Kleberga, Białowieską, A. Mickiewicza i terenami P.K.P. oraz na północ od ul. Kleberga i na zachód od ul. Białostockiej,
 - Zespół północno-wschodni przy drodze do w. Narew,
 - Zespół południowy, między ul. Kleszczelowską a trasą P.K.P. Bielsk Podlaski – Czeremcha,
 - Zespół południowo-zachodni w rejonie ulic: Wojska Polskiego i Jana Pawła II,
 - Zespół zachodni przy ul. Brańskiej,
 - Zespół wschodni przy drodze krajowej nr 689 do Hajnówki - powstały na bazie byłego P.G.R.,
- Tereny zieleni i wypoczynku,

- Tereny rolne - grunty orne i użytki zielone,
- Lasy.

Zgodnie ze Studium wyróżniamy następujące kierunki przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej zagospodarowania miasta Bielsk Podlaski:

- Strefa A – terenów otwartych i systemu przyrodniczego,
- Strefa B – śródmiejska – utrzymania, modernizacji i przekształceń zabudowy w granicach strefy konserwatorskiej,
- Strefa C – utrzymania, modernizacji i rozwoju zabudowy,
- Strefa D – rozwoju zabudowy i zagospodarowania.

4.1.3.3. Środowisko przyrodnicze

Miasto Bielsk Podlaski leży w północnej części Niziny Podlaskiej w obrębie mezoregionu Równiny Bielskiej.

Według R.Gumińskiego Bielsk Podlaski położony jest w chłodnej dzielnicy podlaskiej, charakteryzującej się liczbą dni mroźnych poniżej 60, dni z przymrozkami do 138 dni, pokrywą śnieżną zalegającą 80 - 87 dni, opadami atmosferycznymi 550 - 650 mm i okresem wegetacyjnym trwającym 200 - 210 dni.

Głównym ciekim powierzchniowym miasta Bielsk Podlaski jest rzeka Biała z jej dopływem Lubką i bezimiennymi ciekami.

Na obszarze miasta Bielsk Podlaski występują drzewa chronione na mocy prawa jako pomniki przyrody.

4.1.3.4. Zidentyfikowane problemy sfery środowiskowo - przestrzennej na terenie miasta Bielsk Podlaski

Na podstawie przeprowadzonej analizy obecnej sytuacji środowiskowo - przestrzennej miasta Bielsk Podlaski, zidentyfikowano następujące, najważniejsze problemy:

- niedoinwestowanie części sfer funkcjonalno – przestrzennych w infrastrukturę techniczną, w tym przede wszystkim komunikacyjną i brak sieci gazowej;
- pogłębiający się poziom hałasu z rozbudowanej sieci komunikacyjnej miasta.

4.1.4 SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

4.1.4.1. Sieć komunikacyjna

Na sieć drogową miasta Bielsk Podlaski składają się:

- drogi krajowe nr;

- 19 – relacji Kuźnica – Sokółka – Białystok, Zabłudów – Bielsk Podlaski – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski (ulice: Białostocka, Al. Piłsudskiego oraz ul. Wojska Podlaskiego),
- 66 relacji granica Państwa – Kleszczele – Bielsk Podlaski – Brańsk – Wysokie Mazowieckie - Zambrów (ulice: Brańska, Białowieska do Kleszczelowskiej, Kleszczelowska).
- droga wojewódzka nr 689: Bielsk Podlaski – Hajnówka – Białowieża – granica państwa od skrzyżowania ulic Białowieskiej i Kleszczelowskiej,
- drogi powiatowe - ul. 11 Listopada, Mickiewicza, Żwirki i Wigury, Widowska, Jana Pawła II, Chmielna, Szpitalna,
- drogi gminne.

Przez obszar miasta przebiega również pierwszorzędowa, jednotorowa linia kolejowa Białystok- Bielsk Podlaski – Czeremcha – granica państwa.

Ilość pojazdów korzystających z infrastruktury komunikacyjnej Bielska Podlaskiego z roku na rok wciąż wzrasta. W Bielsku Podlaskim obserwowane są utrudnienia w ruchu w tzw. „godzinach szczytu” oraz trudności związane z dostępem do miejsc parkingowych w centrum miasta.

Mieszkańcy miasta mogą korzystać z garaży, zlokalizowanych m.in. przy ulicach: Jagiellońskiej, Kazanowskiego, Rejonowej, Żeromskiego, 11 Listopada, T. Kościuszki, Białowieskiej i Mickiewicza. Zapotrzebowanie na garaże dla zabudowy wielorodzinnej nie jest w pełni zaspokojone.

Do obsługi ruchu samochodowego w Bielsku Podlaskim na koniec listopada 2010 r. działało 9 stacji paliw, 6 stacji tankujących gaz, kilkadziesiąt warsztatów samochodowych i kilkanaście myjni, co w pełni zaspokajało potrzeby zmotoryzowanych mieszkańców miasta.

Autobusową komunikację miejską w Bielsku Podlaskim prowadzi Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020

4.1.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa oraz zaopatrzenie w gaz ziemny

W 2012 roku długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie miasta Bielsk Podlaski wyniosła 88,7 km, zaś długość czynnej sieci kanalizacyjnej – 83,5 km. Zarówno długość sieci rozdzielczej, jak i kanalizacyjnej w latach 2008-2012 zwiększyła się, był to wzrost odpowiednio o 5,6% dla sieci rozdzielczej i 17,3% dla kanalizacyjnej. Tendencja ta jest

zgodna z ogólnowojewódzką oraz ogólnokrajową tendencją rozbudowy sieci wodociągowej, mającej na celu zapewnienie jak największej liczbie społeczeństwa dostępu do wody pitnej, spełniającej wszelkie normy jakości dostarczanej odbiorcom poprzez sieć wodociągową oraz sieci kanalizacyjnej, która odprowadza nieczystości do oczyszczalni.

Tabela 34. Wyposażenie miasta Bielsk Podlaski w sieć wodno – kanalizacyjną w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012
Wodociągi						
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	84,0	86,0	86,1	86,1	88,7
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji	km	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i	szt.	3586	3633	3688	3744	3822
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	750,2	732,5	710,2	707,3	694,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	25377	25284	25621	25515	25453
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	28,3	27,6	26,5	26,5	26,2
Kanalizacja						
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	71,2	72,2	75,2	75,2	83,5
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i	szt.	1860	2058	2271	2398	2584
ścieki odprowadzone	dam ³	946,6	977,1	902	918	940
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	20260	20314	20717	20837	21017

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie, wraz z rozbudową sieci wodociągowej nastąpiło zwiększenie liczby połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (wzrost o 6,6%). Należy zauważyć, że rozbudowa sieci nie przełożyła się na wzrost zużycia wody – w latach 2008-2012 nastąpił spadek ilości wody dostarczanej gospodarstwom domowym o 7,5% oraz zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca o 7,4%. Podobnie rozbudowa sieci kanalizacyjnej pozwoliła na zwiększenie liczby przyłączy (wzrost o 38,9%) i zwiększenie liczby osób korzystających z sieci (wzrost o 3,7%), jednak nie spowodowała wzrostu ilości odprowadzanych ścieków (spadek o 0,7%).

Tabela 35. Wyposażenie miasta Bielsk Podlaski w sieć wodno – kanalizacyjną na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008-2012

Wyszczególnienie	Obszar	2008	2009	2010	2011	2012
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności						
wodociąg	Bielsk Podlaski	95,8	95,8	95,9	95,9	96,0
	powiat *	95,7	95,7	95,7	95,7	95,8
	województwo *	95,9	95,9	95,9	96,0	96,1
kanalizacja	Bielsk Podlaski	76,5	77,0	77,5	78,3	79,2
	powiat *	75,0	75,5	77,1	78,8	79,7
	województwo *	88,5	88,9	89,1	89,5	90,0
Sieć rozdzielcza na 100 km² [w km]						
sieć wodociągowa	Bielsk Podlaski	311,6	318,4	318,8	318,8	328,4
	powiat *	172,6	175,8	176,6	176,6	181,0
	województwo *	175,8	186,5	192,0	193,9	201,4
sieć kanalizacyjna	Bielsk Podlaski	264,1	267,3	278,4	278,4	309,1
	powiat *	145,5	147,0	157,3	157,3	171,3
	województwo *	142,1	147,7	155,5	164,1	175,2

* w miastach

Źródło: Dane GUS

Udział osób korzystających z instalacji wodociągowej pozostaje na podobnym poziomie jak na obszarach miejskich powiatu bielskiego i województwa podlaskiego. Natomiast odsetek osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej w Bielsku Podlaskim jest niższy niż na terenie województwa o blisko 11 pp.

Na obszarze miasta korzystniej niż na obszarach miejskich powiatu i województwa kształtują się długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na 100 km².

Na terenie miasta działa mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów o przepustowości 6 000 m³/dobę. Eksploatacją oczyszczalni zajmuje się Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. o.o.. Ponadto na terenie Bielska Podlaskiego funkcjonują dwie przyzakładowe oczyszczalnie ścieków. Ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są do rzeki Białej.

Na opisywanym areale nie zidentyfikowano sieci gazowej, w związku z powyższym społeczność lokalna zmuszona jest korzystać z gazu przechowywanego w butlach lub zbiornikach przydomowych, co stwarza niebezpieczeństwo jego użytkowania.

4.1.4.3. Gospodarka odpadami

Bielsk Podlaski należy do Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej. Odpady komunalne z terenów miasta deponowane są na składowisku odpadów we wsi Augustowo, które posiada pojemność całkowitą 106 400 m³ i jest wypełnione jest w 68,85%. Miasto Bielsk Podlaski przynależy do ZZO Dubiażyn – Hajnówka – Siemiatycze.

4.1.4.4. Energia ciepła

Na terenie Bielska Podlaskiego występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Większość potrzeb ciepłych, istniejących jak i nowych obiektów zaspokajana jest przez głównego producenta i dostawcę energii ciepłej Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. z siedzibą przy ul. 3 Maja 22. Zaspokaja ono potrzeby mieszkańców od listopada 1999 r., i współpracuje z rozbudowaną siecią ciepłowniczą. Pozostałe źródła ciepła to kotłownie własne zakładów i instytucji oraz indywidualne kotłownie w małych warsztatach rzemieślniczych.

Kotłownie ulokowane na terenie miasta to kotłownie zasilające bezpośrednio instalacje c.o.: szkół, budynków mieszkalnych, w tym wielorodzinnych, wspólnot mieszkaniowych.

Paliwem do wytwarzania energii ciepłej jest węgiel kamienny, miał węglowy, olej opałowy jak i biomasa w postaci brykietu z trocin (domy jedno i wielorodzinne – biomasa w postaci drewna).

Lokalne kotłownie na terenie miasta Bielsk Podlaski eksploatowane są przez kilku zarządców. Najbardziej znaczącymi wytwórcami ciepła są:

- 3 kotłownie MPEC o łącznej mocy 33,46 MW
- Kotłownie Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. ZGM w Bielsku Podlaskim o łącznej mocy 2 MW
- Spółdzielnia Mleczarska „BIELMLEK” o łącznej mocy 8,7 MW
- Kotłownia HOOP Polska Sp. z o.o. o łącznej mocy 2,5 MW
- Kotłownia w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej o łącznej mocy 3,6 MW.

Łączna długość sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bielsk Podlaski wynosi 14 565 mb. W 2012 roku energia ciepła dostarczana była do 77 odbiorców, w tym 17 odbiorców indywidualnych (prywatne posesje).

Źródło: Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Bielsk Podlaski

4.1.4.5. Energia elektryczna

Miasto Bielsk Podlaski jest w pełni zelektryfikowane. Źródłem zasilania w energię elektryczną miasta jest stacja tranformatorowo – rozdzielcza RPZ 110/15kV zlokalizowana w północno zachodniej części miasta. Istniejąc źródło zasilania w pełni pokrywa zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej miasta.

Tabela 36. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w Bielsku Podlaskim, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2008 - 2012

Wyszczególnienie	Obszar	2008	2009	2010	2011	2012
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	Bielsk Podlaski	10 035,0	10 060,0	10 099,0	10 175,0	10 181,0
	powiat *	11 315,0	11 340,0	11 378,0	11 455,0	11 438,0
	województwo *	262 064,0	267 241,0	270 005,0	272 190,0	273 972,0
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	Bielsk Podlaski	19 179,2	18 926,0	19 336,0	19 333,0	19 271,0
	powiat *	22 106,0	21 836,0	22 250,0	22 255,0	22 191,0
	województwo *	453 739,3	462 861,0	473 747,0	470 568,0	463 807,0
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych						
na 1 mieszkańca	Bielsk Podlaski	722,7	714,4	722,7	725,6	726,0
	powiat *	728,1	719,8	725,6	728,4	729,4
	województwo *	639,1	646,0	655,5	649,5	640,9
na 1 odbiorcę (gosp.dom.)	Bielsk Podlaski	1 911,2	1 881,3	1 914,6	1 900,1	1 892,8
	powiat *	1 953,7	1 925,6	1 955,5	1 942,8	1 940,1
	województwo *	1 731,4	1 732,0	1 754,6	1 728,8	1 692,9

Źródło: Dane GUS

W związku z wzrastającą liczbą ludności na terenie miasta Bielsk Podlaski oraz postępu technologicznym, znamionującym się powstawaniem kolejnych urządzeń zasilanych elektrycznie, zużycie energii elektrycznej w Bielsku Podlaskim, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2008 – 2012 wzrasło. Sytuacja ta świadczy również o wzroście zamożności Polaków i zaobserwowanym w ostatnich latach wzroście wydatków na dobra konsumpcyjne, w tym urządzenia i sprzęt zasilany elektrycznie.

4.1.4.6. Efektywność energetyczna

Istotnym problemem zabudowy w analizowanym mieście, a szczególnie w centrum miasta Bielsk Podlaski jest wiek budynków oraz fakt, że konieczne jest dokończenie prac termomodernizacyjnych. Stan taki powoduje duże zużycie energii cieplnej, co ma niekorzystny wpływ na rachunek ekonomiczny jednostki, jak również niekorzystnie wpływa na stan środowiska naturalnego.

W związku z powyższym należy podjąć działania termomodernizacyjne wszelkich obiektów wymagających niniejszych prac. Dzięki realizacji tego typu przedsięwzięć doprowadzi się do ograniczenia zużycia materiałów opałowych, a tym samym ograniczenia emisji szkodliwych zanieczyszczeń do atmosfery.

4.1.4.7. Zidentyfikowane problemy sfery infrastruktury technicznej na terenie miasta Bielsk Podlaski

Na podstawie przeprowadzonej analizy obecnej sytuacji infrastruktury technicznej miasta Bielsk Podlaski, zidentyfikowano następujące, najważniejsze problemy:

- część sieci wodociągowej na terenie miasta wymaga modernizacji;

- brak pełnego skanalizowania i zwodociągowania miasta;
- brak sieci gazowej;
- część dróg lokalnych wymagająca prac modernizacyjnych nawierzchni bitumicznej;
- konieczność dokończenia prac termomodernizacyjnych.

4.2 Analiza SWOT

W oparciu o sporządzoną diagnozę stanu wyjściowego, przeprowadzono analizę SWOT miasta Bielsk Podlaski, którą przedstawiono poniżej:

Tabela 37. Analiza SWOT miasta Bielsk Podlaski

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Powstanie dużych zakładów pracy; • Lokalizacja na terenie miasta punktów rekreacyjno – sportowych (parki miejskie, boiska sportowe, skwerki); • Liczne obiekty zabytkowe oraz stanowiska archeologiczne zlokalizowane na terenie miasta, zwiększające atrakcyjność turystyczną miasta; • Zabytkowy układ urbanistyczny miasta z zachowanymi elementami tradycyjnej zabudowy; • Uchwalony plan zagospodarowania przestrzennego dla części terenu miasta; • Uchwalone Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski; • Funkcjonowanie organizacji i lokalnych klubów zainteresowań: m. in.; • Funkcjonowanie lokalnych świąt, obrzędów i tradycji; • Atrakcyjna lokalizacja przy dwóch drogach krajowych i drodze wojewódzkiej, w niedalekiej odległości od Białegostoku; • Pełnienie przez miasto Bielsk Podlaski funkcji administracyjno – handlowo - usługowej dla gminy miejskiej i wiejskiej Bielsk Podlaski, sąsiednich miejscowości oraz gmin; • Dobrze rozwinięta opieka zdrowotna na terenie miasta (liczne prywatne placówki ochrony zdrowia oraz apteki); • Funkcjonowanie na terenie miasta biblioteki miejskiej obsługującej również sąsiednie miejscowości; 	<ul style="list-style-type: none"> • Poza pomnikami przyrody, brak cennych przyrodniczo obszarów lub obiektów; • Spadek liczby podmiotów gospodarczych na terenie miasta; • Znikome wykorzystanie pod względem turystycznym faktów historycznych dla rozwoju miasta; • Ruch tranzytowy przez teren miasta, co zakłóca bezpieczeństwo i spokój mieszkańców; • Niewystarczający poziom wyposażenia placówek szkolnych na terenie miasta w komputery z dostępem do Internetu; • Niewystarczająca oferta kulturalna na terenie miasta; • Brak miejsc rekreacji wodnej; • Brak gazyfikacji miasta; • Występowanie przestarzałych instalacji wodociągowych wymagających modernizacji; • Potrzeba modernizacji niektórych lokalnych ciągów komunikacyjnych; • Potrzeba pełnego zwodociągowania i skanalizowania miasta; • Zbyt mała w stosunku do potrzeb ilość odpowiednio oznaczonych i utwardzonych miejsc postojowych, gwarantujących bezpieczeństwo ruchu ulicznego; • Brak miejscowego targowiska miejskiego znamionującego się dobrym stanem technicznym (brak utwardzonej powierzchni targowiska miejskiego, brak wyposażenia istniejącego targowiska w sieć wodociągowo - kanalizacyjną, brak dogodnego dojazdu, brak ogólnodostępnych, odpowiednio

<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonująca sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie miasta wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków; • Zorganizowana zbiórka odpadów stałych z terenu miejscowości; • Zapewniony dostęp do telefonu stacjonarnego, telefonii komórkowej oraz Internetu; • Dobre warunki gruntowo-wodne stwarzające możliwości do wyznaczenia terenów budowlanych; • Występowanie gruntów niezabudowanych pozwalających na racjonalne zaplanowanie ich zagospodarowania. 	<p>oznaczonych parkingów);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak odpowiednio wyposażonej sali widowiskowej, dostosowanej do organizacji lokalnych uroczystości, obrzędów i spotkań integrujących miejscową społeczność; • Niekorzystna struktura demograficzna populacji miasta – tendencja spadkowa liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do systematycznego wzrostu mieszkańców w wieku produkcyjnym; • Występowanie gleb o wysokiej przydatności rolniczej, ograniczające rozwój osadniczy miasta; • Zły stan techniczny i termoizolacji wielu obiektów, w tym użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie miasta, w tym przede wszystkim w jego centrum; • Niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość odpowiednio zagospodarowanych terenów zielonych na terenie miasta.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Członkostwo kraju w UE – możliwość ubiegania się o środki finansowe z funduszy strukturalnych; • Rozwój turystyki; • Dynamiczny rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw; • Ułatwienie formalności związanych z zakładaniem własnej działalności gospodarczej; • Zwiększenie wydatków społeczeństwa na budownictwo; • Duże ożywienie gospodarcze; • Spadające bezrobocie; • Zapowiedzi przekazania większej władzy samorządowi lokalnemu; • Napływ na teren miasta ludności z dużych miast, głównie z Białegostoku. Jest to ludność znamionująca się dość wysokim poziomem wykształcenia oraz znaczącym statusem ekonomicznym, która może poszerzyć grono lokalnych liderów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak reformy finansów publicznych; • Często zmieniające się przepisy prawne; • Jeszcze stosunkowo wysoki poziom bezrobocia; • Konieczność zapewnienia przez Miasto środków na realizację całej inwestycji, ubiegającej się o dofinansowanie z niektórych środków UE – okresowe „zamrożenie” środków finansowych, które mogłyby być wykorzystane na realizację innych przedsięwzięć inwestycyjnych; • Rosnąca konkurencja innych gmin w pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych. • Emigracja młodych ludzi do większych miast w poszukiwaniu pracy; • Wzrost cen produktów i usług; • Obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej, co powoduje obowiązek dla właściciela obiektu i inwestora uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych w obrębie zabytku oraz w jego otoczeniu a także przy podejmowaniu innych działań w obrębie zabytku; • Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do

	<p>rejestr lub objętym ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli prowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych;</p> <ul style="list-style-type: none">• Ochrona konserwatorska w obszarze stanowisk archeologicznych, zainwestowanie tych obszarów poprzez nakaz zabezpieczenia archeologicznych podczas prowadzenia prac ziemnych.
--	--

4.3 Analiza zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych

Głównym powodem opracowania LPR jest zidentyfikowany na terenie danego miasta wyraźny kryzys miejski lub zaobserwowane zapotrzebowanie na odnowę społeczno-gospodarczą.

Wyznaczenie obszaru objętego programem rewitalizacji zostało oparte na charakterystyce miasta Bielsk Podlaski z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych na podstawie następujących sfer:

4.3.1 w sferze społeczno-gospodarczej

Zgodnie z danymi GUS, w 2013 roku miast Bielsk Podlaski zamieszkiwało 26 336 osób, czego w obszarze rewitalizowanym mieszka około 8 778 osób (33,33%). Powierzchnię samego centrum miasta wraz z jego obrębem, na podstawie zidentyfikowanych problemów oraz poniższych analiz, wyznaczono jako obszar rewitalizacji, pokrywający się terytorialnie z obszarem wsparcia.

Pod względem społeczno-gospodarczym, miasto Bielsk Podlaski różnicują następujące czynniki społeczne:

4.3.1.1. Długotrwałe bezrobocie

Bezrobocie długotrwałe należy do kluczowych problemów na terenie miasta. W związku z powyższym decyduje ono również przy wykonywaniu delimitacji (wyznaczenia) obszarów do rewitalizacji. Niniejsze niekorzystne zjawisko prowadzi bowiem nie tylko do wykluczenia zawodowego, ale w konsekwencji wykluczenia społecznego, co z kolei pociąga za sobą wiele patologii społecznych. Niwelacja długotrwałego bezrobocia jest czasochłonna oraz utrudniona, ze względu na fakt, iż ludzie pozostający długo bez pracy, z upływem czasu stają

się mało mobilni na rynku pracy. W związku z powyższym ich aktywizacja zawodowa musi być poprzedzona skuteczną aktywizacją społeczną.

W 2013 roku na terenie analizowanego miasta odnotowano 1 377 bezrobotnych, z czego 458 zamieszkiwało obszar rewitalizacji. Liczba osób na terenie miasta pozostających bez pracy powyżej 13 m-cy wyniosła w 2013 roku 412.

Wyliczenia poziomu długotrwałego bezrobocia badanego za pomocą wskaźnika liczby bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej na 1000 mieszkańców dla obszaru rewitalizacji na tle miasta Bielsk Podlaski przedstawia poniższa tabela:

Tabela 38. Poziom długotrwałego bezrobocia na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013 r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Wysoki poziom długotrwałego bezrobocia	Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej na 1000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej	18,8	15,6	Powyżej wartości wskaźnika dla miasta	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Wartość wskaźnika „Liczba bezrobotnych poszukujących pracy 13 m-cy i dłużej na 1 000 mieszkańców”, wyliczona dla całego miasta Bielsk Podlaski oraz jego centrum, potwierdza zróżnicowanie miasta pod niniejszy względem oraz jego poprawnym wyborze jako obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski.

4.3.1.2. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego jest obok wskaźników bezrobocia jednym z najważniejszych wskaźników delimitacji obszarów do rewitalizacji.

W 2013 roku 1 321 mieszkańców Bielska Podlaskiego korzystało z zasiłków pomocy społecznej. W liczbie tej znajdowało się 528 mieszkańców obszaru rewitalizacji (obszaru wsparcia).

Poziom ubóstwa i wykluczenia badanego przy pomocy wskaźnika liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności dla obszaru rewitalizacji (wsparcia) na tle miasta Bielsk Podlaski przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 39. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Osoby, które zgodnie z stawą z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr. 64, poz. 593, z późn. Zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego pomocy społecznej	60	50,2	Powyżej wartości wskaźnika dla miasta;	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Dane przedstawione w tabeli 41, potwierdzają poprawny wybór centrum miasta Bielsk Podlaski, jako obszaru rewitalizacji oraz obszaru wsparcia dla projektów z zakresu mieszkalnictwa.

4.3.1.3. Niestabilne trendy demograficzne

Ważnym kryterium pod względem wyznaczania obszaru rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski pod względem natężenia występowania zjawiska kryzysowego są również niestabilne trendy demograficzne określone przez wskaźnik dynamiki (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców obszaru.

Zgodnie z danymi GUS, w 2013 roku liczba mieszkańców w wyniku odpływu i zgonów spadła o 538 osób, z czego 414 osób zamieszkiwało obszar rewitalizacji.

W poniższej tabeli zamieszczono wyliczone wskaźniki dynamiki (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców obszaru na tle Bielsk Podlaski:

Tabela 40. Niestabilne (niekorzystne) trendy demograficzne na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Niestabilne (niekorzystne) trendy demograficzne	Dynamika (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców obszaru	Wielkość spadku liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów	47,2	20,4	Powyżej wartości wskaźnika dla miasta;	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Dane zawarte w tabeli 42 potwierdzają, że obszar rewitalizacji różni się od sytuacji panującej na terenie całego miasta pod względem niestabilnych (niekorzystnych) trendów demograficznych, przewyższając wartość wskaźnika dla miasta „Dynamika (spadku) liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców obszaru”. W związku z powyższym centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem kwalifikuje się do objęcia go procesem rewitalizacji.

4.3.1.4. Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń

Przy wyborze obszaru rewitalizacji i wsparcia dla mieszkalnictwa miasta Bielsk Podlaski posłużono się kryterium wysokiego poziomu przestępczości, która zazwyczaj towarzyszy innym zjawiskom społecznie negatywnych.

Jego poziom jest obliczany poprzez przeliczenie liczby przestępstw i naruszeń prawa przez liczbę mieszkańców.

W 2013 roku na terenie powiatu bielskiego miało miejsce 953 przestępstwa, 117 771 wykroczeń, 28 wypadków drogowych i 438 kolizji drogowych. szacuje się, że co trzeci z nich został popełniony na obszarze centrum miasta i w jego obrębie, wyznaczonym do rewitalizacji i wsparcia.

Wyliczenia niniejszego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji (wsparcia) na tle miasta, zamieszczono w tabeli 41.

Wartość wskaźnika „Liczba przestępstw na 1 tys. ludności” wyliczonego dla całego miasta Bielsk Podlaski oraz dla centrum miasta, niewątpliwie wskazuje na różnicowanie miasta pod

tym względem. Ponadto wartość niniejszego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji miasta, kształtująca się powyżej wartości wskaźnika dla miasta oraz wartości referencyjnej, decyduje o jego zakwalifikowaniu do rewitalizacji i wsparcia.

Tabela 41. Poziom przestępczości i wykroczeń na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Ilość przestępstw stwierdzonych ogółem	36,2	36,2	Zgodnie z wartością wskaźnika dla miasta;	Komenda Powiatowa Policji

4.3.1.5. Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejnym kryterium, jaki wzięto pod uwagę przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji oraz obszaru wsparcia jest poziom aktywności gospodarczej, który decyduje o rozwoju społeczno – gospodarczym miasta.

W 2013 r. na terenie miasta Bielsk Podlaski było zarejestrowanych 2 313 podmiotów gospodarczych. Analizę poziomu aktywności gospodarczej badanego wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, przedstawiono w tabeli 44.

Tabela 42. Poziom aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	129,8	133,4	Poniżej wartości wskaźnika dla miasta;	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Dane przedstawione w tabeli 44, potwierdzają poprawny wybór centrum miasta Bielsk Podlaski jako obszaru rewitalizacji.

4.3.2 w sferze środowiskowo-przestrzennej

Pod względem środowiskowo – przestrzennym miasto Bielsk Podlaski jest najbardziej zróżnicowane pod względem obszarów wyłączonych z użytkowania, co potwierdza poniższy wskaźnik.

4.3.2.1. Szczególnie zniszczone otoczenie

W 2013 roku na terenie miasta zlokalizowanych było łącznie 57 obiektów pełniących funkcje publiczne, z których 33 obiekty zidentyfikowano na obszarze rewitalizacji.

Wyszczególnienie zawierające ilość poszczególnych obiektów pełniących funkcje publiczne z podziałem na obszar rewitalizacji oraz areal całego miasta przedstawiono w tabeli 43.

Przeliczenie liczby obiektów użyteczności publicznej na hektar powierzchni obszaru rewitalizacji oraz całego miasta pozwala na weryfikację wskaźnika zagęszczenia obiektów na tych arealach. Im większe zagęszczenie, tym wyraźniejsza przesłanka do uznania obszaru jako zdegradowanego miejskiego wymagającego rewitalizacji.

Tabela 43. Obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie miasta Bielsk Podlaski (stan na rok 2013)

Wyszczególnienie	Jedn.	Obszar rewitalizowany	Miasto
OBIEKTY KULTURY			
Biblioteka	Szt.	1	1
Dom i centrum kultury	Szt.	2	2
Kino	Szt.	0	0
Muzeum	Szt.	1	1
Obiekt sportowy	Szt.	0	2
Teatr	Szt.	0	0
OBIEKTY SZKOLNE			
Przedszkola	Szt.	5	4 Publiczne i 2 Niepubliczne
Szkoły podstawowe	Szt.	3	4
Gimnazjum	Szt.	3	3
Szkoła średnia	Szt.	4	5
INNE OBIEKTY			
Ośrodek zdrowia	Szt.	0	brak danych
Szpital	Szt.	1	1
Urząd skarbowy	Szt.	1	1

Urząd gminy	Szt.	1	1
Urząd pracy	Szt.	1	1
Sąd	Szt.	1	1
Pocztą	Szt.	2	2
Komenda policji	Szt.	1	1
Kościół katolicki	Szt.	3	4
Cerkiew prawosławna	szt.	2	6
Kościół Chrześcijan Baptystów	szt.	1	1
Kościół Chrystusowy	szt.	0	1

Źródło: Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Poziom szczególnie zniszczonego otoczenia badanego wskaźnikiem obszarów zdegradowanej struktury miejskiej przedstawiono w tabeli 44.

Tabela 44. Poziom szczególnie zniszczonego otoczenia na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Szczególnie zniszczone otoczenie	Obszary zdegradowanej struktury miejskiej	Liczba obiektów o funkcjach publicznych istniejących i/lub niezbędnych na danym obszarze (obiekty rekreacji i wypoczynku, turystyki, kultury i sztuki.	21,15	2,12	Powyżej wartości wskaźnika dla miasta;	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

4.3.3 w sferze infrastruktury technicznej i społecznej

Analizując zróżnicowanie miasta Bielsk Podlaski pod względem infrastruktury zastosowano poniższe wskaźniki:

4.3.3.1. Poziom wartości zasobu mieszkaniowego

Niniejsze kryterium jest głównym przy wyznaczaniu obszaru wsparcia, na którym realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa. Kryterium to wyznaczono za pomocą wskaźnika liczby budynków wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych. Wyniki analizy w niniejszym zakresie przedstawiono w tabeli 45.

Według danych Urzędu Miasta Bielsk Podlaski na areale analizowanego miasta w 2013 roku istniało 4 399 budynków mieszkalnych, z których ok. 1 500 usytuowana była w samym centrum i jego obrębie.

Analizując stan budynków mieszkalnych według okresu budowy, odnotowano na terenie miasta 2 198 budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989, z których 975 zlokalizowanych było na obszarze rewitalizacji.

Poziom wartości zasobu mieszkalnego badanego wskaźnikiem liczby budynków wybudowanych przed 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych obszaru rewitalizacji na tle miasta Bielsk Podlaski przedstawia tabela 45.

Tabela 45. Poziom zasobu mieszkalnego na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)

Kryterium	Wskaźnik	Definicja	Wartość wskaźnika		Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika	Źródło wartości wskaźnika dla obszaru rewitalizacji oraz miasta
			Obszar rewitalizacji	Miasto		
Porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego	Obszary zdegradowanej struktury miejskiej	Ilość budynków mieszkalnych powstałych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych	90	50	Powyżej wartości wskaźnika dla miasta;	Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Wartość wskaźnika liczby budynków wybudowanych przed 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji kształtuje się powyżej wartości niniejszego wskaźnika dla Miasta Bielsk Podlaski.

4.3.4. Wnioski z analizy zróżnicowania miasta z punktu widzenia natężenia występowania zjawisk kryzysowych

Na podstawie powyższych analiz i wyliczeń wskaźników szczegółowych do kryteriów wyznaczania obszaru rewitalizacji można wywnioskować, iż areal centrum miasta wraz z jego najbliższym obrębem znamionuje się największym natężeniem zjawisk kryzysowych. Niniejsze zjawiska kryzysowe odnotowano we wszystkich trzech analizowanych sferach, a mianowicie: w sferze społeczno – gospodarczej, środowiskowo – przestrzennej oraz w sferze infrastruktury technicznej i społecznej.

Wyliczone wskaźniki świadczą również o znacznym zróżnicowaniu miasta Bielsk Podlaski w niniejszych sferach, wskazując potrzebę podjęcia działań mających na celu wyrównanie niniejszych różnic oraz przywrócenie utraconych funkcji społeczno – gospodarczych centrum miasta wraz jego najbliższym obrębem, wskazanego do rewitalizacji.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że centrum miasta Bielsk Podlaski wraz z jego najbliższym obrębem pod względem każdego z badanych kryteriów jest w gorszej sytuacji niż średnio w mieście, co decyduje o wyborze niniejszego obszaru do rewitalizacji i wsparcia, na których realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu mieszkalnictwa.

4.4 Podsumowanie diagnozy stanu wyjściowego i wnioski do Lokalnego Programu Rewitalizacji

Na podstawie przeprowadzonej w powyższych punktach niniejszego dokumentu, diagnozy stanu wyjściowego obejmującej cztery sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-ekologiczną i infrastrukturalną w latach 2004-2008 oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych zidentyfikowano wiele problemów, z którymi boryka się miasto Bielsk Podlaski.

W celu dokładniejszego zbadania obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej miasta diagnozę stanu wyjściowego miasta Bielsk Podlaski przeprowadzono na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego.

Na podstawie przeprowadzonych analiz zidentyfikowano następujące problemy zgrupowane w poszczególnych strefach funkcjonalnych:

Sfera społeczna

- ujemne saldo migracji;
- zidentyfikowane zjawisko „starzenia się społeczeństwa lokalnego” – przewaga systematycznie wzrastającej liczby ludności w wieku produkcyjnym nad spadającą liczebnością populacji w wieku przedprodukcyjnym;
- wysoki poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród osób młodych, niekorzystny jest również wzrost osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym;
- wysoki udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, szczególnie ze względu na bezrobocie, ubóstwo i niepełnosprawność;
- spadająca liczba uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz średnich;

- zbyt niska komputeryzacja placówek oświatowych z zakresu kształcenia podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Bielsk Podlaski (dość duża ilość uczniów przypadających na jeden komputer);
- niski poziom rozwoju instytucji kultury (m.in. brak teatrów, kina, tylko jedna biblioteka publiczna).

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie wszelkich możliwych działań, zarówno z zakresu infrastruktury technicznej, jak i działań społecznych, tzw. „miękkich”, mających na celu niwelację niekorzystnego stanu miasta Bielsk Podlaski, a przede wszystkim obszaru rewitalizacji w sferze społecznej.

Sfera gospodarcza

- zbyt mała i malejąca liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta, mogąca zapewnić jak największe zatrudnienie lokalnych mieszkańców;
- brak pełnego wykorzystania walorów historycznych miasta pod względem turystyczno – rekreacyjnym;
- zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie miasta Bielsk Podlaski;
- brak środków finansowych na renowację zabytków.

W celu zniesienia barier rozwoju gospodarczego miasta, konieczne jest wdrożenie inwestycji mających na celu zwiększenie atrakcyjności opisywanego miasta pod względem inwestycyjnym. Planowane przedsięwzięcia powinny dotyczyć zarówno infrastruktury technicznej (drogi, parkingi, sieć wodociągowa – kanalizacyjna, sieć gazociągowa), niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej, ale również ułatwień prawnych, takich jak np. wyznaczenie terenów pod działalność inwestycyjną, zastosowanie ulg podatkowych dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą na terenie miasta, itp.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

- niedoinwestowanie części sfer funkcjonalno – przestrzennych w infrastrukturę techniczną, w tym przede wszystkim komunikacyjną i brak sieci gazowej;
- pogłębiający się poziom hałasu z rozbudowanej sieci komunikacyjnej miasta.

Miasto Bielsk Podlaski, a przede wszystkim jego centrum powinno znamionować się odpowiednim łaodem przestrzennym i estetyką, dobrym stanem technicznym zabytków i obiektów użyteczności publicznej oraz rozbudowaną siecią komunikacyjną, charakteryzującą się dobrym stanem technicznym nawierzchni, oświetleniem ulicznym, licznymi parkingami, chodnikami, ścieżkami rowerowymi oraz odpowiednim oznakowaniem zwiększających bezpieczeństwo jej użytkowników. Elementy te są niezbędne do zapewnienia funkcji miasta jako ośrodka administracyjno – usługowo – gospodarczego nie tylko dla mieszkańców miasta, ale również sąsiednich miejscowości oraz gmin. Ponadto utrzymanie ładu funkcjonalno – przestrzennego miasta, a przede wszystkim jego centralnej części decyduje o jego atrakcyjności osiedleńczej, inwestycyjnej oraz turystycznej. W przypadku Bielska Podlaskiego nabiera to szczególnej wagi ze względu na to, że centrum miasta, na którym zidentyfikowano największe stężenie zjawisk kryzysowych, objęte jest sferą ochrony historycznego układu urbanistycznego i ochrony archeologicznej.

Sfera infrastruktury technicznej na terenie miasta Bielsk Podlaski

- część sieci wodociągowej na terenie miasta wymaga modernizacji;
- brak pełnego skanalizowania i zwodociągowania miasta;
- brak sieci gazowej;
- część dróg lokalnych wymagająca prac modernizacyjnych nawierzchni bitumicznej;
- zły stan termoizolacji.

W związku z powyższymi problemami, konieczne jest podjęcie działań, mających na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej na terenie miasta Bielsk Podlaski, mających na celu przede wszystkim wzrost jakości życia lokalnej społeczności oraz poprawę atrakcyjności miasta pod względem osiedleńczym oraz turystycznym.

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe wskaźniki realizacji celów szczegółowych LPR Miasta Bielsk Podlaski	18
Tabela 2. Plan działań przestrzennych LPR Miasta Bielsk Podlaski	25
Tabela 3. Plan działań społecznych LPR Miasta Bielsk Podlaski na lata 2015 - 2020.....	29
Tabela 4. Wykaz projektów	42
Tabela 5. Liczba ludności na terenie Bielska Podlaskiego, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009-2013.....	67
Tabela 6. Poziom przyrostu naturalnego w Mieście Bielsk Podlaski, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2009-2013.....	69
Tabela 7. Migracje na pobyt stały w Mieście Bielsk Podlaski, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2009-2013.....	70
Tabela 8. Wskaźniki modułu gminnego miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009-2013.....	71
Tabela 9. Ludność miasta Bielsk Podlaski w podziale na grupy społeczno – ekonomiczne na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009-2013.....	72
Tabela 10. Struktura bezrobocia na terenie miasta Bielsk Podlaski na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009 – 2013.....	74
Tabela 11. Charakterystyka bezrobocia na terenie miasta Bielsk Podlaski na tle powiatu bielskiego w latach 2009 – 2013	76
Tabela 12. Mieszkalnictwo na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2012.....	77
Tabela 13. Wskaźniki dotyczące zasobu mieszkaniowego w latach 2008 - 2012	78
Tabela 14. % ogółu mieszkań wyposażonych w instalacje na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2012	78
Tabela 15. Zasoby mieszkaniowe zarządzane przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o	79
Tabela 16. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008-2012.....	81
Tabela 17. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne w 2012 roku.....	82
Tabela 18. Szkolnictwo ponadgimnazjalne na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008-2012	83
Tabela 19. Stan placówek ochrony zdrowia na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2012	84
Tabela 20. Świadczenia społeczne w ramach zadań własnych miasta Bielsk Podlaski (stan na dzień 31.12.2013 r.)	86
Tabela 21. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Bielsku Podlaskim .	87

Tabela 22. Placówki biblioteczne podlegające samorządowi gminnemu na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008 - 2013	88
Tabela 23. Biblioteki - wskaźniki	89
Tabela 24. Obiekty sportowe na terenie miasta Bielsk Podlaski.....	89
Tabela 25. Osoby niepełnosprawne na terenie miasta Bielsk Podlaski.....	91
Tabela 26. Uzależnienia alkoholowe na terenie miasta Bielsk Podlaski.....	94
Tabela 27. Przestępczość na terenie powiatu bielskiego	96
Tabela 28. Podmioty gospodarcze na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2013.....	99
Tabela 29. Podmioty – wskaźniki liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008 - 2013.....	100
Tabela 30. Podmioty wg sekcji PKD 2007 na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 - 2013..	101
Tabela 31. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2008 - 2013	104
Tabela 32. Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych na terenie miasta Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego województwa podlaskiego w latach 2008 - 2013.....	105
Tabela 33. Podział powierzchni miasta według sposobu zagospodarowania terenów	106
Tabela 34. Wyposażenie miasta Bielsk Podlaski w sieć wodno – kanalizacyjną w latach 2008-2012	110
Tabela 35. Wyposażenie miasta Bielsk Podlaski w sieć wodno – kanalizacyjną na tle powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2008-2012	111
Tabela 36. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w Bielsku Podlaskim, powiecie bielskim i województwie podlaskim w latach 2008 - 2012.....	113
Tabela 37. Analiza SWOT miasta Bielsk Podlaski.....	114
Tabela 38. Poziom długotrwałego bezrobocia na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013 r.)	117
Tabela 39. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.).....	118
Tabela 40. Niestabilne (niekorzystne) trendy demograficzne na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.).....	119
Tabela 41. Poziom przestępczości i wykroczeń na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)	120
Tabela 42. Poziom aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)	120
Tabela 43. Obiekty użyteczności publicznej zlokalizowane na terenie miasta Bielsk Podlaski (stan na rok 2013).....	121

Tabela 44. Poziom szczególnie zniszczonego otoczenia na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.).....	122
Tabela 45. Poziom zasobu mieszkalnego na obszarze rewitalizacji miasta Bielsk Podlaski (stan na 2013r.)	123

Spis wykresów

Wykres 1. Płeć, wiek, wykształcenie i status zawodowy osób ankietowanych.....	53
Wykres 2. Pyt. 1. Proszę zaznaczyć Państwa związek ze wskazanym terenem rewitalizacji.....	54
Wykres 3. Pyt. 2. Proszę ocenić, jak wpływają podane niżej czynniki na jakość życia na obszarze wskazanym do rewitalizacji	55
Wykres 4. Pyt. 2. Proszę ocenić, jak wpływają podane niżej czynniki na jakość życia na obszarze wskazanym do rewitalizacji	55
Wykres 5. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji - bezrobocie	56
Wykres 6. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – przestępczość	57
Wykres 7. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – alkoholizm	57
Wykres 8. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji - narkomania	59
Wykres 9. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji – bieda	59
Wykres 10. Pyt. 4. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji –przemoc w rodzinie	60
Wykres 11. Pyt. 3. Proszę ocenić intensywność następujących problemów, występujących na obszarze wskazanym do rewitalizacji.....	60
Wykres 12. Prognoza liczby ludności na lata 2015 – 2035 dla powiatu bielskiego	67
Wykres 13. Prognoza liczby ludności na lata 2015 – 2035 dla województwa podlaskiego	68
Wykres 14. Ruch naturalny ludności na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 - 2013	71
Wykres 15. Wskaźnik obciążenia demograficznego miasta Bielsk Podlaski powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w latach 2009 – 2013.....	73
Wykres 16. Liczba pracujących na terenie miasta Bielsk Podlaski w latach 2009 - 2013	75
Wykres 17. Stan substancji mieszkaniowej zarządzanej przez	79
Wykres 18. Podmioty wg sekcji PKD 2007 na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku	101

Wykres 19. Noclegi udzielone turystom zagranicznym na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2013 roku	105
--	-----

Spis rysunków

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji	12
Rysunek 2. Drzewo problemów.....	15
Rysunek 3. Drzewo celów	17
Rysunek 4. Położenie miasta Bielsk Podlaski.....	62
Rysunek 5. Miasto Bielsk Podlaski.....	64

